

BUDAPESTI NAPLÓ

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
József-körút 18.

Főszerkesztő: **VÉSZI JÓZSEF.**
Felolvasó szerkesztő: **BRAUN SÁNDOR.**
Kiadja: **A SZERKESZTŐSÉG.**

Egész évre 28 k., (14), 1/3 évre 14 k., (7), 1/4 évre 7 k., (3.50), egy hónapra 2 k. 40 fillér, (1.20 frt).
Egyes szám Budapesten 8, vidéken 10 fillér.

Arany.

Budapest, augusztus 23.

(v.) Hosszas és keserves vajadás után eljutottunk valahára a készfizetések felvételének küszöbéig. A jegybank, mely eddig hétfejú sárkánnyal őriztette a pincéjében felhalmozott aranyat, mátol fogva fizetéseinel aranypénzt is fog forgalomba hozni. Egyelőre kötelezettség nélkül teszi ezt és próbaképpen. De teszi, s ez végtére is a földolag. Aranyvalutánk — Wekerle Sándornak e merész és nagyszabású műve — eddig csak elméleti értékű volt. Megvoltak a valutarendezést illető törvényeink, megvan már huzamosabb idő óta a készfizetések megkezdéséhez szükséges arany mennyiség is. De gyakorlati jelentősége a reformált valutának mindeddig nem lehetett, mert forgalomban maradtak a régi kényszerárfolyamos államjegyek, a készen kiveret aranypénzek pedig a bank pincéjében heverték. Most egy csapásra megtörtént végre az utolsó két előkészületi intézkedés: az utolsó államjegyek fokozatos, de gyors tempóban való bevonása és az aranypénzeknek forgalomba bocsátása. Most már hát kézzelfogható, szemmel látható, mindenki által érzékelhető dologgá vált az aranyvaluta. S nincs többé mért kétkednünk, hogy a törvényes határidőre — két év múlva — csakugyan megkezdődik az egész monarchiában közkötelező módon az aranyban való pénzgazdálkodás.

Mennyi kishitű kétség, mennyi szükkeblü aggodalom válik pocscékká e nagyjelentőségű tények bekövetkezésével! Mikor megpendült először az aranyvalutára való átmenetel eszméje, az emberek szinte visszadöbentek e merész gondlattól. Felvetették a kérdést, beszerezhető-e egyáltalában a mivelethez szükséges óriási arany mennyiség. Uj szárnya kelt a bimetalisztikus babona elcsépelet szolamá-

nak: „rövid az aranytakaró!” Ijedten rebesgették, hogy nincs annyi arany a világon, amennyi az egyre növekvő pénzforgalomnak arannyal való telítéséhez szükséges; és ha még most a mi monarchiánk is beáll nagyméretű vásárlónak a nemzetközi arany piacon, nem fog-e a sárga érc árfolyama csakhamar erősen felszökni s ez a hirtelen értékemelkedés nem fog-e európaszerte pénzügyi válságokat előidézni, amelyek az átmenet nehézségeivel bajlódó monarchiánkra kettős súlyllyal fognak majd nehezédeni...

Ezekre az aggodalmakra alaposan rációzott a valóság. A kellő arany mennyiséget a bölcsen szerkesztett terv szerint évek folyamán lassankint szereztük be úgy, hogy a sárga ércnek ezt az elszívódását a világpiac meg sem érezte. S a fokozatos beszerzés oly ügyesen ment, hogy az arany árfolyama a folytonos, de óvatosán végrehajtott vásárlások hatása alatt nagyobb fokú emelkedést nem mutatott. Mikor aztán a kishitűeknek ezek a kétkedései tárgytalanokká váltak, megint más ponton ütötte fel fejét a szkepszis. Az kérdeztették fogvacogva: ha beszerezük valahogy az aranyat, hogyan fogjuk meggátolhatni, hogy rohamosan ki ne vándoroljon? S példalózatok Olaszországra, amely a kelleténél korábban kezdte meg a készfizetéseket s az első válságok beálltával nem akadályozhatta meg keservesen összehordott aranykészletének a viharos kiadását. Az aggodók hüledezően kérdezték, hát mi nem járunk-e majd ugyanigy? Most már ez az aggodalom is elnémult. A monarchia külkereskedelmi forgalmában a fizetési mérleg is, a kereskedelmi mérleg is évek óta állandóan és erősen aktív. Elannyira, hogy a külföldről való aranybeszívárgás reménye sokkalta alaposabbnak mutatkozik, mint az a félelem, hogy a valutarendezés befejeztével forgalomba jutó arany-

pénzkészlet tetemes részben emigrálhatna. Ilyen körülmények közt mit tehetett egyebet a szkepszis? Leszerelt.

Ma már senki sem kételkedik a valuta-reform biztos és teljes sikerében. Némelyek még csak azon töprengnek, vajjon a forgalomból a bankba erősebben visszaszívárgó kuráns-ezüst nem fog-e bajokat okozni. Kivált az szur itt-ott szemet, hogy a forgalom lehetőleg visszatorolja a kétkoronasakat és szivelesebben tartja meg az egy- és ötkoronas darabokat. Ezt az aggodást sem tartjuk túlságosan komolynak. A régi egyforintosok visszaözlönése jórészt annak tulajdonítható nyilván, hogy a közönségre az egy- és ötkoronas ezüstpénzek ma még az újdonság ingerével hatnak; ha jól hozzájuk szokik a közönség, akkor megjő megint a becsülete a régi egyforintosnak is. Aztán meg valami túlságosan nagy baj abból sem keletkezne, ha ez a véleményünk nem valósulna meg. Ha több az ezüst kurran a bankban, mint a mennyit a forgalom megtür, hát fokozatosan tud adunk majd a felesleges részén. Mindenesetre könnyebb valamicske ezüstön tudadni, mint temérdek aranyat beszerezni. Így hát kedvező horoszkópot állíthatunk a teljes megvalósulás küszöbére jutott aranyvalutának. Gazdasági életünkben a teljes készfizetések megkezdésének napja korszakos fordulópont lesz. Azon a napon a magyar nemzet — reméljük: örök időkre — bekapcsolódik a civilizált világ nemzetközi értékgorgalmába. Pénzünknek már is eltűnt a dizáziója; még csak egy hajszál választ el a mivelt és gazdag külföld pénzrendszerével való teljes szolidaritástól. Meltán vagyunk büszkéek erre a haladásra és hazafias hálával adóznak mindazoknak, akiknek részük volt e nagy vívmány kiküzdésében.

TÁRCA.

Magyar nyelv a Marson.

— A Budapesti Napló tárcája. —

Horváth Istvánnak mégis igaza van: a magyar nyelv a nyelvek anyja és mindenütt pontosan kinyomozható ez az ősi rokonság. A görögök pontosan euzimozsa bizony égszines tenger, a pun Karthago éppen annyi, mint kardhágó, a „hellászok” halászok valának az ő apró szigeteiken, sőt már a világ legeslegelejeén Ádám adá és Eva evé az almát. A földgömb népeinek összes nyelvei filológiai értelemben megszállott tartományok. Es a mienk volt az első megszállók joga.

Hogy lefujták az öreg történetirő ezt az szép sujtásos elméletért! Minden állítását letagadták, sőt iparkodtak alóla kirántani az utolsó gyékénydarabkát is. Egy modern elmélet odáig megyen, hogy a magyar régibb nép, mint amilyen régi a magyar nyelv és Árpád apánk még egyáltalán nem is értett magyarul, mert az ő idejében az a nyelv, amelyet magyarnak mondunk, még nem is létezett vagy legföljebb csak zavaros mustja volt a későbbi tiszta bornak.

A magyar nyelvet tehát nem lehetett egyenes és közvetlen vonatkozásba hozni az ősrégi történelmi népek nyelvével. Itt álltunk tehát megfosztva minden régi zománcról: a filológusok levakarták rólunk a patinát. De amennyit elvett a balkezü, annyit juttatott a jobbjuk. Egy még újabb elmélet ugyanis azt bizonyítja, hogy az egész egyiptomi, zsidó, asszír-babilóniai kulturának egy rejtélyes nép vetette meg alapjait, amely eltörölődött a nemzetek sorából, de nyelvének maradványából megállapítható, hogy a turáni népesalárhoz tartozott, amelynek a magyar istagja. Horváth

István csak a nyelvünket vitte vissza Ádámg, a szumír-akkád bajnokok azonban a mi népcsaládkunkat teszik az egész világműveltség nevelőmesterévé. Az egyensúly helyreállott.

De lám, a filológiai hólapda még nem állott meg, hanem tovább görög. Most ime akadt egy tudós francia, aki nyelvünket a földgömből át-plántálja a világűr egyik bolygójára, a Mars-csilagra. Könyvet is irt az esetről s azt ma ősmertette Hevesi Lajos egyik tárcája.

Magyar nyelv a Mars-bolygón. — szédít egy gondolat... Ha az öreg Horváth ezt a napot megérheti vala, mily boldogan hunyta volna fíradt szemeit örök álomra. Ó rögtön felkapta volna az ideát, mi, mai emberek e helyett egy kissé a Lipótmezőre gondolunk.

Pedig mindjárt ki fog tűnni, hogy sem neki nem lett volna oka a filológiai vívmánynak örülnie s nekünk sem kell a felfedezést egészen sutba vetnünk.

Az eset rövid históriája a következő:

Flournoy genfi pszichológus-tanár hosszabb időn át megfigyelt egy fiatal szomnambulikus hölgyet, akit tanulmányában Smith Helénnek nevez. A hölgy atyja magyar emigráns is és talán Kovácsnak hívták. Helén kisasszony szomnambulikus álmában abban a tudatban él, hogy ő voltaképpen Szimandini indiai fejedelemszszony új megtestesülése, aki később Mária Antoinette, a szerencsétlen francia királyné alakjában jelent meg e földön, végre pedig hosszú utakat tett a Mars-bolygón. Uti élményeit ugyancsak szomnambulikus álmában leírta, sőt irt hosszú fejezeteket a „marsbéli nyelvén” is, amelyből Flournoy mintegy 300 szót tudott összeállítani.

Helén kisasszony „marsnyelve” nem azonos egyetlen földi nyelvvel sem. Mégsem egyszerű szótghalmaz, mert bizonyos logikai rendezettség-

get mutat. Maga a kisasszony normális állapotban nem ért belőle egy betűt sem, mint ahogy a szomnambulikusok szokása szerint egyáltalán semmit sem tud arról, amit álmában mond, tesz vagy leír.

Az így összegyűjtött nyelvyanyag fölkellette Victor Henry párisi nyelvész figyelmét. Hosszas és fáradságos elemzés alá vette a szöveget és tanulmányai eredményéről könyvet adott ki ezzel a címmel: Le langage martien. Étude analytique de la gènesé d'une langue dans un cas de glossolalie somnambulique.

Helén kisasszony marsnyelve Henry tanár szerint többféle nyelvből szövődik össze. Van benne francia, német, olasz, szanszkrit elem. De főképp sok benne a magyar szó, filológiaiilag megmagyarázható elváltozásokban. Henry ezek közül éppen kilencvenkilencet vett elemzés alá.

Hogy megértük a párisi tanár ravasz módszerét, röviden meg kell itt ősmertetnünk az olvasóval Helén kisasszony élményeit. Szomnambulikus álmában, mint mondtuk, hol Szimandini indiai fejedelemszszonyban, hol Mária Antoinette királynében érzi magát megtestesítve. Az előbbi esetben a vezetője, tanácsadója egy böles fakir: Kanga, az utóbbiban egy bizonyos Léopold, aki azután senki más, mint Cagliostro. Végre marsbéli vándorlásain állandó tolmácsa egy bizonyos Eesnale, tanácsadói pedig a tudós Astané és Ramié.

Henry tanár kimutatja, hogy a kisasszony, amikor szomnambulikus állapotában normális öntudata szomnád, rég feledett, vagy itt ott véletlenül felkaptott nyelvmélekekből egész láncolatokat épít össze, amelyek az általa ősmert nyelvek elferdített fordításából állanak elő. A szunnyadó öntudatba például betolul ez a német szó: Ast (ág), amely Astané marsbéli tudós nevévé alakul. Amde ugyancsak a szó franciául rameau: Ramié marsbéli tudós eltorzított neve. Végre a német Ast és a francia rameau magyarul: ág. Ez a szó

BELFÖLD.

A próba-készíztetés megkezdése. Az osztrák-magyar bank főtanácsa, mint már jeleztük, tegnap elhatározta a próba-készíztetés megkezdését. A bankot erre az elhatározásra kétség-telenül a monarchia szerencsés kereskedelmi mérlege birta, mely a legnagyobb garanciát nyújtja, hogy a próbaképpen forgalomba hozott arany a határon belül fog maradni s nem vándorol ki a külföldre. Az időpont szempontjából ez minden-esetre döntő súlyú esett a latba, kivált miután a bank immár olyan aranykészlettel rendelkezik, melynek birtokában minden eshetőségnek bátran nézhet a szemébe. Csak tiz- és husz-kor-nás aranyokban ezer millió koronánál több van kiverve s azonfelül aranyrudakban is jelentékeny a készlet. Minthogy gazdasági tekintetben is jelentős fordulat állott be s Ausztriának és Magyarországnak függő államadósága már ninosen: érthető, hogy a bank a próba-készíztetés megkezdésére szánta el magát. Hogy ebben a magyar kormány is ösztökélte, az annál valószínűbb, mert ismeretes, hogy az osztrák kormány a valuta-rendezés lebonyolítását tőle telhetőleg inkább lassítani szeretete. Most azonban a bank megtette a valutarendezés befejezéséhez az első nagy lépést. Hogy egyelőre a készíztetést csak próbaképpen veszik fel, annak inkább pszichológiai oka van. Azt kell ugyanis kipróbálni, hogy hajlandó-e a magyar közönség az aranypénzt a rendes pénzforgalom eszközeinek megszokni s nem tekint-e olyan ritkaságnak és csecese-beésnek, melyet emlékül tesz el a fiókjába? Ilyen tekintetben a külföldön szomorú tapasztalatokat tetek s a próba nálunk sem látszik fölöslegesnek. Egyéb-ként is aránylag rövid időről van szó, mert 1903. február 28-ikán lejár a törvényben engedélyezett végső terminus s a kötelező aranyíztetésnek meg kell kezdődnie. Ami már most a bank főtanácsának tegnapi határozatát illeti, azt a közönség részben félreértette s itt *Dudapest*-ben, de bécsi jelentések szerint ott is megostromolta ma a közönség a bankot aranypénzért. Azt hitték, hogy az osztrák-magyar bank mindenkinek bevált már most is bizonyos mennyiségű papírpénzt aranyra, pedig a bank egyelőre csak a saját fizetéseinek egy részét teljesíti aranyban, tisztviselőinek dotációját, az intézet kuponjait s a kamatfizetéseket szolgáltatja aranyban, azonfelül pedig az állampénztárnak bocsájt bizonyos mennyiségű aranyat rendelkezésére, hogy az államhivatalnokok fizetésének egy

nemi elváltoztatással visszatér a *Kanga* névben. Kanga is, mint a másik két tudós, ugyancsak tanácsadója volt Helén kisasszonynak, azaz a szögyökök jelentésménye rokon, tehát rokon a belőlük eredt új szók jelentésménye is. Ami némi világosságot vet a szomnambulikus állapot önkény-telen nyelvészkedésére.

Es *Esenale*, a marsbéli tolmács? Ez a „szel-lem“ néhány séanceon ily név alatt is jelentkezett: *Alexis Mirel*. Mivelhogy a vezetéknev „ily esetekben“ gyakran változik, tulajdonképpen csak az *Alexis* név kerülhet boncolás alá. *Henry* tanár azt mondja, hogy az *Alexis* szó épp úgy hangzik, mint a magyar *csacsi*, ha ezt franciásan ejtik ki — xaxi. Ezt a szót Helén kisasszony gyakran hallhatta atyjától zsenge gyermekkorában s bár elfeledte, de szomnambulikus állapotában valamely sajtáságos asszociáció ismét felvetette emlékezete színe. A *csacsi* szó ugyanis sűrűn szerepel, mint becéző név s Helénnek bizonyára volt alkalma ily kedves körülmények közt hallani ezt a szót. Amde *csacsi* németül *Esel*, franciául pedig *âne*, amelyek összeferradásból könnyen előállhatott az *Esenale* név.

Ez nem éppen a legkalandosabb nyelvész-kedés *Henry*-nak. Mi magyarok udvarias mosoly-lal olvasunk egy sor „marsbéli“ szót, amelyeket mi sem igen használunk s amelyek leginkább csak az öreg Ballagi szótárában élik reménytelen életüket. Az öreg Ballagi, aki maga is csak hiányosan tudott magyarul, lett *Henry* tanár végzte. Ebben a szótárban talált olyan szókat, mint: *csatinázi*, *szirmanyult*, amelyet a *svirna* (ág) marsbéli szó megfajtásához használ fel. Különben is sűrűn fordulnak elő a „marsnyelvben“ olyan magyar szók, amelyeket mi csak ritkán, teknikai műszókként használunk, például *hiányjel* („marsnyelven“: *ianinè* — körülzárt), *iromány* (mny: manir — írás), *irétel* (mny: ivré — szent), *üzem* (mny: uméze — cselekedni), *ügyéze* (mny: uzir — mondani fog) stb.

Ezeknél a magyarátzatoknál *Henry* tanár

része szintén aranyban legyen kiszolgáltatható. Egyelőre csak ezen a réven jut a közönség körébe aranypénz, a magánfelek tehát hiába ostromolják a bankot. Valószínű azonban, hogy rövidesen ki fogják terjeszteni a próba-készíztetés kereteit, mert az aranyíztetések maximális összegét már most sem állapították meg, hanem a bank vezetőségé-nek mérlegelésére van bízva, hogy a készletből mennyi aranyat vél tanácsosnak piacra hozni. A kötelező aranyíztetés pedig, mint már említettük, 1903. február 28-án okvetlenül megkezdődik.

A körorvosok államosítása. A közegészségügyi szolgálat államosításáról már több kidolgozott törvénytervezet felszok a belügyminisztérium előtt. A kidolgozott javaslatok közül azt ajánlják legsürgősebben elfogadásra, mely a körorvosok államosítására vonatkozik és amely szerint az állami községközpontot össze volna kapcsolható a magánorvosi gyakorlattal. Az állami körorvos az államtól kapna bizonyos összegű létminimiumot. Ezért az állami körorvos tartoznék ellátni a közegészségügyi, közegészségrendőri közszolgálatot (hivatalos vizsgálatokat a koresmákban, piacokon, kutak, épületek stb. körül.) Ezenkívül a körorvos magánygyakorlatot folytatna a szabályrendeletileg megállapított díjtételek mellett. A körorvosi kórhöz tartozó községek esetleg még természetben lakást adnának az orvosoknak. De a szegény községeket lehetőleg ki-mélni akarják minden orvosi költségektől. Csak ha önként képes fizetni a beteg, díjazza majd az orvost, lehetőleg alacsony díjtételek mellett, mert e tervezetjavaslat szerint a körorvos évi fizetése 1200—2400 korona között változik, a szerint, amint magánygyakorlata után kisebb vagy nagyobb jövedelemre számíthat. Az orvos megélhetési minimuma ekként biztosítva lesz. Szolgálati érdemek jutalmazásaképpen pedig a körorvost jövedelme-zőbb helyekre helyezik át. A községi és járási orvosi intézmény egyelőre megmaradhat, amint most van. A körorvosi intézmény államosítását azonban legelső és sürgős intézkedésnek tartják. Ez irányban nemsokára végleg döntenek.

A Szent Jeromos-kollégium ügye. A trieszti *Piccolo* tudósítója beszélgetést folytatott Fiumében msgr *Milovich* antiviari hercegekkel, aki utban van hazalelve Kohics fűrdőből, ahol az utóbbi időben horvát püspöki konventikulumok tartottak, melyeken msgr *Sterk* trieszti püspök és *Strossmayer* püspös is részt vettek. A *Piccolo* tudósítója kérdést intézett az antiviari hercegekhez a római Szent Jeromos-kollégium horvátosítása dolgában. *Milovich* kijelen-tette, hogy téves az a hír, mintha ő a montenegrói kormánytól bármilyen figyelemzetést kapott volna s még tévesebb, hogy egyházmegyéjéből való kiuta-sítással fenyegettek volna. Ami az ő szereplését illeti

hangtani szabályokat tart szem előtt. Megdöb-benünk a fordulatok magyarázatok merészségétől, de egyet lapozva rögtön látjuk, hogy ez a filológiai költéanc kismiska azokhoz a merész magyaráza-tokhoz képest, amelyek még következnek. Itt van például a „marsnyelvben“ ez a szava: *scimire* (érteni). *Henry* így vezeti le ezt a szót a magyar *se-lyem* szóból: amit az ember ért, az magától érte-tődik, franciául: *éda* va *de soi*; amde *soi* úgy hangzik, mint *soie*, amely francia szó, magyarul *sejmet* jelent s ami hangtanilag közel atyafiságot tart a *scimire* szóval. „Marsnyelven“ *baná* három jelent. „A magyar határvidék ugyanis három részből állott, ezek egyikének neve *Bándt*...“ És így tovább.

Látni való, hogy ez a merész nyelvész-kedésnek non plus ultrája. *Henry* két dolgot hozhat fel mentsegül: azt, hogy nem tud eléggé magya-rul és azt, hogy egy szomnambulikus állapotban termett „nyelvet“ elemez. Hogy miképpen kap-csolódnak össze hangok, szótagok, szók és mon-datok az csakugyan rejtélyű idáig.

Egy pár titunó eredményrel mégis szolgál *Henry* tanulmánya. Így például becses tudnunk (amit Kerner prevosti eseténel nem lehetett meg-állapítani), hogy a szomnambulikus álomban oly szók és fogalmak kerülnek a sajtáságos állapot-ban levő tudatba, amelyeket a médium normális állapotban már egyszer birtokba vett. Tanul-ságos példa rá a Helén kisasszony „mars-nyelvben“ szereplő *atinya* szó. Ez minden szanszkrit grammatikában előfordul *adhya* alak-ban, annyit jelent, mint fejzet, tehát minden szakasz homlokán olvasható. Helén kisasszony nyilván lapozgatott egyszer egy ilyen grammati-kában s ez az ismétlődő szó bevéődött az em-lékezetébe.

A magyar Mars-álom elfoszlott. Horváth István tehát még sem örülne. A pszichológusok azonban egyenmely tapasztalattal meggazdagodtak.

a Szent Jeromos kollégium dolgában, az nagyon cse-kély s csupán az egyházmegyéjéből való és papok-nak készülő fiatalemberek egyházi nevelésére vonat-kozik. Elisméri azonban, hogy a montenegrói kor-mány oldaláról történt e részben beavatkozás. Ami azonban a kollégiumnak a „gens croatica“ számára felsőbb egyházi intézeté való átalakítását illeti, az *tisztán Strossmayer püspök műve*, aki a diakovári püspöki széket elfoglalása óta állandóan törek-szik erre. Csak az utóbbi években sikerült *Stross-mayer* püspöknek *Stadler* szerajevói hercegeknek segítségével áttörnie minden akadályt és célját elérnie. 1900. március 16-án történt, hogy a pápa dekretumban elrendelte: 1. hogy a Szent Jeromus-menedékház fölösziattassék; 2. hogy tekintet nél-kül a menedékházra és az intézet vezetőségére, egy kollégium a „gens croata“-ból való papok nevelésére szolgáljon; 3. hogy a zágrábi, zárai és szerajevói hercegeknek fölszólíttassanak, hogy a lehető legha-marabb három alkalmas lelkészt küldjenek, akik az új kollégiumot szervezzék. *Strossmayer* püspök fel-adata, hogy statumokat készítsen az új kollégium részére, amely évente 100.000 koronán felüli támoga-tásban részesül.

Krieghammer lemondása. Mint a *Neues Pester Journal* bécsi levelezője értesít, *Kriegham-mer* hadügyminiszter már legközelebb lemond ál-lásáról. Utóda báró *Waldstätten* tábornagy esap-attfőfelügyelő lesz, aki tudvalevőleg a napokban ünneplte felszázados tiszti jubileumát. Az idézett lap szerint a két állam miniszterelnökeivel folytatott ischli tanácskozások alkalmával a hadügy-miniszter lemondása is szóba került. Feljegyez-zük, hogy *Krieghammer* távozásáról már egyszer igen komolyan volt szó, akkor volt ez, a midőn a király napiraparcban tudatta a hadsereggel a *Hentzi*-szobor áthelyezését és *Krieghammer* ezt a napiraparcot oly magyarázattal kísérte, hogy a *Hentzi*-szobor példaadásul állittatik a hadapród-iskola udvarába. Magyarországon nagy reszenzut keltett e tapintatlan magyarázat és *Krieghammer* néhány nap múlva Dalmáciába utazott, a honnan mint miniszter nem is tért volna többé vissza. Akkor beszélték, hogy *Krieghammer* lemegy Boszniába katonai kormányzóknak; mostani le-mondásával kapcsolatban ezt a hírt is felujtják.

A választások előtt. A temesmegyei *Orcei*-alvá-ról írják nekünk, hogy az odaváló választók polgárok közül Szent István napján számosan értekezletet tar-tottak és *Blaskovics* Ferenc mostani képviselővel szem-ben gróf *Kormiss* Károly nagybirtokos, báró *Fejérváry* Géza honvédelmi miniszter vejét jelölték.

A nagytapolcsányi kerület szabadalvupártja e hó-nap 19-én tartott üléséből, mely újból a szabadalvü-párti *Szulovszky* Dezost jelölte, táviratban üdvözölte volt Széll Kálmán miniszterelnököt, báró *Podmaniczky* Frigyes, a szabadalvüpart elnökét, *Thuróczy* Vilmos főispánt és *Bacskády* Károlyt, a megyei szabadalvüpart elnökét. Ezekre az üdvözlőre, mint nekünk tele-grafálják, most báró *Stummer* Agosthoz, a Szulovszky-párt elnökéhez, a következő válaszok érkeztek:

Rátót, augusztus 20.

Fogadják legőszintébb köszönetemet a meleg-hangu táviratért, amelyben szivesek voltak irán-tam való bizalmuknak és ragaszkodásuknak kie-jezést adni. Azok a lelkes szavak, amelyekben működésemet és annak eredményeit szivesek mé-látynomi, őszinte örömmel töltönek el és fáradsá-gos küzdelmeknek jutalmát képezik.

Széll Kálmán.

Szívélyes sürgönyéből örvendetes tudomásul vettem Szulovszky Dezónak a nagy-tapolcsányi kerületben történt újból jelöltetését. Ragaszkodá-suk és üdvözlőtelük meleg kifejezéséért kérem ottani elvtársainknak hálás köszönetemet tolmásozni.

Podmaniczky pártelnök.

Köszönöm szives üdvözlőtelét. Nagyon örven-dek, hogy a szabadalvüpart kerületünkben jelölt-jük mellett tömörül. Sikert kíván

Thuróczy Vilmos.

A kassai szabadalvüpart mint említettük a nap-kan szervezködő gyűlést tartott, melyről Széll Kálmán miniszterelnököt és *Podmaniczky* Frigyes pártelnö-köt is üdvözölték. Erre ma a következő válaszok mentek:

„Az újjonnan megalakult kassai szabadalvü-párt szives üpvözlőtelét a legmelegebben visz-on-zom és bizalmának kifejezéséért legőszintébb kü-szönetet mondok. Remélem és óhajtom, hogy sikerülniök fog a szabadalvüpart zászlaját dia-dalra vinni.

Széll.

Hazafias örömmel üdvözölöm a kassai sza-badalvüpartot újból való megalakulása alkalmá-val és köszönöm a szívélyes bizalmi nyilat-kozatot.

Podmaniczky pártelnök.

Kecskeméten a felső-kerületben Horváth Ádám ellen dr. Kovács Pál jogakadémiai tanár lép fel függetlenségi programmal; fellép Szappanos István, a függetlenségi párt elnöke is. A néppárt Kasz Ivort akarja felléptetni. — Az alsó-kerületben dr. Nagy Mihály az eddigi képviselő a szabadelvűpárt jelöltje, ellene a néppárt is állít jelöltet.

A **debreceni II. kerület szabadelvű pártja** Király Ferencet jelölte. A gyűlésből Széll miniszterelnököt és Podmaniczkyt táviratilag üdvözölték.

A **szakszi kerület Ugron-pártja** Bartók Lajost kiáltozza ki jelöltnek, aki ellen azonban a Kossuth-párt is állít jelöltet.

Szentéről táviratozzák: A szentesi 48-as függetlenségi pártnak Sima Ferencot elvált tőredéke, amely már a múlt alkalommal sem szavazott dr. Molnár Jenőre, Mérey Lajos volt országgyűlési képviselőnek ajánlotta föl a jelöltséget. Mérey, aki az agrár-programm egyik harcosa, el is fogadta a jelölést.

A bártfai vándorgyűlés.

Bártfa, augusztus 23.

Kitartó buzgósággal működik a vándorgyűlés, amelynek most már hatszáznál több tagja van együtt. A nagy érdeklődés, amelyhez a közönség is teljes mértékben hozzájárul, részint a sok, tartalmas, szép előadásnak, részint annak tulajdonítható, hogy a kormány is kiváló figyelmet szentelt a gyűlésnek. Gulner Gyula államtitkár, Chyzer Kornél miniszteri tanácsos, a központi választmány elnöke, derekasan résztvesznek a munkában. A rendező bizottság elnöke, Berzeviczy Albert és a titkárok, dr. Prochnow József egyetemi magántanár, Nuvicsán József kulturvegyszer gyűjtőtök össze a vándorgyűlésnek óriási anyagát, amely föllümlője eredmény dolgában az előző gyűléseké. Bártfa város, valamint a gyógyfürdő igazgatósága pedig a legszivesebben gyakorolja a vendégszeretetet. Holnap véget ér a szakasportok tanácskozása és délután ünnepesen bezárják a kongresszust.

Réggel nyolc óraker kezdődtek ma az előadások. A **társadalomtudományi szakasport** ülését dr. Tihanyi Mór budapesti rendőrorvos előadása nyitotta meg, aki az emberi nem elköresesését hangzatos példák jogosulatlanágáról értekezett. Orvostörténelmi alapon ismertetve az ó- és középkorból ismert maradt, erre vonatkozó irodalmi és művészeti alkotásokat kimutatta, hogy mindezek a tényezők, amelyek az emberiség degenerálásának okai gyanánt emlegetni szoktak, az ó- és középkorban még sokkal nagyobb mérvben fejtették ki káros hatásukat, mint jelenleg. Bebizonyítja, hogy az ideg-és elmebetegségek a kultúra legalacsonyabb fokán álló vad népeknek igen el vannak terjedve és hajdan nagy járványok alakjában fordultak elő. Az öngyilkosság sem modern keleti baj, a vad népeknek nagyon gyakori és az ókorban egyes bölcsészek nyíltan hirdették annak megengedett és jogos voltát. A civilizáció előrehaladásával az emberek átlagos életkora fokozatosan növekszik, a ragadós és egyéb szervi bántalmak is ritkábban és szeledebb alakban támadnak meg az embereket; az ennek ellenkezőjéről hirdető nézetek tévesek és részint a régi orvosok nem ismeréséből, részint pedig onnan erednek, hogy a statisztika újabb keletű tudomány és az orvosi diagnosztika is mindinkább tökéletesebbé válik, ami azt eredményezi, hogy az egyes betegségek elterjedéséről újabb pontosabb számadatok gyűthetők. A régi sirokban talált emberi csontvázak és a muzeumokban őrzött régi fegyverzetek azt is kétségtelenné teszik, hogy az emberek hajdaná ádag alacsonyabb termelűek voltak, mint mostanában. Az emberiség legelsővilágtáblá része, a fehér néptaj, mindinkább elszaporodik, míg a kultúra jótéményeit nem élvező néptajok fogynak, sőt teljesen ki is pusztulnak. Tévednek tehát mindazok, akik az úgynevezett modern degenerációról megrajzolt sötét képek elismorító hatása alatt megmáshatatlanná végtetnek tartják, hogy az emberiségnek a kulturális haladását a fokozatos testi és szellemi elcsúszulás árán kell megfizetnie, mert ellenkezőleg a lelviságosodás, a művelődés általános terjedése az egyetlen eszköz, amely nem csupán erkölcsileg javítja meg az emberi nemet, hanem testileg is fokozatosan tökéletesíti.

Váradi Zsigmond a siketéma-oktatásról és annak újabb vívmányairól értekezett s bemutatott növénydekei közül egyeseket, akiknél úgy a beszéd, mint a hallás terén meglepő eredményeket ért el. Utána Myskovszky Viktor olvasott föl Bártfa város és fürdőjének múltjáról.

Szokolay Kornél előadása zárta be a szakosztály ülését, amelyben Bosnyákország és Hercegovina közegészségügyi viszonyait és intézményeit ismertetette. Ruffy Pál országgyűlési képviselő elnöki zárószava után a társadalom-tudományi szakosztály befejezte munkásságát.

Az **orvostudományi szakasport** belgyógyászati szakosztályának előadásait dr. Tuszkai Odón kezdte a szív-bántalmakról szóló előadásával, majd dr. Kuthy Dezső egyetemi magántanár **Küzdésünk a tuberkulózis ellen** címmel kezdte meg referáló előadását a tüdővész korlátozására világszerte megindult mozgalomról. A szanatóriumok gyógyítják, amennyire, ez ma hatal-

mukban áll, a kór kezdeti stádiumában lévő betegeket és praktikus iskolái a tüdővész korlátozó higiénéjának; mellettük még számos más tényező szerepel, a nagy szociális kérdés, a tüdővész terjedésének meggátálása körül. A lakásviszonyok javítása, az iskolai egészségügy ápolása, a küzdés az állandó tuberkulózis ellen s főleg a nép folytonos tanítása a köpöttel való bánásra s a higiénia óvó rendszabályaira, mind igen fontos követelmény, amely nélkül a baj ellen gyökeresen védekezni nem lehet. Mindebben a hatóság és a nagyközönség vállvetett működése szükséges, a nép higiénikus kinevelésében különösen a művelt társadalom minden tagjának részt kell vennie, ez hazafüti kötelesség és önvédelem. Végül szembeszáll Koch londoni előadásának tételével s arra az eredményre jut, hogy a szarvasmarhatuberkulózis elleni harcot a régi, sőt a réginel nagyobb energiával kell folytatnunk.

Dr. Lévai Dezső a vidéki praxisban a tuberkulózisról szerzett tapasztalatait adta elő, dr. Hazslinszky Hugó a négygyászat köréből dr. Pfeiffer Gyula a nők fakultatív szerilitásának megszüntetéséről értekeznek s utóbbi tudományos és morális fejtegetéssel értekezés felhasználását ajánlja e célra. Dr. Peresz Mór speciális orvostudományi előadását követte dr. Basch Imréné a lepráról tartott értekezése, végül délelőtt dr. Plessi Dani a védholmoltás esetleges veszélyeinek elhárításáról tartott előadást, melyben fölemlítette mindazt a bajt, melyet a gondatlan oltás okozhat.

A **sebészeti szakosztályban** szigorúan tudományos jellegű előadásokat tartottak dr. Neubauer Adolf, dr. Csikos Sándor, dr. Horváth Mihály, dr. Lévai József, dr. Mohr Mihály, dr. Feleki Hugó egyetemi magán tanár, dr. Strausz Aladár és dr. Róth Jenő.

A **közegészségügyi szakosztály** mai ülését Gross Samu gyógyszerésznek az ivóvizek szűréséről tartott népszerű előadása nyitotta meg. A szerző szemrehányással illeti a társadalmat indolenciájáért, amely a közegészség előmozdítása iránt viselkedik, különösen az ivóvizek megtisztítását ajánlja, minthogy bebizonyított tény, hogy a levegő után a vízzel vizszik szervezetünkbe a legtöbb baktériumot. Demonstratív mutatja be a használatban levő vízszűrőket, mint Pasteur-Chamberland, Berkefeld-Celle, Delfin s végül egy rendkívül egyszerűen kezelhető és költségmentesen regenerálható „Simplex” vízszűrőt, melynek különös előnye, hogy ott is alkalmazható ahol vízvezeték nincs. A szűrő hordozható, percenkint két liter baktériummentes vizet szolgáltat. A vízszűrő hadászati szempontból is különös fontossága, mert katonáink nem lesznek kénytelenek pocsolóvizet inni. Nem kevésbé érdekli a vízszűrő a vidéki társadalmat, mert a bemutatott vízszűrőt mint említettük, mindenhol alkalmazhatják, tehát ott is, ahol vízvezeték nincs.

Az **emberek élettartamáról** különös tekintettel az orvosok halálzási viszonyaira Magyarországon címen dr. Hómy István, az Orvosok Lapja szerkesztője tartotta meg ezután előadását. A kor, nem, éghajlat stb.-nek az élettartamra való befolyása tárgyalása után részletesen foglalkozik a foglalkozás befolyásával, majd az orvosok élettartamát és halálzási viszonyait illető vizsgálataira tér át. Az utolsó ötven évben elhalt magyar orvosok statisztikai adatai felhasználása mellett a magyar orvosok átlagos élettartamát 57½ évben állapította meg. Érdekes, hogy a budapesti orvosok átlagos élettartama csak 56-4 év, ellenben a vidékieké 57-2. Legmagasabb életkor érnek el a rendes, rendkívüli és magántanárok, akiknek átlagos élettartamát az utolsó évszázadban elhaltak adatai alapján 59-5 évben (tehát két évvel több, mint az orvosok átlagos élettartama általában) állapította meg. Az orvosok felének van kiáltása a foglalkozás életével elérnie és 1/10-e a nyolcvanadik életével is elérni, tehát az a tragikus kép, melyet számos külföldi statisztikus festett az orvosok élet- és halálzási viszonyairól, tegalább is tuloztnak mondható.

Dr. Tim József a közegészségügyi kihágások elbírálásáról és az orvosi szakközegek szerepéről nagy érdeklődés közben tartott előadását után dr. Gruber József (Máramarosmagye), „Az orvosok hejzeteréről és tudásáról hajdan és ma” címen olvasott föl, visszapillantást vetett egyben a talmud orvosi tudományra. Dr. Ursiny Gyula fejtegette ezután azt, hogy az igazi civilizáció terjesztése tulajdonképpen a tuberkulózis elleni küzdelem. Dr. Szana Sándor ismertette a Temesvárotról általa megfigyelt rendszert az államköltségnek dajkaságba adott gyermekek orvosi ellenőrzésére. Tekintve, hogy e gyermekek testi és szellemi fejlődése teljesen az ellenőrzéstől függ, az állam pedig ez idő szerint husz ezer gyermeket nevelt körülbelül két millió korona évi költséggel, ez a kérdés nagy közegészségügyi jelentőséggel bír.

Végül dr. Hankó Vilmos egyetemi tanár Bártfa gyógyító tényezőit hasonlítja össze a hasonló természetű külföldi fürdők gyógyító faktoraival. Az összehasonlítás során arra az eredményre jut, hogy Bártfa-fürdő fekvése, enyhe éghajlata, portól mentes üde levegője s forrásai révén teljesen helyettesítheti Gleichenbergert. Az „Orvos-forrás” vizét összehasonlítja a gleichenbergi Constantin-Quelle, Selters és emsi vizekkel és arra a konkluzióra jut, hogy velük egyenértékű. Magyar ember ne menjen Gleichenbergbe és ne igyék gleichenbergi vizet!

A szakosztályok ülésai délután két óraker értek véget s a társasbéd után a társaság nagy része Zboróra rándult ki, hol a várromokat szemléltek meg.

KÜLFÖLD.

A délafrikai háború.

Budapest, augusztus 23.

Ujra feltűnik a már sokszor, kolportált és mindannyiszor megeáfolt hír, hogy a cár intervéniálni óhajt a boer háború beszüntetése érdekében. Ugy szól ezuttal a hír, hogy a cár franciaországi tartózkodása alatt audiencián fogadja majd Krüger, a szerencsétlen köztársaság ősz elnökét. Feltűnt az is, hogy a pétervári angol nagykövet nem jelent meg Olga nagyhercegnő esküvőjén. Akkor azt híresztelték, hogy a nagykövet azért maradt el az ünnepségről, mert meghívták dr. Leydet, a boer köztársaság európai követét is. Ezt a hírt nyomokban megeáfolták azzal, hogy a nagykövet Frigyes császárné halála miatt maradt el, aki tudvalevőleg az angol királyiak nővére volt. De kitűnt, hogy a német nagykövet, akinek pedig sokkal inkább volt oka respektálni az udvari gyászt, megjelent az esküvőn. Ezért a cáfolat ellenében is fenntartják azt, hogy az angol nagykövet a boer követ meghívása miatt tüntetett távolmaradásával. Politikai körökben ebben is annak jelét látják, hogy az orosz cár tényleg nem idegenkedik az intervenciótól.

E körben Fokvárosba ünnepélyesen bevonult a brit trónörökös pár. A buzgó brit rendezők még azt is keresztil vitték, hogy a brit korona két új gyarmata, Transvaal s Oranje köztársaságok nevében hódoló feliratokat nyújtottak át a trónörökösnek „lojalis burgherek,” akik ünnepélyes beszédben is biztosították a trónörökösöt a boer nép hódolatáról. A trónörökös pár tehát meg lehet elégedve a válaszzal, és a herceg meleg szavakban kifejezést is adott megeáfgedésnek, de egyuttal panaszkodott a háború hosszu tartama miatt és reménységét fejezte ki, hogy a háború nem sokára véget ér. A Fokföld holland lakossága azonban teljesen közönyösen, jobban mondva tüntetően viselkedett a brit trónörökös párral szemben, mert a bevonuláskor becsukta ablakait és kapuit és házaik nem lobogózta föl.

Pretória, augusztus 23.

Tegnap **kémkedés miatt agyonlötték egy Unton nevű fokföldi születésű embert.** Unton és még három ember, akik egy boer kommandóhoz tartoztak, megadta magát az angoloknak, de később át akart szökni az angolok vonalain. Unton három társát fogva tartják.

Brüsszel, augusztus 23.

Krüger környezete megerősíti, hogy az elnök jegyzékét fog kibocsátani, amelyben tiltakozik Kitchener proklamációja ellen. A jegyzék azokhoz a hatalmakhoz intézi, akik a hágai konvenciót aláírták. Felhívja a hatalmak figyelmét arra, hogy az angolok eljárása Dél-Afrikában megsérti a hágai konvencióban megállapított elveket. A jegyzék különösen hangzatosítja, hogy a hatalmaknak erkölcsi kötelessége a konvenció megállapításainak érvényt szerezni. Ha a hatalmak nem akadályozzák meg, hogy Anglia a nemzetközi jogot megsértse, akkor az elnök Bothára bizza, hogy saját belátása szerint cselekedjék.

Queenstowne, augusztus 23.

Augusztus 20-án kiadták a parancsot, hogy a queenstowne-i kerületben minden üzletet be kell zárni és minden jószágot, amely az ellenségnek esetleg hasznára válhatik, bizonyos pontosan megjelölt városokba kell vinni. Egy másik parancs bizonyos állomások kivételével megtiltja a keleti vasuton lévő állomásoknak, hogy polgári személyektől fölvegyenek élelmiszereket. Az ország lakosainak megtiltották, hogy több élelmiszert tarisanak készletben, mint a mennyi egy hétre szükséges.

London, augusztus 23.

Kitchener lord jelenti Pretóriából tegnaptól: Williams alezredes, aki egy oszloppal a Vaal völgyén felfelé vonult Klerksdorp irányában, e hó 19-ikén Kelkooenplats közelében egy nagy ellenséges csapat nyomára bukkant. Williams erős vágatás után elérte a boerokat és heves küzdelem után zsákmányul ejtett 9000 tölényt, 80 kocsit és marhákat, 18 boert, köztük a bloemhoi landrostot és Dutoit telegrafistát elfogták.

Fokváros, augusztus 23.

A Candeebooban július 22-ikén elfogott tizenhárom felkelő közül hármat halálra ítélték és Graafreinetben agyonlötték. A többi tízet Berunda szigetére viszik életfogytig tartó kényszermunkára.

Hamburg, augusztus 23.

A *Neueste Nachrichten* azt a szenzációs hírt közli, hogy angol ügynökök Hamburgban zsoldosokat gyűjtenek a délafrikai háború céljaira. A *Neueste Nachrichten* egyik megbízottja munkanélkülinek tetette magát, hogy az angol ügynökök eljárását kiismerhesse. Az angol ügynököknek arra a kérdésre, mi célra gyűjtik a zsoldosokat, azzal felelnek, hogy angol főurak oroszlanvádszatra mennek és nagyobb fegyveres csapatot akarnak magukkal vinni.

Graefreinet, augusztus 23.

Egy *Marrey* nevű holland lelkész innét *De Wet*hez ment, hogy rábírja őt arra, hogy a Fokgyarmatból hívja vissza a kommandókat.

London, augusztus 23.

A kártérítési követelések tárgyaló bizottság legutóbbi ülésén Lusada felolvasa az osztrák-magyar külügyminiszteriumnak az idevaló osztrák-magyar nagykövetséghez intézett leiratát, amely 54 osztrák és magyar állampolgár követelésének figyelembevételét ajánlja azzal, hogy ezek a károsultak minden alaki-ságnak megelégteltek, amit az angol hatóságok követeltek. A bizottság elnöke kifogást tett e reklamációk ellen, az angol kormány képviselője pedig ragaszkodott ahhoz a kijelentéséhez, hogy a reklamációk követeléseit az aranybányákban vagy a dinamit-és fegyvergyárakban elfoglalt állások miatt alaptalannak.

A BUDAPESTI NAPLO telefonja.

Szerkesztőség 56-12
Kiadóhivatal 54-39

HIREK.

A toalett.

Megint csak azzal az igazsággal kell kezdeni, hogy egy nemzetre nézve áldás az, ha a maga véreinek egy kiválasztott atomjából fejlődött ki a dinasztíja. Az az atom soha se szakad el az egésztől, mert benne van az egész és ő benne van az egészben. Egy test, egy gondolat, egy lélek. Még az se baj, ha eredetileg idegen a dinasztia s aztán nemzetivé válik. A koronát nemcsak illik megfizetni azzal, hogy teljesen annak a nemzetnek adja magát, aki viseli, amelytől kapta, hanem okosság is. Nő a bizalom, őszintévé, igazzá válik a hódolat és az idegen nyugodtan alhatik. Hogy tovább ne menjünk, hát kell-e például igazibb román király, mint Hohenzollern Károly. Ez a király olyan román lett, hogy talán már el is felejtette a németiségét. — Baj volna azonban az, hogy ha Románia közvetlen közelében valami kis német ország lenne s annak is Carol lenne a királya. Carol akkor csak mellékesen lenne Carol, főképpen pedig Karl. — Szóval, amint látni méltóztatik, hazabeszélek.

A szegény magyarnak sok minden egyéb baja között megvan az a szerencsétlensége is, hogy az udvara soha nem egyesülhet vele teljes szívvel-lélekkel semmiféle olyan akeióban, ami kizárólag a mi nemzeti érdekünk. E felett a sopánkodás és az okoskodás is hiábavaló, de leghiábavalóbb az olyan módoknak a felkutatása, amelyekkel segíteni lehetne a bajon. Az lehetetlenség és pedig a fizika törvényei értelmében. A vért, a nyelvet, a családot nem lehet felejteni, ha folyton és folyton emlékeztetik reá az embert azok a sokkal kedvesebb érdekek, amelyeket odaát kell szolgálni. S ilyenformán a magyar udvarnak melléke a magyar haza. Itt is uralkodik a ház, itt is hatalom, itt is maga a legtökéletesebb korrektség, de ezzel aztán be is van fejezve a magyar misszió. A hatalmas mágnés szemben a mi vonzó erőnk semmi, mert azt igazán nem is értheti meg más, mint aki csak magyar. S Magyarország, bár fölötté van az alkotmányos, törvényes hatalom, voltaképpen vezérlet nélkül áll olyan törekvésekben, amelyeknek az utját semmiféle törvény nem szabja meg, hanem az érzés. Magyarországon alul adják ki a jelszavakat s ilyenformán alakul meg azoknak a hatása is. Micsoda más dolog volna az, ha felülről jönne az intézés, a példa.

Ez azonban ki van zárva. S hogy így

áll a dolog, annak keserves jelentősége van ennek a nemzetnek a közgazdasági életében. Példának ideírom azt, amit az angol királyné eszelekedett meg mostanában és ami iskolát jelent, mert ahol a koronás urasszony mondja el az imádságot, ott az egész gyülekezet rámondja arra az áment. Az angol királyné kimondta, hogy jó lesz neki az olyan toalett is, amit otthon, a szigeten varrnak. Tehát jó lesz az udvarhölgy asszonyságoknak is és a királyné nyomdokain megindulva megelégszik majd vele az egész olyan előkelő világ, amely eddig Párisból hozta a toalettjét. — Otthon maradnak a milliók, fejlődésnek indul egy olyan ipar, amelyet eddig elhanyagoltak azok, akik bőségesen meg tudják fizetni a munkát és teljes lesz annak a nációnak az önérzete, amely eddig semmi egyébért nem ment a külföldre, éppen csak asszony-ruháért. — Lesz talán egy kis ellenzéke is az akciónak. Akik nagyon rá vannak szorulva a toalettire, nem adják meg egykönnyen magukat. De hát ez a kisebbség — s az egész hatalmas eredmény — egyetlen egy elhatározásának a munkája.

És most gyertünk haza. Nézzünk körül a mi fejletlen állapotainkon. Ezen a szegény iparon, amit nem az tesz tehetetlenné, hogy nem képes a versenyre, hanem az, hogy nincs divatban. Kis emberek agítálnak mellett, olyanok, akiket meghallgatni nem is urre tempó s még a magyar gyújtót is idegen cégér alatt kell forgalomba hozni, hogy véője akadjon. En Istenem, micsodamás lenne a mi ipari termelésünk sorsa, ha egyszer a Vérmézőn, ahol lesik az ajkairól a szót, azt mondaná a magyar király:

— Magyar kard van az oldalamon. Remek penge, derék munka.

És, mert — sajnos — nincs királynénk, ha valamelyik főhercegnő kimondaná, hogy a budapesti szoknya az igazi szép szoknya. — Ithon maradna a pénzünk és a felülről kiadott jelszóra egyszerre észrevénné a tisztelt haza, hogy magyar iparostól vásárolni tisztesség és becsület dolga.

(Th.)

Budapest, augusztus 23.

BUDAPESTI NAPLO. Augusztus 15-én

uj előfizetés nyílt a Budapesti Naplóra. Kérjük azokat a tisztelt olvasóinkat, akiknek az előfizetése ezen a napon lejárt, méltóztatásuk a megújításról idejekorán gondoskodni, hogy a lapot akadálytalanul küldhessük tovább.

— **Személyi hírek.** Hegedűs Sándor kereskedelmiügyi miniszter ma este visszaérkezett Budapestre. — *Hartel* osztrák közoktatásügyi miniszter Salzburgból Bécsbe érkezett. — *Sturza* román miniszterelnök ma Bécsbe érkezett és meglátogatta gróf Goluchowski közös külügyminisztert. — *Kállay* közös pénzügyminiszter ma délelőtt 11 órakor Bécsből Rátótra utazott.

— **A király utazása.** A király — mint Bécsből jelentik — az eddigi rendelkezések szerint hétfőn tért volna vissza Iszhiból, azonban ott időzését négy nappal meghosszabbította és csak 20-ikén, esütörtökön érkezik vissza Bécsbe.

— **Az osztrák hivatalos lap szerkesztője.** A király dr. *Giuglia* Jenőt, a bécsi Theresianum gimnáziumnak tanárát kormánytanácsossá és a *Wiener Zeitung* 10szerkesztőjévé nevezte ki.

— **Budavár visszafoglalása.** Szeptember 2-án lesz 215 esztendeje annak, hogy az egyesült hadak Lotharingiai Károlylyal az élükön, a törököktől visszafoglalták Budavárát. Ezt az emlékeztetést napot — mint minden évben — az idén is megünneplik a koronázó Mátyás-templomban. Ebből az alkalomból vasárnap, szeptember 8-án délelőtt 10 órakor ünnepes nagy mise lesz, amelyet dr. *Nemes* Antal apátplébános mond fényes papi segédlettel.

— **Nemzetközi orvosi kongresszus** A legközelebbi, immár tizennegyedik nemzetközi orvosi kongresszust 1904-ben április 23-ika és 30-ika között tartják meg *Madridban* és erre a végrehajtó-bizottság a magyar orvosokat már most meghívta.

— **László főherceg emléke.** Szeptember 6-án lesz hat esztendeje, hogy József főherceg fia, *László* főherceg a budai Erzsébet-kórházban meghalt. A gyászos évforduló alkalmából a királyi palota Szent-István templomban reggel nyolc órakor gyászmise lesz, amelyen részt vesz József főherceg családja is.

— **A szellemidézés örültje.** Annak az áldatlan és ostoba mulatságnak, melyet asztaltáncolatásnak hívnak s melyet legintelligensebb társaságainkban is olyan nagy kedvvel és tisztelettel, ismét áldozata van. Egy fiatal biharmergőyi uri asszony a napokban Nagyváradon időzött egyik barátjánál. A délután asztaltáncolatással töltötte el az ott összeverődött társaság. A fiatal asszony egy darabig szó nélkül nézte a spiritalizta kísérleteket, mikor valaki azt a kérdést intézte hozzá, hogy nem kívánja-e látni édes anyja szellemét?

— Igen — mondta az asszony.

— Ugy tegye a kezét az asztalkára.

Alig nyugtatta a fiatal asszony egy pár pillanattal kezét az asztalon, mikor hirtelen fölugrott s halálsápadtan így szólt:

— Láttam az édesanyjamat. Csunya volt. Nagyon csunya.

A fiatal asszony e szavak után összerogyott s hogy utóbb ájulásából fölébredt, a társaság tagjai iszonyodva látták, hogy arcára a téboly nyomai üttek ki. Az orvosok is az örültséget konstataáltak rajta.

— **A király-gyakorlatok.** Pécsről jelentik, hogy *Görcsöny* községben napról-napra folynak az előkészületek a hadgyakorlatokra s a király fogadtatására. Egész városias jellegűt kölcsönöznek az alig nyolcszáz lelket számláló kis községnek. Szent István-napján tartották meg a világtitási próbát. A község utcáit s közterét acetilén-lámpákkal fogják megvilágítani. A magyar királyi államvasutak igazgatósága is kölcsönzött ki mintegy kétszáz kőolajlámpát, melyet tartalékba helyeznek. E lámpák egy részét valószínűleg Pellérd község kivilágítására fogják felhasználni. Az udvari butorszállító kocsi *Görcsönyben* vannak már, de még egyetlen egy butodarabot se raktak ki belőlük. A lakásberendezés csak a jövő hét folyamán történik meg. A köztisztaság és közegészség érdekében minden lehető elkövetnek, ahol lesik az orvosi megelőző napon a község összes házáit föllobogózzák. Pellérd is lobogódiszt ilt s tőle telhető pompát fejt ki, hogy az uralkodó s a trónörökös iránti hódolatát méltóképpen fejezze ki.

Zágrábról jelentik, hogy báró *Bechtolsheim* Antal tábornagynagy hadtestparancsnok betegségeből föl-épült, orvosi rendeletre most szabadságra megy, melyből csak szeptember közepén tér vissza. Helyette a hadügyminiszter intézkedése folytán előreláthatólag *vezzei Succovaty* Ede tábornagynagy, a 3. gráci hadtest parancsnoka fogja a pécsvidéki királygyakorlatoknál a 13. zágrábi hadtestet vezényelni.

Dolnji-Miholjácson is csaknem teljesen elkészültek, hogy megfelelően rendezzék be a király lakostályait gróf *Majláth* László kastélyában, ahol lázasan dolgoznak az utolsó berendezkésben. A királylyal egyidőben érkezik ide *Ferdinánd* román trónörökös. Az ő részére *Kohn* Albert földbírtokosnál rendezték be lakást. A házigazda a házat ezen célra teljesen átengedte. Ő tetsége három napot tölt *Dolnji-Miholjácson*, ahonnan kocsin megy *Görcsönybe*. *Ferenc Ferdinánd* trónörökös, aki a nagygyakorlatokon elejétől végig részt vesz, *Dolnji-Miholjácson*, szintén magánbáznál lesz elszállásolva, míg a király *Görcsönyön* való időzése alatt a teljesen átalakított és fényesen berendezett pellérdi kastélynak lesz vendége. A kocsinut már ki is javították.

Baranyavármegye törvényhatósága szeptember hó 2-án délelőtti tíz órakor Pécsért, a vármegye gyűléstermében rendkívüli közgyűlést tart, melynek tárgya a király elé küldendő diszküldöttség megválasztása.

Séley Sándor miniszteri tanácsos és *Szelestey* esendőrezdes Veszprémbé és Zirczre utaztak és *Fenyvessy* főispánnal megtették a kellő közbiztonsági intézkedéseket a király ott-tartózkodása idejére.

— **Lajos napja.** Kossuth Lajosnak névnapjépt folyó hó 25-én, vasárnap, nemcsak a fővárosban, hanem az ország minden részében meg fogják ülni. Igen nagyszabású lesz az ünnepség *Szentesen*, hol mint minden esztendőben, úgy az idén is az emlékünnepet a város rendezi. *Lakos* Imre polgármester *Eötvös* Károlyt kérte fel az ünnepi beszéd elmondására. *Eötvös* Károly a meghívást elfogadta és vasárnap délelőtt 11 órakor tartja meg előadását a színház nagytermében. Vele megy *Dienes* Márton országgyűlési képviselő is.

— **Báró Waldstätten Erdélyben.** Kolozsvárról táviratozzák, hogy báró *Waldstätten* tábornagynagy, csapattöfelügyelő a délutáni gyorsvonattal odaérkezett, hogy az erdélyrészi hadtestnek *Deés-Szamosújvár* környékén tartandó gyakorlatain részt vegyen. *Probst* altábornagy, nagyszabású hadtestparancsnok *Palkovics* altábornaggyal és több tiszttel fogadta a pályaudvaron. A város képviselőitelen megjelentek *Szvacsina* polgármester és *Salamon* katonaiügyi tanácsos.

— **Házasság.** *Lenorovits* Mór Pályin eljegyezte *Herskovits* Fánika kisasszonyt Homonnáról.

— **A parádés kocsi.** A szegedi rendőrség elé áll tegnap egy legény, ki van pödörre a bajusza s amint ott fesszeng a rendőrtiszt előtt, szörnyen csikorgó a csizmája.

— Mi kell? — kérdik.

A legény megsodorja a bajuszát.

— Kérek negyvenkét koronát.

A rendőrtiszt bámul.

— Negyvenkettőt? Miért te?

— Behívtak regrutának, nos beittam a pénzem. Hát most haza kellene menni, azért kell a negyvenkét korona.

— Azt hiszem te, hogy ez népbank? — kérdezi a rendőr.

— Nem hiszem én. De kölösn kérem. Megfizetem.

— Hát ki vagy te?

A legény megint megsodorja a bajuszát.

— En? Marina Zsikó, Károl király parádés kocsi Romániában, Itt van róla az írás.

Marina Zsikó kitergette a pecsétes írást s aztán a nagyobb hitelesség kedvéért még oda-szól:

— Van ott még két magyar. Azok is urak, az igaz, hogy pecérek...

— **A tudomány vértanúja.** Garnault orvos híres elhatározással levelet írt Koch és Waldeyer tanároknak s fölajánlotta életét a tudomány kutatások céljaira. A tudomány vértanúságát kérte e levelében s kijelentette, hogy alvati magát annak a kísérletnek, mely eldöntse, hogy igaz-e Koch tanár elmélete, mely szerint a tébén tuberkulózis bacillusa nem vihető át az emberre. A két német tanár még nem felelt az önkéntes vértanú ajánlatára. De a kétkedő és gúnyolódó tömeg rosszakaratú vádjai csakhamar bőségesen zúdultak Garnault fejére, kit reklámbajhászattal vádoltak. Ezekre a vádakra most megjelöl Garnault doktor abban a nyílt levelében, melyet a *Temps*-hez intéz s melyben a következőket írja:

Egy hete, hogy megírtam leveleimet Koch és Waldeyer tanároknak, de a választ nem kaptam meg. Az évek ebben a szakaszában számos körülmény magyarázhatja ezt a hallgatást. Nekünk nincsen jogunk, hogy a priori ítéletet mondjunk a hallgatás okairól. Minthogy azonban a várakozásnak határideje, amelyet magam elé tűztem, lejárt, azt hiszem, legjobb lesz, ha közvetlenül érintkezésbe lépek Koch tanárral. Egymás megértésére semmi sem alkalmasabb ennél. Azt gondolom, az olyan tapasztalatból táplálkozó embereknél, mint mi, nem lehet soha szuggesztív utján való fertőzésről. Negyven esztendője foglalkozom a tüdővész bacillusaival és sohasem ártottak meg eddig. A beoltásról van szó, amelyet Koch tanár rögtön elvégezhet rajtam, ha úgy tetszik neki. Ugy gondolom, hogy a beoltásnak elsőbbség a bőrön kell történnie, elkerülve az ereket, hogy az általános fertőzés eshetőségei lehetőleg csökkentessenek. Ha az eredmény azután pozitív lesz Koch tévedése bebizonyult. Akkor azután az orvosi tudomány minden eszéközött felhasználom, hogy megkísértem a gyógyulást. Ha azonban negatív volna a beoltás eredménye, a Koch megállapította idő múltán vérembe oltathatik be a bacillust. Meg kell jegyezni, hogy Koch tanárnak kell vezetnie az összes kísérleteket és csak ha megtagadná ezt, venném át magam a vezetés nálammal illetékesebb férfiak támogatásával. Magától értetődik azonban, hogy beoltásom egyáltalán nem függ attól, elhagyja-e Koch tanár ajánlatomat vagy nem. Kijelentem, hogy a beoltás meglesz, mihelyt közel jövőm fenntartása biztosítja leszen. Ezt csak azért hangsúlyozom, mert néhány orvosi szaklap többé-kevésbé burkoltan azzal vádol, hogy ajánlatomat csupán azért tettem meg, mert bizonyos voltam Koch tanár tagadó válaszában. Ha Koch tanár elvállalja a dolog intézését, úgy ő fog gondoskodni a beoltandó nyírókról, amelynek egy részét Berlinben oltja belém és ugyanakkor borjakon is végez oltási kísérleteket. Mindentől eltekintve, az volna a legjobb, ha a kísérlet mihamarabb megtörténne Berlinben. Ha meg nem tudnánk állapodni egymással, a beoltást másutt végeztetnem. Párisban aligha, mert Nocard határozottan kijelentette a minapiban, hogy nem engedni meg. Kitiűnő semleges terület volna London, ahol a vita kezdetét vette. Azt mondták nekem, hogy az angolok, akik józan észsel a legszükségesebbre korlátozták az állati élveboncolás kegyetenségét, nagyon szőrszálhasogatók a kísérletezés minden kérdése tekintetében. Nos hát, ha itt is visszatartással találkozom, az amerikaiakhoz fordulok, akik nagyobb tisztelettel vannak az egyéni akarat iránt. Remélem, nem lesznek kénytelen mindenestre ahhoz értő orvosok jelenlétében magam oltani be magamat, ami végső menedékem volna, ha mindenfelől visszautasításra akadnék. A kísérletet, amelynek elviseelésére vállalkozom, nem csupán az orvosi-társadalmi probléma megoldása tekintetében ítélem jónak és hasznosnak, hanem mert egyrészt feltámaszt másrészt megoldani segít bizonyos számú etikai, vagy szociális problémát. Bármilyen történjen is: akár Kochhal, akár nélküle, végére járok elhatározásomnak. El voltam határozva, hogy amíg személyesen nem érintkeztem Kochhal, hallgatók. Némely orvosnak és bizonyos orvosi lapnak irántam tanusított, nem éppen jóakaró és gyanúsító viselkedése azonban arra kényszerített, hogy kilépjek hallgatásomból. Jól megmondolva a dolgot, azt hiszem, jobb is így. A kérdés, ami engem illet, tisztán és határozottan körül van írva a jelen és a jövő számára.

Garnault.

— **Árvíz Khinában.** A Standardnak jelentik Sanghaiból, hogy a Sárga-folyó Santung tartományban kilépett medréről és nagy károkat okozott.

— **Oszkár király mondása.** Oszkár svéd király, aki jelenleg országának déli vidékén utazgat, egy *Oerebro*-ban adott ünnepi díszbanketten beszédet mondott, amelyben azt a gondolatot fejtette, hogy Svédország felvirágzása nem a királynak és nem is a dinasztiának, hanem a népek az érdeme.

— Nem a hadvezér az, aki kivívja a győzelmet, — mondta szóról-szóra, hanem a mellette és vele harcoló nép nagy tömege, mert ettől függ a csata eredménye. Azért mélyen érzett kötelességem tartom kijelenteni, hogy a nemzet sokkal inkább tartozik hálával önmagának, mint királyi házának, ha a virágzás korszaka jövendő idők számára is értékes nemzetgazdasági biztosítékokat teremtett.

— **Küzdelem a halállal.** Budapesten aránytalanul sok gyermek hal meg, mielőtt még elérte volna a hetedik esztendejét. A bajuk többnyire gyomor- és bélhurut, no meg egy esomó olyan betegség, aminek az az oka, hogy nem viselnek rájuk gondot. Kévs városban lakik annyi gyerek az utcán, mint amennyi Budapesten csavarog egész nap — s egy részük éjjel is — minden felügyelet nélkül. A gyermekhalandóság nagy summájának megapaszttására igazán humánus és okos javaslatokat terjesztett a tanács elé dr. Schermann Adolf tisztifőorvos. A javaslat hossz-szas tanulmány eredménye.

A tisztifőorvos szerint a gyermekbetegségek főoka a rossz táplálkozás. A szülők és ápolók hanyag gondozása, tudatlansága is sok bajnak lesz kutyorrásává, a legtöbb halálesetet azonban az idegen gondozók lelkiismeretlen bánásmódja, hanyagsága és nem ritkán gonosz szándéka okozza. A szomorú állapot megszüntetésére, a megbetegedések lehető megállítására dr. Schermann Adolf a szülők és ápolók részére népszerű modorban írt utmutatást készített, s fölkererte a tanácsot, hogy ezt a kis munkát nyomassa ki s lehetőleg széles körben terjeszesse. A tanács már foglalkozott ezzel a kérdéssel, s mivel szerinte ezt a törvényhatóság területéhez kötötten rendezni nem lehet, mert a gyermekhalandóság országsszerte kedvezőtlen, elhatározta, hogy fölterjeszté intéz a belügyminiszterhez, s kéri, hogy a miniszter dolgoztasson ki olyan művet, amely a hét éven alul lévő gyermekek ellátása és gondozása tekintetében utmutatásul szolgáljon s azt országsszerte, minél szélesebb körben terjeszesse. A tanács ezt a kérelmet már föl is terjesztette a miniszterhez.

A dajkaságba adott gyermekek ápolásának ellen-örzését is szigorubbá kívánja tenni a tisztifőorvos. Az angyalosinálók visszaélései ellen, dr. Schermann szerint, a kerületi választmányok tehetnek a leghelyesebben, ha például hölgybizottságokat alakítanak, amelyek gondosan utána néznek mindenütt az idegenbe adott apró gyermekek sorsának.

Egy másik javaslat azt ajánlja, hogy a főváros jutalmazza meg évenként azokat az ápolókat, akik öladatukat lelkiismeretesen és szeretettel teljesítik, s a gondjukra bízott gyermekek egészségben örök és jól ápolják. A külön jutalom lehetne egy-egy arany és írásbeli elismerés is.

A tanács a tisztifőorvos javaslatát a közjótékonyági egyesületnek adta ki tárgyalásra. Az úgy olyan fontos, hogy a bizottság bizonyára hamar végez vele s a tanács nemsokára abban a helyzetben lesz, hogy megvalósíthajja mindazt, ami benne foglaltatik.

— **Jubiláló tüszöltő-egylet.** A pápai önkéntes tüszöltő-egylet Szent-István napján ülte meg harminc-éves fennállásának jubileumát. Reggel 6 órakor tarraklódások és a tüszöltő-zenekar ébresztője hirdették az ünnepet; 9 órakor a katolikus nagytemplomban szentmise volt, amelyen *Kriszt* Jenő pápai plébános felszentelte az egyleti zászlót. Ezután a városházán diszközgyűlést tartottak, amelyen dr. Óváry Ferenc országgyűlési képviselő, a veszprémmegyei tüszöltőszövetség elnöke mondotta az ünnepi beszédet. *Mokoly* Ignác tüszöltőparancsnok fölolvasta az egylet történetét, utána pedig dr. Óváry Ferenc lelkesítő szavak kíséretében kiosztotta a 15, 10 és 5 évig szolgált pápai tüszöltőknek a magyar országos tüszöltőszövetség szolgálati érmeit. Délben a polgári körben 120 terítékes banket volt, este pedig kitűnően sikerült táncmulatság, amely 500 koronán fölül jövedelmezett a tüszöltőegyletnek.

— **Kitüntetés.** Dr. Koziol Károly az *Anker* élet-és járadékbiztosító-társaság bécsi vezérigazgatója a 3-ik osztályú vaskorona-rendet, *Singer* Tivadar ugyane társaság bécsi igazgatója a Ferenc József-lovagkeresztjét kapta.

— **Borura derű.** *Keszthelyről* táviratozzák: *Franz* Ignác keszthelyi vaskereskedő neje a kis leányával Balaton-Szent-Györgyről Keszthelyre utazott. A gyermek valahogy a kijáráthoz jutott s onnan az útközök között leesett. Az egész vonat végigrobogott felette, de esodálatsképpen semmi baja sem történt. Amikor a vonat az anya sikoltására megállott, a kis leány teljesen sértetlenül a vonat felé jutott.

— **Európa vagyona.** A *Dictionary of Statistics* legújabb füzetében *Mulhall* kiszámította, hogy a 19-ik század végén mily nagy volt Európa vagyona ingó és ingatlan jószágban 1175 milliárd, a mozgó tőke egymaga 500 milliárd. Vagyon tekintetében Európa államai a következő sorrendben következnek: Angolország 295 milliárddal, Franciaország 247, Németország 201, Oroszország 160, Ausztria és Magyarország 103, Olaszország 79, Belgium 25, Hollandia 22 milliárddal. A gazdagodás a tizenkilencedik században főképp Angliában volt szokatlan, míg Franciaország e tekintetben nem igen mutat változást. Az ingó tőkét Angliában 106 milliárdra, Franciaországban 65, Németországban 37, Oroszországban 14, Ausztriában 10, Olaszországban és Belgiumban 7—7, Hollandiában 6 milliárdra becsüli *Mulhall*. A sorrend tehát ugyanaz, mint az összvagyon tekintetében, de az arány ingadozó, a legnagyobb a mozgó tőke az ipari államokban, a legkisebb azokban az országokban, ahol az ipar és kereskedelem a fejlődés kezdetét éli. Ha csak a mozgó tőke vétetik számításba, úgy az angolnak átlag 4300 korona vagyona van, a franciának 2900, a hollandnak 2400, a belgának 1800, a németnek és olasznak 1200, az orosznak 115 koronára rug a vagyona. Az államok költségvetését *Mulhall* kerek számban így fejezi ki. Németország budgetje 4 milliárdot, tehát vagyonának 2 százalékát mutatja föl, Angolországé 3 (1 száz.), Franciaországé 3 és fél (1,4 száz.), Oroszországé 2 és háromnegyed (1,7 száz.), Ausztria és Magyarország 2 (1,8 száz.), Olaszország 1 és háromnegyed (2,3 száz.) milliárdot, Belgium 375 milliót, (1,5 száz.), Holland 400 milliót (1,4 száz.). Az állami kiadások tehát Olaszországban a legnagyobbak és utána következnek Németország, Ausztria-Magyarország, Oroszország, Belgium, Franciaország, Holland és Anglia. E pontra nézve azonban az összehasonlító számítások és adatok nem mindenben találók. Vannak kiadások, amelyek az egyik országban az állami pénztárból fedeztetnek és így az állami költségvetést terhelik, míg másutt közszékeket, megyéket, vagy tartományokat terhelnek.

— **Faure Félix Oroszországban.** Abból az alkalomból, hogy az orosz cár meglátogatta Franciaországot, a párisi *Figaro* felelevenít néhány apróságot *Faure* Félix oroszországi utasáról.

— Kezdetül jogva, beszélté el *Faure* egy bizalmas barátjának, látható volt, hogy jó hatást tettem az oroszokra. Furcsa dolog ugyan, hogy így mondom ezt neked, de igaz; sugár alakom és szolid külöm nagy hasznomra voltak abban az országban, ahol annyi magas ember van. Ha kis öreg emberke lettem volna, bizonyára nem tettem volna rájuk ugyanazt a hatást. A politikai világ, amely nem ad semmit ilyen külsőségekre, nagy tisztelettel vett körül. De éreztem, hogy minden mozdulatomat megfigyelik. Látni akarták, hogy cilinderrel a fejemen és irakkba öltözve, hogyan tudok mozogni a sisakos és aranyos uniformisba öltözött méltóságok között. Nagy zavarban voltam, amikor cercelet kellett tartanom. Az összes követeket és a birodalom ióméltóságait bemutatatták nekem és mindegyikhez kellett egy-két találó szót intéznem. A hercegeket az ilyen ceremónia nem hozza zavarba, mert korai járuságtól kezdve erre szokták őket. De nekem nem volt gyakorlatom ebben a sportban. A cárral való viszonyom több volt, mint hivatalos jellegű. A cár franciaországi utazása óta bizalmas barátságával tisztelt meg. Miklós császár nem ismert minket, mielőtt hozzánk jött, s úgy látszik, meg volt lepette, hogy olyanoknál talál, amelynek vagyunk. Emlékszem egy mondasára. Egy kórházban történt, ahol egy beteg katona ágyához lépve, biztató szavakat intéztem hozzá. Szavaimat lefordították orosz nyelvre, mire a szegény jó sirni kezdett. Mikor eltávoztunk a kórházból, a császár mosolyogva reám nézett és így szólt:

— Csodálatos, hogyan tud beszélni a katonáknak.

— **Ünnepély Darkauban.** A király születésnapját a kies lekvésű *darkau* jódfürdő közönsége gyönyörű ünnepséggel ülte meg. Az ünnep előestéjén az egész park, a vendéglők és az összes szállodák gyönyörűen ki voltak világítva. A nagyobb részt magyarkból álló fürdővendégek a tágas gyögyteremben gyülekeztek, hol a királynak virágokkal, nemzetiszínű zászlókkal díszített és villamos körtékkel világított arcképe előtt a magyarok elénekelték a „Himnusz”-t. Másnap ünnepi bankett volt, melyen a fürdőközönség elite-e vett részt, köztük a közös hadsereg összes ott időző tisztjei és az ünnepély rendezője a magyar származású dr. *Degré* Vilmos császári tanácsos, fürdőtulajdonos és neje. A szép ünnepélyt kedélyes táncmulatság fejezte be.

— **Zászlószerzés.** *Kovács* András zombori tanító Szent István napján kitűzte házára a nemzeti lobogót. Reggel három óra tájban vagy tíz tagból álló társaság ment el a ház előtt s a nemzeti zászlót lerángatták helyéről, aztán lehasították szövetjét a rudról, rojtait összetépték s az így meggyalázott lobogót az utca közepére dobták. *Kovács* András tanító legott jelentést tett a rendőrbiztos előtt, akinek azonban még nem sikerült a merénylőket kikutatnia.

— **Nagyreményü Ferenc József.** A kabinetirodába tegnap ilyen című levél érkezett:

Nagyreményü

I. Ferenc József

Magyar király.

Bécsben.

Csodálkozó mosolygással bontották föl a borítékot, amelyből a következő kedves levél került elő.

Kedves Hazám apja! Őszedett kőzettel kérem, hogy legyen szives egy ajándékkal. Szüleim nincsen és én nagyon szegény vagyok és egy lányt már szeretek 3 éve és most azt szóla nékem: hogy ha van nekem háromszáz Forintom, akkor lesz az enyém. Sirva kérem mivel tudom, hogy Edes Apának lesz olyan jó szíve és tudja amit szeret az ember elveszi. Tehát Sirva kérem Apámat hogyha lesz szívese és ajándékozik nékem 400 koronát mert 100 Kor van már mit űsze Spóroltam legény képen és 100 koronát akarok míg űsze Spórolni a Katonáknál. Mert úgy hiszem, hogy leszek Katona. Most az első sorozásom. Míg sok boldog éveket kívánok, hogy éljen, sok szerencsés napok legyen apámnak az világon. Sok tisztelettel maradok hű fia P. F. Cimem P... F... Feketehegy. Még Sirva kérem Edes jó Apám.

Nagyreményü Ferenc József nem látta a levelet. A kabinetirodában szépen ráírták, hogy: Vissza. A háromszáz forint tehát nem érkezik meg Feketehegyre s P... F..., a szerelmes P. F. dehogyan veheti el szíve választójtát.

— **Crispi Bismarokról.** Egy római távirat szerint a palermói *Ora*, *Crispinek* *Visszaemlékezések Bismarckra* című cikkét közli mai számában. *Crispi* egy német folyóirat számára készítette ezt a cikket, nyilván az utolsó, melyet életében megírt. *Crispi* mindenekelőtt kifejti, hogy a német egység gondolata és megvalósítása szorosan össze van kötve *Bismarck* nevével. Igaz, hogy a szerencse mindig kedvezett neki s a talaj jól elő volt készítve, amelyen szenális tehetségeivel a nagy művet befejezhette. Ehhez hozzájárult, hogy Vilmos császár teljesen megbízott benne. Az uralkodó és minisztere megértették egymást és egyesülésük lehetségessé tette, hogy a német birodalom egyesítése roppantul rövid idő alatt sikerüljön, bár a porosz képviselőház egy alkalommal meg is tagadta a fegyvert, melyet később halatlan diadalra vittek. *Crispi* aztán így folytatja:

— Bismarck tulajdonságai között különösen imponált nekem határtalan lojalitása. Ha ő valamit mondott, bizonyos lehetett benne az ember, hogy igazat mond, mert gyűlölte a hazugságot. Az ő politikai elve az volt, hogy hallgatni szabad, de hazudni soha. A franciák minden kijelentését bizalmatlanul fogadták. Így történt azután, hogy valamely cselekedetének megítélésénél mindig mást hittek, mint amit mondott. En mindig föltétlenül megbíztam lojalitásában s nyíltan megvallom, sohasem csalódtam benne.

Crispi ezekkel a szavakkal fejezte be cikkét:

— Bismarck emlékeit tisztelni annyit tesz, mint virágot szórni a hon oltárára. Németország ma leggyőzhetően hatalom egy uralkodónak a vezetése alatt, aki csodálatos energiájával, nagy elméjével és szívvel arra törekszik, hogy házának és népének dicsőségét egyesítse. Ő is mindig igaz hálával viselkedik Bismarck emléke iránt.

— **Az új tanév.** A budapesti magyar királyi állatorvosi főiskola a beiratkozás a jövő tanévre szeptember 1-étől bezárólag 8-ig tart. Szeptember 9—15-ig a beiratkozás írásbeli kérvényre a tanártestület, ez időn túl pedig október 1-éig a földművelésügyi miniszter engedélyezi. A beiratkozás ezáltal kizárólag *gymnáziumi vagy redlikolai érteletti bizonyítvány alapján történik.* Az állatorvosi tanfolyam négy évig tart, okleveles gazdaság azonban, ha érteletti bizonyítványuk is van, három év alatt végezhetik. A beírási díj félévénként négy korona. Tandijmentességért vagy állami ösztöndíjért a kérvényeket az érteletti bizonyítvány hiteles másolata, szegénységi és erkölcsi bizonyítvány csatolása mellett a földművelésügyi miniszterhez címezve a beiratkozás alkalmával a főiskola rektori hivatalában kell beadni. — Az országos nőképző egyesület leánygymnáziumának új tanéve szeptember 1-én nyílik meg. A magán- javító-, pótló- és felvételi-vizsgák szeptember 1. és 2-án tartanak meg. A beírási és felvételi szeptember 1—3-ig történik. A beírási díja 20 korona. A tandíj az I—IV. osztályban 140 korona, az V—VIII. osztályban 200 korona. Felvételi és beírási véget e hó 28-tól kezdve jelentkezhetni az országos nőképző egyesület igazgatóságánál (Zöldia-utca 38.).

— **Családi öröm Seefried báróknál.** Zuaniból jelentik, hogy báró Seefriednek, *Erzsébet* bajor hercegnének e hó 21-ikén leánya született. Az újszülött báró Seefriednek negyedik leánygyermekük.

— **Tűz a vidéken.** Ó-Kanisznán 21-ikén nagy tűzvész dühöngött. Vagy harminc ház égett porrá. Az óriási szélben csak megfeszített munka mellett lehetett a tüzet lokalizálni, ami a szomszéd községekből érkezett tűzoltóság segítségével sikerült is. A kár harmincezer korona.

— **Cigányok Amerikában.** A clevelandi *Magyar Híradó* a következő romantikus cigányhistoriát mondja el: A Lorain street legvégén egy idő óta sátrak alatt lakott egy csomó ember, kiket barna arebőrűk és szokásaik folytán kóbor cigányoknak tartott az egész vidék. A jövevények lókereskedést űztek és soha a hatóságokkal összeütközésbe nem kerültek, a miben már előnyösen különböztek a vándorcigányoktól. A héten aztán a kis sátorlábort egyszerre az angol riporterek bucsujáró helye lett: a tábor legöregebb asszonya megbalt százhat éves korában s az jó anyagot látszott nyújtani egy „story”-ra (elbeszélés). A táborban azonban nagyon tartózkodva fogadták a riportereket, akik nem kapván hiteles adatokat, kénytelenek voltak maguk találni ki valami zamatos históriát, amit aztán meg is cselekedtek a következőkben: Százhat évi vándorlás után *Stankovic* Anna, egykor egy nagy magyar cigány-nemzetiség királynoje, meghalt. Magyarországon született. A napoleoni háborúk alatt bevándorolta egész Európát, majd törzsével Angliába került és onnan jutott Amerikába, ahol lemondott királynoje rangjáról, most Chicagóban élő leánya javára. Férje kilenvenhat éves, fia a Stewart nevet vette föl és vezére a clevelandi tábornak. Az angol lapok e meséje persze fölcsigázta a közönség érdeklődését és a temetés, szombatn reggel, már valóságos eseményé vált. A kopsorsót a Woodland és Perrystreet sarkán levő tót görögkatolikus templomba vitték s azután a Calvary-temetőben helyezték a halottat nyugalomra. A temetés szertartását Keselyák Péter görögkatolikus lelkész végezte, kinek a következő adatokat köszönhetjük. Az elhunyt nő nevét az anyakönyvbe Petra Petrovicsnak diktálták be; ez valószínűleg lányneve, mert fia, ki mindenben rendelkezett, Kosta Konstantinovicnak nevezi magát. Nem cigányok s nem magyarországiak, Hercegovinába valók s onnan kerültek hosszas vándorlás után Amerikába. Megfordultak mindenütt, ami abban is nyilvánvaló, hogy majdnem minden európai nyelvet megértenek. A családító magyarul is beszél. Az elhunyt öreg asszony harmincöt unokát hagyott hátra. Görögkatolikusok és mint a lelkész beszéli, rendkívül vallásosak. Cleveland nagy közönsége persze továbbra is meg fog maradni a mellett, hogy a Lorain streeti sátorban a magyar cigánykirályné utódai tanyáznak.

— **Huszonkerny a raboknak.** Az igazságügyminiszter humánus leiratot intézett az összes börtön-igazgatóságokhoz, melyben arról értesíti őket, hogy szeptember elsejétől fogva a rabélemezés céljaira huszonkernyvet fog rendelkezésükre bocsátani. A vármegye szürke paripái — amint rége óta a rabokat nevezték — így modernizálódnak olyan boldog és valóságos emberré, akik komprimált húst esznek s nemsokára vörös bort is hörpínthetnek utána.

— **Az állami tisztviselők mozgalma.** A szamosújvári állami tisztviselők állandó bizottsága a napokban ülést tartott, amelyen kimondotta, hogy csatlakozik az országos mozgalomhoz. Határozatában egyuttal hangsúlyozza, hogy mozgalma nem irányul a kormány ellen, mert célja csakis az, hogy a kormány figyelmét a sérelmek orvoslására tárgyilagosan felhívja. Kivánalmait a következő tizenegy pontban foglalják össze:

1. A m. kir. állami tisztviselők fizetése az osztrák állami tisztviselők fizetésével, lakbéré pedig a katonai lakbér illetményeivel legyen egyenlő.
2. Sürgősen alkottassék meg a szolgálati (pragmatika) szabályzat.
3. A magyar állami tisztviselők javadalmazásának a szolgálati évek arányában való emelkedése minden esetőség ellenében biztosított.
4. A fokozatos előléptetés legvégső határa 5 év legyen.
5. Az állami tisztviselők köteles szolgálati ideje 30 év legyen.
6. Ha az állami tisztviselő saját hibáján kívül eső bármely ok miatt e 30 nem lép, 6t évenként — fizetés emelkedésének megjelölés kórtulékot kapjon.
7. Minden állami alkalmazottra nézve a szabadságidő törvény által biztosított.
8. Törőitessék el a szolgálati biztosíték.
9. A magasabb és kisebb fizetési osztályok között a kellő arány megállapításának, és a fizetési fokozatok következetesen egyenlő arányban töltessenek be.
10. A nyugdíj-törvény akként módosítsassék, hogy az árva, számukra való tekintet nélkül, részüljenek nevelési járulékból.
11. A nőti állami tisztviselők is részüljenek temetkezési járulékból.

A gyűlés a kongresszuson való képvisellel *Bartalis* Miklós fegyvertézet reormátus lelkész és *Dömötör* János főgymnáziumi tanárt bizta meg.

— **Műegyetemi pályázat.** A kir. József-műegyetem gépészmérnöki szakosztálya 200 korona pályadíjat tűz ki a mechanikai technológiából, még pedig a papírgyártás körébe eső pályakerdesre. A pályakérdés részletes szövege a műegyetem rektori hivatalában tekinthető meg. Pályázatban minden rendes műegyetemi haligató, aki az 1900/01. tanévben be volt iratkozva. A pályázat nyílt és szeptember hónap 30-ig nyújtandó be.

— **Lourdese konkurrensze.** Francia újságok egészen komolyan beszélnek, hogy *Lourdese*nek, a híres bucsujáró helynek veszedelmes versenytársa támadt. A boldogító hely Normandia egy elfelejtett községe *Tilly sur Seules*, ahol már 1896. március 18-ikán megjelent a Szűz Mária képe az ottani apáca-iskola gyermekei előtt. A csodás látomány az idei nyáron új formában felelt. A kis helységben nagyon sokan látták, amint tüzes golyók estek az égből. Az új csudát egy vasárnap este egy Yon nevű kertész és anyja figyelte meg. Azóta igen sokan látták ezeket a golyókat, amelyek különböző színben ragyogtak. Egy fekete kereszt is lebegett órákhozott az iskola felett. A titokzatos esemény hírére két párisi újságíró Nagyboldogasszony napján Tillybe utazott: *Libre Parole* hívő munkatársa *Gaston Méry* és a *Figaro* hitetlen dolgozó társa, *Serge Basset* és amikor megérkeztek, nagy sokaság volt künn a Le Petit mezőn, ahol a szűz anyja képe egy búkkán megjelent. A búkkfa már teljesen kiszáradt és már csak a puszta törzse és ágai voltak meg. *De Marie Martel* azoknak a gyerekeknek egyike, akik 1896-ban a víziót látták, még folyást gyönyörködik a látványban és mindennap ott térdel a kápolna előtt, amelyet a kiszáradt búkkfa mellé építettek. A két újságíró is látta a leányt, amint könnyeivel öntözte a kápolna feszületét, esedezve a bűnös emberiség javáért és a szent egyház védelméért. Harminéhat percig maradt a leány ebben a helyzetben és a körülötte állókat mélyen meghatotta vakbuzgó sága, bár már ők maguk nem is látták a víziót és *Marie Martel* nem szolt semmit, csak imádkozott. A híres golyókat sem látta senki azon a napon. A tillyi plébános állítja, hogy három év óta háromszor levelet kapott olyanoktól, akik a csodás búkkfa előtt kestek gyógyulást betegséjükre és meggyógyultak.

— **A macedon Napoleon.** Szófiának megvan a legújabb nemzeti hőse. Szárafovot ünnepeit embezzerte a fölmentés ítélet, melynek meghozatala után, a Szent Král katedrális előtt tizezer ember kalaplegettessel és údrivalgással fogadta Szárafovot. Mialatt az utca népe ily módon adott kifejezést örömeinek, a Szlavánizza Beszedében kemény tusára keltek egymással a macedon kongresszus együtt ülő tagjai. A kormány meg akarta akadályozni, hogy Szárafovot válaszzák meg a komité elnökévé s különösen *Zonczsev* tábornok volt az, aki hosszú beszédben kelt ki az új nemzeti hő ellen, kiről többek közt azt iparkodott bebizonyítani, hogy százezer frankot sikkasztott el a komité vagyonából.

Zonczsev tábornok be sem fejezhette beszédét, mert Szárafov fölugrott helyéről s bottal kezdte üldözni a szónokot. A teremben irtózatos lármá támadt. Az általános fejtelenség közepette csak *Mihajlovszki* ideiglenes elnök őrizte meg hidegvérét. Elrendelte a bizottság megválasztását s mialatt Szárafov hívei a verekedéssel voltak elfoglalva, *Zonczsev* tábornok lisztjét vitte győzelemre az elnök.

Az utca egybegyűlt tömeget az erőszakos választás híre, még nagyobb ingerültséggel szállta meg. Sokan botokkal föllegyverkezve keresték az új komité tagjait, kik azonban a rendőrségen kerestek menekvést.

Az új bizottság elnöke *Zonczsev* tábornok lesz, *Mihajlovszki* tanárt pedig kiküldik Európa fővárosaiba, hogy nyilvános konferenciákon propagálja a macedóniai kérdéssnek bolgár szellemben való megoldását. Szárafov és hívei új kongresszust fognak egybeünni és új bizottságot alakítanak. Szárafov a *Reformi* című lapban kijelenti, hogy egy hónap leforgása alatt elüzi az új bizottságot, a tettek propagandáját valja elvélni, mert arról van szó, hogy a letartóztatásával elvesztett időt vissza kell nyerni.

A mi Napoleonunk — írja a *Reformi* — nemsokára oly dolgokkal fogja meglepni Európát, amelyek bizonyosan Macedónia földszabadítását fogják eredményezni. Azt beszélnek a macedonok, hogy kézsek lesznek tavaszra a torradalmat kiküldeni Szárafov vezetés alatt. Szárafov a jövő héten Odesszába megy, hogy érintkezésbe lépjen a pánszláv egyesület ottani főkéjával.

— **Felborult csónak.** A konstantinápolyi kikötőben e hó 19-ére virradó éjjel felborult a *Planet* osztrák-magyar állomáshajónak egy csónaka, amelyben három tengerész és a hajónak egy altiszteje ült. A négy ember közül három megmentettek, de *Brandt* tengerész belefullt a vízbe. Holttestét mindaddig nem találták meg. A szerencsétlenül járt matrózért 20-án gyászmisét mondtak, amelyen jelen volt a nagykövetség képviselője, a *Planet* parancsnoka, törzskapra és tisztjei és a többi állomáshajók képviselői.

— **Családi dráma.** *Lipschitz* egy családi dráma megdöbbentő befejezéséről ad hírt egy távirat. *Egy Wernicke* nevű cipőüzlet-tulajdonos agyonlőtte huszonkilenc éves feleségét, aztán magát. Híva találták márdelben mindkettőjüket az üzletben.

— **Életunt uriaszony.** Ma reggel a felső-rakparton lévő halászköz észrevették, hogy a Dunaág sekély vizében egy uriasan ütözött nő fekszik. Kijötték a vízből s a mentőket hívták hozzá. A vízből kihuzott asszony, amikor a mentőket meglátta, újból vissza akart ugrani, úgy hogy alig tudták megfékezni. Egyre könyörgött, hogy engedjék meghalni. A rendőrség csak annyit tudott kivenni belőle, hogy egy *Buday* nevű hivatalnok felesége. Ugy látszik, hogy valami elmebaja van. A rendőrség most azon fáradozik, hogy felderítse a szerencsétlen asszony kiletét.

— **Halálozás.** Kápolnásnyékről táviratozzák, hogy az elhunyt *Meszleny* Laost ma helyezettük örök nyugalomra a velenozói családi sírba. A *Meszleny*ek kápolnájában rekvium volt. A szertartást *Belezay* helybeli plébános nagy segédlettel végezte. A függetlenségi párt részéről *Hentaller* Lajos, *Madarász* József és *Lukács* Gyula képviselőik voltak jelen. Ott voltak továbbá a temetésen: *Gróf Zichy* Jenő, *gróf Eszterházy* László, *gróf Cziráky* Antal, *László* és *Sárközy* főispánok, *Huszár* főispán, *Havranek* polgármester, *Kégl* György, *Kerekényi* eszperes, báró *Miske* József, *Szűcs* Jenő képviselő, *Kelessy* Kálmán, miniszteri tanácsos és az egész vidék intelligenciája. A sírnál a függetlenségi névén *Lukács* Gyula képviselő mondott szép gyászbeszédet.

— *Böhm* Ida, a Salgó-Tarjáni Kőszénbánya Részvénytársaság raktárfőnökének neje életének 55. boldog házasságának 30. évében e hó 21-én *Karlsbad*-ban elhunyt. A megboldogultat nagyszámú rokonság gyászta.

— *Fich* wüzburgi tanár, dítkos tanácsos, *Blankenberg* tengeri főrdőhelyen meghalt.

— **Merénylét egy szerzetes ellen.** Nagykanizsáról táviratozzák: *Ozveggy Horváth* Józsefné szigetvári 44 éves molnárné ma délelőtt megleste *Plauder* Ödön helybeli szerzetest, amidőn éppen misére ment és háromszor rálőtt. Egyik golyó sem talált. Az asszonyt letartóztatták.

— **Értesítés.** *Barta* Lajos, a nagykanizsai zsidó hitközség titkára értesíti az érdeklődőket, hogy *Hitközségi ügykezelés és az írv. felekezetre vonatkozó törvények és miniszteri rendeletek* című műve október elején kerül ki a sajtó alá, amikor is az előfizetők haladéktalanul megkapják. Addig a mű előfizetési árban (füzve hat korona, kőve hat korona hatvan fillér), megrendelhető a szerzőnél Nagykanizsán. Bolti ára jóval nagyobb lesz.

— **Letartóztatott ügyvéd.** *Dr. Tarnay* Károly mohácsi ügyvédet egyik ügyele 1040 korona eliskasztása miatt följelentette. Tarnay a bíróság vád alá helyezte, mire ő szégyenében elbujdosott. A bíróság elrendelte letartóztatását. Tarnay több hónap óta Budapesten élt *Zádor* Károly hírapíró álnév alatt. Tegnap Budapesten felismerték, letartóztatták és beszozártatták a pécsi kir. ügyészség fogszázába.

— **Vidéki hírlapirodalom.** *Miskolcon* szeptember hó elsejével új politikai napilap indul meg *Dr. Kovács* József felelős szerkesztő és *Huberth* János szerkesztő vezetésével. Az új lapnak *Miskolci Napló* a neve s előfizetési ára egész évenként 6 korona.

— **Az álmatlanság halottja.** *Fiuméből* jelentik, hogy *dr. Köhen* Náthán, a városi kórház másodorvosa tegnap este a kórház főrdőszobájában felakasztotta magát. Mire rátaláltak, meghalt. Öngyilkosságának oka álmatlansága volt. A szerencsétlen ember mindössze huszonkilenc éves volt.

— **Betörések.** Az éjszaka két helyen is dolgoztak a fővárosban a betörők. *Dr. Thán* Károly egyetemi tanár Muzeum-körút 4. szám alatt levő lakásába törtek be s onnan egy aranyozott karperecot, egy Wertheim-kulcsot és egy ládikát loptak el. amelyben egy 600 koronás és egy 40 koronás betéti könyv volt. — *Betörők* jártak *Balta* Gyula miniszteri osztálytanácsos *Mária Terézia*-tér 5. sz. alatti lakásában is, a honnan nagyobb összeget érő fehérműt elloptak. A betörőket körözi a rendőrség.

— **Embercsontkók.** Péterváron tegnap két egyént tartóztatott le a rendőrség, mert az a gyanu merült föl ellenük hogy jó pénzért baleset ellen biztosított embereket csontkókoltak meg. A gyanu alaposnak bizonyult. A két ember már rég üzte büns mesterségét és ezen a téren több biztosító társulatot jelentékeny összeg erejéig megkárosítottak.

— **Rendőri hírek.** *Bossányi* János 17 éves asztalosinas ma délelőtt a József-városi tehérpályaudvaron olyan szerencsétlenül esett le a biokiról, hogy eszméletlen állapotban vitték a mentők a Rókusba. — *Kukánik* Istvánné napszámoló ma reggel a Szabolcs-utca 7-ik számú házában olyan szerencsétlenül csuszott el, hogy kitérte a lábát. — Ma reggel nyolc órakor a Fő-utca 33-ik számú házában kőmennyűző volt, melyet a tüzoltók oltottak el. — *Dreher* Antal lakatosmester e hó 12-én eltávozott a földi-út 32-ik számú házból s azóta nem tért vissza. Azt hiszik, hogy súlyos szembejaja miatt öngyilkossá lett. — Augusztus 1-én a Szent-István kórház előtt lévő *Mihákovics*-térén egy ismeretlen ember főbe lötte magát és meghalt. Most fölismerték benne *Szilberger* Jenő kereskedősegédet, aki gyógyíthatatlan tüdőbaja miatt lett öngyilkos.

— **Cigányzene a Telefon Hírmondóban.** Előfizetőink szoroskötésére ma este cigányzenét fog közvetíteni a Telefon Hírmondó. A cigányzene-közvetítést, melyet az Emke- és az Eütközésből eszközöl a Hírmondó, 8 órától 11 óráig tart, de megszakítást szenved 8 óra 15 perckor a főszedővel (a frankfurti, párisi és berlini záratok) és 1/2 órák or a esti felolvasással, melynek keretében az est folyamán érkező legújabb híreit és táviratait olvastatja fel a Telefon Hírmondó szerkesztősege.

Két memorandum.

— *Vasuti irodaaltisztek. — Állomáselőjárók és állomásfelügyelők. —*

Budapest, augusztus 23.

A vasutasok nagyarányú országos mozgalma köréből ma két új memorandumról kell beszámolnunk, amelyet szöszzerint való szövegében alább közlünk és melegen ajánlunk az intézőkörök jóakaró figyelmébe. Egyik az *irodaaltisztek* emlékirata, amelyet országos értekezletük megbízásából a kiküldött szerkesztő-bizottság nagy gondallal állított össze. Másik az *állomáselőjárók és állomásfelügyelők*, akiknek egy nagyobb küldöttsége járt ma *Vészi* József országgyűlési képviselőnél, a *Budapesti Napló* fő-szerkesztőjénél azzal a kérésrel, vezesse őket a kereskedelmi miniszter ur elé. Tekintettel arra, hogy *Hegedűs* Sándor kereskedelmi miniszter Osz-tendéből csak éppen átutazóban járt Budapesten, mert hivatalos dolgai innen ismét elszökték, a küldöttség tagjai nem várhatván be ő excellenciája visszaérkezését, *Vészi* Józsefet kérték fel, adja át az emlékiratot és legyen szószólója a benne foglalt kívánságoknak. Ime a két memorandum:

Az irodaaltisztek emlékirata.

Nagyméltóságu miniszter ur! Kegyelmes urunk!

Minden kornak vannak egyes eszméi, amelyek a napirenden forogva, nemcsak a közvetlenül érdekeltet, hanem a nagyközönséget is élénken foglalkoztatva, orvoslást keresnek.

Ilyen eszme Magyarországon jelenleg a közszolgálatban állók helyzetének rendezése is. Ezen irányzatnak egyik ága: a m. kir. államvasutak alkalmazottai által országszerte megindított hasonló mozgalom. Mi, a m. á. v. kötelekben alkalmazott irodaaltisztek, több rendbeli, alább lefektetett indokaink alapján szintén tanácsok: tunk valóban nehéz helyzetünk orvoslásának módjai felett és ezen tanácskozásunk eredményeképp batorokunk jelen emlékiratunkat Nagyméltóságod elé azzal tal betérjeszteni, kérve az abban előterjesztett kegyes elzodását és így helyzetünk tarthatatlanságának orvoslását.

A midőn a még jelenben is érvényben álló illetményszabályzat létesített, nemcsak a vasuti alkalmazottaknak, — de az összes más állami szolgálatban állók társadalmi helyzetének is, — a megállapított illetmények, a tisztességes megélhetésre megfelelőek voltak.

De rövid két évtized múltjára visszatérítve, minden statisztikai adat azt bizonyítja, hogy minden egyes dolognak beszerzési értéke, ami csak a család folyó kiadásait természetesen terhelheti, fokozatosan visszacsúszás nélkül folyton emelkedett elannyira, hogy most a huszadik század legelején, minden szükséges dolog legalább is kétszer akkora pénzértékké kiadást képvisel, mint amit a nyolcvanas évek elején.

Hisz maga az állam, fokozott kiadási fedezetére az egyenes adók emelésével nem érthetvén el a szükséges bevételi hányadot, ezen idoszak alatt oly sokféle és magas összegű indirekt adóemelés léptetett életbe, hogy már ezek maguk is, a végeredményében fizető gyasztó közönséggel szemben a beszerzési árakat tetemesen emelték.

Ehhez járul már most a termelői és a forgalomba hozó kereskedői sajt — szintén magasabbra szabott értékű — kísérelte úgy, hogy ma 20 év múltán nemcsak a saját és családtagjainak lenntartására szükséges dologi kiadások, — de minden más szükséglet is a régihez képest csak kétszeres pénzértékkel szereshető meg. Bár szerény körben, de társadalmi és közmívelődési kötelezettségeink is vannak, az ezek fedezésére szükséges összeg is most szintén tetemesen magasabb!

Sajnos, az ezek fedeztetére rendelkezésünkre egyedül szolgáló forrás: a szolgálatunkért kapott javadalmazás ma is csak ugyanaz, ami volt régen s így a legnagyobb takarékossg, a legmesszebb menő visszavonulás, sőt a nélkülözések eiszenvedése mellett is, napról-napra, folyton visszatartatlanul sültvődünk anyagilag. Ennek vége pedig szomorú! A bukás! Bukás anyagilag, bukás erkölcsi, az egész testületre nézve!

Már pedig a szolgálatunkat igénybe vevő intézetnek is érdekében áll, hogy konszolidált viszonyok között élő, nyugodt kedélyű, elégedett alkalmazottakkal álljanak rendelkezésre; mert csak ezek képesek jó és megbízható munkát végezni.

A tisztviselői kar szervezése alkalmával az értekezési vizsga és később a vasuti tanfelügyelői képesítő bizonyítvány megszerzésétől függővé tett, hivatalnoki álláson kívül, ehhez a VI. és V. rangfokozatban telhesen egyenlő javadalmazást élvező „irodatiszti” állások is rendszeresítettek. Ezen állás elnyeréséhez az előbbiektől nagyon is eltérőleg, négy középosztályi sikeres elvégzése már minősít és ezen állások a szervezőkór a munkákör meghatározása szerint a szorosan vett kezelői teendők végzésére lettek rendszeresítve s csakély kivétellel az irodatisztek ma is tényleg ezen teendőköt végzik.

Az irodatisztek ugyanazon alapon négy középosztályi osztály elvégzése esetén vnerhetik meg kinevezésüket. Tehát az alkalmazhatóság iskolai képzettség tekintetében az irodatisztek és irodatisztek között teljesen azonos.

Munkakörük egyrészen ugyanazon kezelői teendők végzése, mint amit az irodatisztek végeznek; de jórészen oly irodai teendők, amelyeket hivatalo-

kok volnának hivatva végezni. Igen gyakran előadói, számtiszti stb. ilyen természetű beosztások. Az irodatisztek ezen mindkét természetű megbízásukat az eddigi tapasztalatok szerint, előjárók és a felsőbb vezetés teljes megelégedésére végezték mindig és végzik ma is.

Ezen tények tiszteletteljes előterjesztésével voltunk bátrak a legmélyebb alázattal reámutatni azon anomáliára, amely ezen két kezelőszaki állás közötti viszonyban fennáll és orvoslást kíván.

De iorognak fenn nehezények a jelenlegi rangsorban való beosztásunk iolytán a többi altisztekkel szemben is. Ugyanis: Amig mi irodatisztek vagy szolgálati beosztásunk, mint társadalmi helyzetünk, családi és iskolai képzettségünk iolytán nemcsak a kiültársadalmi életben, de a szolgálati érintkezésben is, jóformán a tisztikarhoz tartozóknak vagyunk elismerve, sőt a magánéletben érintkezésben teljesen azokkal egyenlő kötelezettségek hárulnak reánk és hozzánk tartozóinkra, — addig a többi altisztek sem egyéni szükségletük, sem a nagy társadalom részéről nem lesnek oly fokban megterhelve, mint mi. Nem kíván tőlük a világ oly sokféle, — végül is mindig pénzbe kerülő — dolgot, részvételt, érdeklődést, mint a tisztikarhoz tartozóknak vélt, de sajnos, nem úgy javadalmazott irodatisztekötől; pedig az általános m. á. v. altiszti kar minden beosztásában — előismerjük, hogy teljesen megérdemelt — majdnem a rendes illetménynek megfelelő, sőt gyakran annál jóval tetemesebb mellékjaraodóságban is, állandóan részesül; amig mi, irodatisztek már beosztásunk természeténél fogva, az ilyesmitől teljesen el vagyunk zárva. S nemcsak, hogy semmi hivatalos mellékjövödelmünk nincs, de még azzal is rövidítve vagyunk a többi altisztekkel szemben, mert azok illetményszerűleg egyenrubát is kapnak; míg mi nem kapunk ruhát sem, de ennek ellenértékét sem.

Mindezen felsorolt, panaszra méltán okot adó, s okvetlen orvoslándó nehezények eloszlására, ugyszintén a mostani nehezé anyagi helyzet szanálására a legmélyebb tisztelettel bátrak vagyunk a következőket javaslatba hozni:

A mai hivatalnokai rangsor VI. és V. rangfokozatában besorozott „irodatisztek”, nemkülönbén az altiszti rangsor III. és II. rangfokozatában beosztott „irodatisztek” létszámából alakíthatók egy összesített kezelőtiszti rangsor és ezek uonnan rendezendő illetményekkel képezhetnek úgy, mint az igazságügyi, pénzügyi és postai végreházi szolgálatnál, nemkülönbén az összes minisztériumoknál van alkalmazásban, egy, a hivatalnokai és altiszti rangsor közé, mintegy átmenetileg beékelv külön csoportot. Annál is inkább lehetséges volna ez, mert az 1883. évi I. t. c. 18. §-a rendelkezése szerint a most említett állami hivatalnokai is a kezelői teendőköt kinevezett és a hivatalnokai XI., X. és IX-ik rangfokozatban foglalt alkalmazottak nézve szintén 4 középosztályi osztály az alapképzettség eltelése és ezen alapon már hivatalnokai ranggal bírnak a kinevezettek.

Ezen módozat megoldás lenne nemcsak a fennfebb vázolt több rendbeli panaszainkra nézve, hanem a máv. hivatalnokok által — teljesen jogosan — hangoztatott azon panaszra nézve is, mely szerint a hivatalnokai alapmívelődéstől oly távoli állás alacsonyabb képzettségű egyedek tartoznak egyenlő rangfokozatban közéjük.

Annál is inkább méltányos lenne ez, mert az irodatiszteknek a többi altisztekkel szemben eddig fennállott azon előnyük, hogy alapfizetésük 1040 korona volt, teljesen illozörös lett azáltal, hogy ma a többi altisztek (pályaelőjárók stb.) szintén ezen alapfizetéssel lesznek kinevezve. A hivatalnokok helyzete is lett időközben, nevezetesen 1896-ban a lakberek felmérése által javítva, míg mi irodatisztek mindezek mellett a régi helyzetben lettünk hagyva.

Az itt előadott tiszteletteljes javaslatunk kiegészítő részét sőt iölnyevét képezi: a fizetésrendezés. A megélhetési viszonyok vázolt és köztudomásu nehezését minden szükséges dolog magas arát és azon körülményt véve figyeembe, hogy az irodatisztek zöme a székesfővárosban a többiek pedig kivétel nélkül mind az ország legnagyobb géopontj városainak vannak beosztva és így ott is laknak, — csak méltányosnak tekinthető azon szerény kérésünk, hogy a jelenlegi kezdő fizetés évi 1200 koronában a lakbér vidéken 500, a fővárosban 600 koronában határozatas meg. Vajmi ritkán történik bár, hogy kiküldetésben részesüljünk, mégis sőt tán éppen ezért, a kiküldetési napidő állapítások meg napi 6 koronában.

Ezen alapfizetés képezne az új kezelőtiszti rangsor kezdő fokát és terjedhetne három rangfokozatra, három-három osztályllyal és pedig:

Rang	osztály	Lakbér		Napidíj
		vidék	főváros	
III.	3	1200		6
	2	1400	500	
	1	1600	600	
II.	3	1800		7
	2	2000	600	
	1	2200	700	
I.	3	2400		8
	2	2800	800	
	1	2800	800	

Az I. 1. szerinti 2800 korona lenne ezen rangsorban az elérhető legmagasabb fizetés. Ily körülmények között a jelenlegi irodatisztek úgy, mint a már most magasabb fizetési osztályban levő irodatisztek minden serelem nélkül besorozhatók lennének az új rangsor megfelelő fokozatába s az átmenet minden különbözőbb finanszírozás nehezégek nélkül, egypár év alatt nyugodt felolvasást nyerhetne.

Hogy pedig azon irodatisztek, akik szolgálati pragmatika hiányából saját hibájukon kívül huzat-

mosabb időig alsóbb fizetési fokozatban (vagy, mint dinok hely hiányában kinevezetlenül hosszabbban és jól) szolgálva vártak, — az újabb generációval szemben némileg kárpótolva legyenek, — kívánatos volna, hogy a most javasolt új rendezésnél a mostani fizetésükből egy fizetési osztályra előbb léptettesse-nek. Ezzel minden panasz el lenne enyhíthető.

Fontos azonban még azon kérdésünk is, hogy a „szolgálati rendszabályzat” megfelelő pótlékában mondassék ki határozatilag az, hogy megfelelő szolgálat esetén, a kezelőtisztis rangsor III. és II. rangfokozatában fizetési osztályonként legalább 3—3 éven belül, az I-ső rangfokozatában pedig osztályonként 4—4 éven belül minden alkalmazott előléptendő legyen, hogy így nyugdíj-igénye elérése idejére a teljes fizetéssel való nyugdíjazás kilitása egyik elől se legyen elzárva. Sajnos, ma igen gyakori azon eset, hogy egyes irodaitisztek megfelelő szolgálat dacára, 6—7 évig várnak ugyanazon osztályban előléptetésre. Mindazonáltal, önként értendő az, hogy az igazgatásnak azon joga, hogy kiváló munkacérről soron kívül is előléptethessen, érintetlenül hagyandó lenne.

Végül legyen szabad még egy tiszteletteljes kérdésünket előterjeszteni: Tekintve azon körülményt, hogy beosztásunk, munkakörünk olyan, amely nemcsak szellemi, de a legnagyobbokú idegfeszítő fizikai munkát is igényel, éppen azért, mert pihent erővel nagyobb és megbízhatóbb munkacereidmény érhető el, — alázattal kérjük, határozatassék meg részünkre is egy, évenként igénybe vehető, meghatározott időtartamú szabadságról, amely szabadsági idő pihenés és üdülésre legyen — külön indoklás, avagy orvosi igazolás nélkül is — fordítható.

A fennebbiekben felsoroltak Nagyméltóságod előtt is ismert, orvoslásra váró fájt sebek.

Azok elmulasztására a legalázatosabb tisztelettel előterjesztettük — a lehető legerényesebb korlátok közé szorított — javaslatunkat.

Most már csak azért eszedünk Nagyméltóságodhoz:

Kegyeskedjék az ismert jóindulatával fogadni és a mai kor kényszerítő ereje alatt tett ezen legalázatosabb eszedésünknek helyet adni és az e szerinti orvoslásokat mielőbb, — lehetőleg már a jövő 1902. év január 1-re életbe is léptetni.

Állomáselőjárók és állomásfelügyelők.

Nagyméltóságú Miniszter Ur!
Kegyelmes urunk!

Amidőn a Magyar Királyi Államvasutak állomáselőjárói és állomásfelügyelői megbízásából újból bátorodunk legalázatosabb kérelmünkkel Nagyméltóságod kegyes színe elé járulni, indítva vagyunk Nagyméltóságodnak különösen a vasutakosok iránt eddig tanusított páratlan atyai gondoskodásába helyezett azon szilárd bizalmunk által, mely élteti ama reményünket, hogy a most már másodikban, de az előzőben tán nem eléggé okadatoit és nem eléggé körülírt rendkívül súlyos helyzetünk jobbra változtatását tárgyvaló legalázatosabb kérelmünk a jelenben is a valósághoz híven, de a még tennélvisszáz állapotokat, melyek régi szokások maradványai és reánk ez idő szerint lesújtólag hatnak, Nagyméltóságod kegyes színe előtt feltárni. Minthogy pedig ezen állapotoknak az új kor-nak megfelelő átalakítása Nagyméltóságod legkegyelmesebb elhatározásától függ, hisszük, hogy éltető reményeink megvalósulása kegyelmességéddel bölcs és kegyes intézkedése által teljesülni fog.

Reményekkel telt szívvel, nehéz, felelős, testetleket kimerítő szolgálatának teljesítése közben várvárja a forgalmi és kereskedelmi szolgálatot végző altiszti kar nyomozott helyzetének megváltoztatását. Azonban sorsának boldogító jobbtoruladása még jelezve sincsen s így immár elvesztve bizalmát még a gondviselelésben is, tompa lemondásban, sőt életnézetekkel, szomorúan morzsolja le napjait szürke egyhanguságban.

Howy az állomásfelügyelői kar nehéz küzdelmei közepette bár megrendült reményében, nem esett teljesen kétségbe, az csak az előkelőségéből folyó példás öntelgyelmességét, kötelesség-tudását és feljebbvalói iránti tiszteletét mutatja, melyben nem adja fel ama hitét, hogy jönni kell ama időnek, melyben végre is át kell ezen kar nivatásának és család-jának, megnyitván előtte a megélhetés és a szolgálat közben feltétlenül szükséges tekintély, valamint a társadalomban őt méltán megillető hely elfoglalhatására az eddig még elzart utat.

Legalázatosabban kérjük tehát Nagyméltóságod kegyes engedelmét hogy az alábbiakban összegezelteket fennkölt szellemével mérlegelve jelenlegi tarthatatlan helyzetünk elviselhetetlen voltát, annak kedvező átalakításában legforróbb vágyaink teljesülését, mint jóságos atyai szívének újabb megnyilatkozását véssessük maradóan emléklő szíveinkbe.

Legalázatosabban kérelmünk oda nyilvánul

1. miszerint megengedni méltóztatnék, hogy: miután az állomásfelügyelők kizárólagosan hivatalnokai felelős szolgálatot teljesítenek, sőt kisebb állomásokon, amelyeknek legnagyobb része a magas rangot viselő nagybirtokok helyi érdekeiből létesítvék, állomáselőjárói címmel az állomásfőnöki teendőket végzik. Eme teljesítményeiket azonban semmiképpen sem jelképező s úgy általunk, valamint a nagyközönség által is semmiképpen sem értelemezhető jelenlegi állomásfelügyelői elnevezésünk megszüntetessék s helyette, a bennünk méltán megillető „Segéd-tiszt-gyakornok”, segéd-tiszt és (segéd-tiszt)-állomás-vezető elnevezést nyerjünk. Ebből kifolyólag a jelenlegi — még a régi szokás maradványaként rajtuk hagyott rangjelzésünk, mely a megkülönböztetés hiányával a legképtelenebb visszáságok egész légióját szüli és felelős szolgálatunk közben, az ahhoz feltétlenül szükséges tekintély és feyelem fenntarthatását teljesen megnyűgözi, nemkülönben a nagyközönséggel szemben, az arval való érintkezés közben mint a magyar királyi államvasut képviselő és

végrehajtó szolgálatot teljesítő alkalmazottait itt alig esetelhető, az önértetel melyen lealázó helyzetekbe hozza, addig is, míg az egyenruhánkra vonatkozó jelenlegi szabály fennáll, olyképp módosítatnék, mint az a társivatálnál, — a magyar királyi postánál a segéd-tiszteknek van — s mely a segéd-tiszt elnevezésnek és a közóhajnak megfelel: tisztis sapka, a zubbony pedig a pénztár kezelőnő rangjelzéssel megfelelő helyen alkalmazott a kinevezéssel és előléptetéssel szabályozandó ötlő rozettákkal.

Ezen két egyenruha darabot és a tőli sapkát, mely utóbbit a jövőben kiosztani nem kérjük, a többi egyenruhánk kiszolgáltatásának épségben tartásával, az állomás felügyelők és állomás előjárók a közös célra való tekintettel sajátjukból beszerezni és mindenkor kifogástalan állapotban levő ruhadarabokban szolgálatban megjelenni kötelezzük magunkat. Lenne szabad itt mély tisztelettel megemlítenünk, hogy ezen két egyenruha darab a sajátunkból való beszerzése és a tőli sapkának mellőzéséből, tekintve az államvasutak hálózatán alkalmazott 3419 tagot számláló állomásfelügyelői kar számát, azok kiszolgáltatásának elmaradása évenként 81,748 korona megtakarítást jelent az államvasutak háztartásában, melyvel ellensúlyozható volna az előléptetések kérelmezett elővidebb várakozási idejéből eredő számtétele. Rávidebb mi reánk nem róna nagyobb megterhelést, minthogy ez idő szerint is csak egy kis része a kartársaknak nem visel külön saját zubbonyt és sapkát. Ezen külön költségeskedés indoka pedig egyedül azon körülmény, amellyel ily alakban is iparkodunk az intelligenciánkhoz megfelelőbb mezben megjelenni, hogy különböző szánalmas kinevezésünket a nagyközönség és alárendelt altiszti és szolgásményeztet előtt leplezve, némi tisztelet gerjeszthessünk, intézkedéseink sikeresebb keresztülvitele alkalmával. Mert bár az alárendelt személyzet fegyelmességé és ennek megszegéséből következő fenytések, felelősségünk éber figyelme és bölcs vezetése alatt a rendes szolgálatot önmagától teljesíti, mégis a vasuti szolgálat sokoldalúságából folyó rendkívül esetekben az egyeseknek időnként nagyobb megterhelhetésekor, az alsórangú személyekben feléledő egyéni szenvedelmek ellen nem eléggé imponál a jelenlegi egyenruhánk, amikor gyors és odaadó szolgálatra van szükség.

Ebből kifolyólag hárulnak reánk súlyos nehézmények, amelyek hivatásunk szakszerű és idejekorai teljesítésében gátolnak.

2. Howy pedig a már mondhatni eléggé elcsúsgedtt és kesergő állomásfelügyelői kar a tőle megkivántató felelős és térítés nélkületes szolgálati teljesítményeivel arányban nem álló jelenlegi szomoró dotációja helyett, mint egy rendezett viszonyu, családjának boldogulásáról nem töpreng, s így megelégedett, önértetes munkása a szárnas keréknek végezhesse teendőit; kegyesen tétessék elérhetővé három évenkénti 200 korona léposzóttal 1200 korona kezdőfizetéssel a 3600 korona évi fizetési rangfokozatban előléphetés; valamint a természetbeni lakásviszonyok olyképpen rendezése, hogy ott, ahol egy állomásfelügyelő, illetve segéd-tiszt meg nem illető nagvságú lakás rendelkezésre nem áll, az ezen lakhelyiség nélkülözése fejében, szabályszerű lakbérének arányában, megfelelő lakáspótlék folyósítása rendszerezettetnék.

Bár mi megvagyunk győződve felsőbbségünk humánus és mindenkor jó akaratú intencióiról, tudjuk azt, hogy mélyen tisztelt feljebbvalóink csak a helyi viszonyok sajátosságai akadályozzák abban, hogy minden alkalmazottnak megfelelő lakást is utaljanak, nem is panaszkodhatunk tehát arra, hogy szoros lakásokban kell laknunk, ha már a szolgálatunk ugy kívánja, csak azt könnyörögük kegyesen tekintetbe venni, hogy minő megterheléssel suttják a nagyszámu csádotok a lakáshányadok nélkülözéséből folyó nehézménye, eltekintve az ezzel járó egészségügyi hátrányoktól; miért is azon kartársunkat ki kivételesen kénytelen lakáshányadának hiányából eredő nehézményekkel is küzdeni, a méltányos lakáspótlékban részesített mint méltóztatnék, minthogy mirőlünk ily esetekben a szolgálati rendtartásunk nem gondoskodik.

3. Tekintettel arra, hogy külszolgálati főnökségeknél alkalmazott dinokok, akiknek nagy száma a jó íráson kívül egyéb képzettséggel nem bír, munkájuk semmiféle szakismeretet nem követel s sok esetben közönséges munkások sorából kerülnek elő, a másodika kocsiosztályban utaztatás kedvezményében részesülnek, míg mi, akik képzettségünk, szakvizsgáinkon alapuló felelős szolgálatot teljesítünk, kénytelenek vagyunk a harmadik kiocsiosztályban elhelyezkedni, kegyeskednék a segéd-tiszt elnevezéssel egyetemben a II-ik kocsiosztályban való utazás kedvezményének élvezetét engedélyezni.

4. Minthogy az üzletvezetőségeknél rendszeresített „altiszti vizsga” módot és alkalmat nyújt a vasuti szolgálaton belül és kívül álló semmiféle előképzettséggel nem bíró közönséges elemeknek az altiszti rangba — és így az állomásfelügyelők közé való bejuttatására is, elszorított módon szaporítja a középképzettségnek alatt álló proletárok számát, valamint hogy a végrehajtó szolgálatnál teljesen megbízható és az értelmi magaslaton álló kartársak értéke ezáltal csorobát ne szenvedhessen, a jövőben segéd-tiszt-gyakornokká csak oly egyének véssenek fel akik legalább négy középiskolai osztálynak sikeres elvégzését már a szolgálatbalépéskor iskolai bizonyítványnyal igazolni tudják. Segéd-tiszt-gyakornok pedig csak a távira, forgalmi- és kereskedelmi vizsga letétele után nyerhessen segéd-tiszt kinevezést.

Végül pedig, a midőn még legalázatosabban kérelmünk kedvező elintézését ismételtelen legalázatosabban kérnők azon kötelező fogadalmat tesszük, hogy legalázatosabban kérelmünk teljesítésével 3419 kesergő család boldográ tételével a bennünk helyezett bizalmat buzgó törekvéssel meghálálni iparkodunk, hogy folytonos önképzés és kibővített szakismeretek alapján példás szorgalmunkkal a jövőben is minden tehetsé-

günkkel a haza és intézetünk javára minél hasznosabbá váljunk.

Vagyunk Nagyméltóságodnak hódolatteljes tiszteletünk nyilvánítása mellett hálaököletes alázatos szolgáló

a bizottság nevében

Budapest, 1901. augusztus hó 22.

Magyar Pál,
elnök.

Automobil a temetőben.

Egy Drakeford nevű angol ur annyira szerette a gépkocsikat, hogy automobilon temetette el magát

Szeresse más a friss virágot,
A lombos ágot,
Szeresse más a hegyvidéket
Szeresse más a béroct
Sót a tengert is más szeresse,
Üdvét nőben is más keresse,
Szeresse más a röpke felhőt,
S a rögját, a mézédés kelyhűt,
Rajongjon más kutyáért, lóért,
Irént, Emmáért, Katóért,
Mindent, mindent szeressen más,
Szeresse azt, mit Jusszuf szeretett,
A bort, a lányt és a kerevetet —
A lányt, a kerevetet és a bort,
De Drakeford
— Ki ne nevéssék ezt a bolondot —
Csak az automobilért rajongott.

Szerette vaslag, puha kerekét,
És szemét
Legelteté örömmel mind a négyen,
Hisz mind a négy oly csöndben mégyen.
Szerette tompa berregését,
Párnás ülését,
S amin a gépkocsis jól állát,
Imáda a nagy üvegtáblát,
Imáda posztóját, a kéket,
A rögót, motort és a féket,
Imáda minden kis helyét,
A küllőjét, a tengelyét,
S mely mint a parancsolat, ugy járt,
Szerette, óh, a kormányrudját,
Mely sosem okozott zavart:
Imáda a csavart,
Imáda mint a gyermekét:
A tetejét s a lenekét,
Sót
Imáda azt a csót,
Amelyet nem szívvel olyik
S amelyből a benzin folyik
S mi legjobban jellemzi
Nagy, hó imádatát,
Szerette — a szagát..

És Drakeford
Vett sok kocsit, mely messze hord.

S bár hideg és koci kirázta,
Életét végigkocsikázta.
Kocsikázott hajnaiban, este,
Az utirányt dében is leste.
Kocsikázott pokoli kéjjel
Délét, délután és éjjel,
Tavaszzal, nyáron, őszszel, télen,
Ut mellet, úton és útiélen,
Úgy szárazságban, mint vízárban,
Porban, sárban,
Át bokron, tuskén és küvön,
Gyepen, pázsiton és fűvön,
Lassan, gyorsan, néha vakon,
Keleten, délen, északon,
Beleütődött úrba, hölgybe,
Főli hegynek ment, le meg a völgybe,
Senkibe birt neki kitérni,
Elütődött azeköz és férfai,
Gyermekek, aggot gázolt,
A rendő durván rászólt,
De ő mindent fázt, azótt, fázótt,
De kocsikázott, kocsikázott...
Es vert nagy port
Mr. Drakeford.

Mely mindnyájunkra rálatál
S mely mindnyájunkat visz magával,
Erte is eljött a halál,
Akinek Drakeford — s ez rávall —
Igy szólt:
„Megyek, itt nem használ már semmi,
Onnel uram, muszáj elmenni.
Érzem, mint lassudik a vérem,
Halál bácsi, csak egyre kérem...
Egy gondolat bánt engemet,

S ez: hogy lovas kocsit temet.
Nem, óh nem! Ezzel nem menek,
Csak gépkocsin temessenek!

Ezt mondta Drakeford.
Ki megért hosszú kort.

Ugy is lón. Gépkocsin temették,
Pőfőg, nyájas gépkocsin,
Sőt rokonai is követték,
Gépkocsijukat eldövték
És szép, napos nyári időbe!
Igy mentek ki a temetőbe.
Elöl: fekete nagy lepellel
Borítva kedvenc kocsija
Mint tábornoknak paripája,
Melyet szeretett holt gazdája.

S amikor letették a földre,
A termékenybe, fűvel zöldbe,
Egyet nyikkant a hű motor,
És ő is meghalt, a botor.
Ragaszkodó, derék eselédül
Nem élhetett gazdája nélkül,
Egyet nyikkant és vége volt,
Benzin belőle mind kifolyt
S körül a hűgölyök és urak
Ugy sirtak, akár a nyulak.

Igy mult el a zord
Mister Drakeford.

-o-

SZÍNHÁZ, ZENE.

Fővárosi Nyári Színház. A budai szinkörben ma este nagy sikerrel újították fel Duru és Chivot pompás életképét *A rezervistákat*. A kitünő darabon, amelynek évek előtt nagy sikere volt a Népszínházban is, a közönség kitünően mulatót és lelkesen megtapsolta a közreműködőket, akik temek, összevágó játékokat produkáltak. *Leóvey* Leó Cúrge báró szerepében jeles kabint alakítást nyújtott. *Faragóval* és *Pázmán*nal együtt bőséges humorral játszották szerepeiket és a közönséget állandó derűltséggel tartották, amely az est folyamán több ízben oly viharos volt, hogy az előadás megakadt. *Parlagi* Kornélia, *Szentmiklóssy* Irén is kitünően játszottak és jeles játékot produkáltak kisebb szerepekben *Sebestyén*, *Krémer* és *Farkas* Béla is. Minden felvonás után sokszor kitapsolta a szereplőket a nagy és díszes közönség.

Városi Szinkör. A Lili és a Nebántvirág halhatatlan szerzőjének, *Hervének*, egy nálunk ezideig ösmeretlen operettjét, *A törököt* mutatták be ma este a Városi Szinkörben. A darabot Párisban a kiállítás idején játszották és a Hervé-imádó Párisban se volt sikere. A szöveget, amelyet *Creieux* és *Jemie* Hervé rendes szövegírói gyártottak, még csak nem is szórakoztató. A zenéjében pedig alig akadunk olyan melódiáknak, amelyek dallamosság, szépség dolgában akár csak emlékeztetnek a Lili vagy a *Mamsell* *Nitouche* édes muzsikájára. Ilyenformán a közreműködők, akik valamennyien pompásan játszottak, nagy küzelemmel tudták csak a darabot valamelyes sikerre vinni. A padisah szerepét, akinek udvarában az operett lejátszódik, *Németh* József, a Népszínház kitünő művésze játszotta ötletesen, telve humorral. *Sziklai* Szeréna egy tapasztaltan török íjű szerepében fess volt, gyönyörűen énekelt és a játéka is művészi volt. Nagy és megérdemelt sikert aratott kitünően előadott dalaival, amelyeket meg is kellett ismételnie. *Feld* Olga ének dolgában meglepő haladásról tett tanúságot. A játéka is ügyes volt. *Balláné* Roxan szerepében és *Szentés*, mint fővezír jeles játékkal nagy részt vettek ki a sikerből. Kiseb szerepekben ügyesek voltak *Gömöri*, *Csőreg*, *Somló*. A rendezés jó, a kiállítás díszes volt. A fordítás *Zempléni* P. Gyula derekas munkája. A színházat zsufozásig megtöltötte a közönség, amely a felvonások után a szereplőket néhányszor a lámpák elé szólította.

Rákosi Szidi színesiskolája. Rákosi Szidi asszony megalapított tekintélyű színesiskolájába szeptember 7-ikén kezdődnek a beiratások. Ugy e napon, mint szeptember 8-ikán és 9-ikén délután 4 órától 5 óráig veszik föl a színésznövendékeket az iskola helyiségében: Keresepati új 29. szám alatt. Az iskola operette és drámai tanfolyamának tanárai: *Rákosi* Szidi, *Somló* Sándor, *Sebados* Béla, *Donáth* Lajos, *Hans* Gyuláné (balletmesternő), dr. *Andránszky* Jenő és *Tóth* Rezső. A tanfolyam két évre terjed.

Konti József új operettje. *Konti* József, az ismert operettíró, háromfelvonásos operettjét fejezt be, amelynek szövegkönyve az idős *Damasnak* *Saint-Cyri* *Kisasszonyok* című darabja után készült. Az operett a Népszínházban fog bemutatásra kerülni.

A renovált Nemzeti Színház. A *Nemzeti Színház*, amely pár nap mulva megnyílik, a kéthónapos nyári szünet alatt tudvalevőleg kitarozták. A munkálatokat egy-két nap alatt már befejezik. A legfontosabb újítás a nézőtérén történt. A parkett volt hetedik és nyolcadik sorának helyén új kijáratot nyitottak, melynek folyosóján mindkét oldalon ruhákat helyeztek el. Az így kiszorult két-két sort előre helyezték. Ennek előlépésére viszont a zenekar mélyítésével nyertek helyet. A volt zenekari kijáratok is felhasználhatók lettek ezáltal. Két kijárat helyett ezután tehát hat lesz. Teljesen új az egész épületben a villamos vezeték. Eddig ugyanis szabadon álló huzalok voltak, amelyeket most elszigetelt vezetékkel helyettesítettek. Ez a kieserítés is tüzetrendezeti szempontból történt. Az öltözőket is átalakították. Eddig az öltözők között átjárók voltak, amely miatt gyakran léghuzam keletkezett. Ezeket az átjárókat most befalazták és a fülkébe szekrényeket helyeztek el. Áttestették az öltözőkben a falakat és a butorokat is. Ezenkívül egy villamos jelzőkészülék van valamennyi öltöző falán, amely az illető művészt az ügyelő utasítása szerint a színpadra szólítja. Új villamos lámpákat is helyeztek el úgy itt, mint a folyosókon. A színpadon a világító készülékeket modern felszereléssel ellátott gépekkel és vetítő lámpákkal helyettesítették. Huszonnyolc új díszletmelőlt és egy háromszáz kiló teher szállító felhúzógépet is állítottak fel. Új a színpad padlója is. Az átalakítási költségek körülbelül harminchatezer koronába kerültek és *Keller* operaházi műszaki felügyelő tervei szerint készültek. A színház művészeti személyzete e hónap 26-án vonul be. Ekkor lesz az első próba *Zivuska* Jenő *Becsületbíró* című pályanyertes művéből, melynek próbáit még a mult idősök végén elkezdtek.

A Népszínház eredeti premierje. A *Népszínház* első eredeti operett-premierje — mint értesülünk — *Fejér* Jenőnek és dr. *Béldi* Izornak *Katalin* című háromfelvonásos operettje lesz. Az operett betanulásához már legközelebb hozzáfognak s október első napjaiban kerül bemutatásra. *Fejér* Jenő, az operett zeneszerzője, a *Betyárvilág* című első operettjével is már szép sikert aratott a *Népszínházban*.

Hegyi Árnak színesiskolája. *Hegyi* Árnak asszony, a Népszínház kitünő művésznőjének Erzsébet-körút 2-ik szám alatt levő színészkolájában, amely tavalyi első esztendejét a legbiztosabb eredményekkel zárta le, az új tanévre szeptember elsején kezdődnek és 15-ig tartanak a beiratások naponként 3 órától 5 óráig délután. A beiratás díja 10 korona, a tandíj az operai és operett-szakban havi 80 korona, a drámai szakban havi 60 korona. Az intézet tanárai az iskola kiváló vezetőjével az élükön ugyanazok maradnak, akik a mult esztendőben gyorsan megszerették az iskola jó hírnevét.

Egy előrelátó színház. Csak nemrégiben volt szó róla, hogy a németországi színházak óriási károkat szenvedtek a *Frigyes* császárné halála miatt elrendelt szigorú gyász miatt. Ugyanígy voltak vele az angol színházak, mikor *Viktória* angol királynő meghalt. Most utólag az a nem érdeketlen kis adat pattan nyilvánosságra, hogy akadt egy londoni színház, a *Drure Lane*, amely a legelőrelátóbb módon gondoskodott róla, hogy az angol királynő halála esetén elrendelt gyász miatt kárt ne szenvedjen. Ez a színház ugyanis egy életbiztosító társaságnál 118.000 koronára biztosította *Viktória* királynő életét s ebből az összegből aztán, amelyet a királynő halála bekövetkezésével meg is kapott, pótolta azt a veszteséget, melyet az elrendelt gyász miatt meg nem tartott előadások elmaradásából szenvedett. Az előrelátó *Drure Lane* színház, mint egy kis kimutatásban olvassuk, a legjobban jövedelmező londoni színház volt a mult évadban, amelyben a londoni színházak sok kárt szenvedtek a delatiraki háború miatt. Ennek a színháznak több mint félmillió korona tiszta évi jövedelme volt a mult évadban. Ebben az összegben *Viktória* királynő tettebb említett életbiztosítási díja is bennfoglaltatik.

Fedák Sári vendég szereplése. *Fedák* Sári, a Népszínház fiatal primadonnája az elmúlt héten Pozsonyban vendég szerepelt. A pozsonyiak meghívására résztvett a Petőfi-ünnepélyen, s azután két jótékony célú hangversenyen mutatkozott be, mint *Fregolina*. Óriási sikert aratott mindannyiszor. *Fedák* Sári ma Aradra utazott, ahol a Nyári Színházban vendég szerepel négy estén.

Egy darab viszontagságai. Megemlékeztünk róla, hogy *Londonban* az ottani török nagykövetség beavatkozása folytán, *Chamberlain* miniszterelnök beiktatott *Goldner* Miksának *A három titkai* című darabját. A török nagykövetség ugyanis úgy találta, hogy a darab túlságosan sokat árul el a három titkából és diplomáciai beavatkozásának meg is volt az eredménye. A darabnak azonban óriási sikere volt s a színház, meg a szerző sem akart eleini a busás jövedelemtől s próbálták meggyőzni *Chamberlain* urat arról, hogy a darabban semmi bíyas nincs, ami a török szultán ő felségére kényelmetlen lehetne. A színháznak ez a nemes törekvése azonban nem sikerült, a ti a mat nem akarták visszavonni. Ekkor az igazgató és a szerző gondolt egyet: megváltotta a darab címét, a szultán helyébe *Bassora* kihajlítá tette s minthogy ennek az exotikus potentátinak *Londonban* nincs diplomáciai képviselője, a dolog most már rendben van. *A három*

titkai című darab *A titok* cím alatt újra feltámadt s most már estéről-estére újra verekszenek a jegyekért a színház pénztára előtt.

A lámpaláz. Aki a lámpaláznak tudományosan megfigyelt tüneteit részletesen ismerni akarja, az olvassa el dr. *Hartenberg* Pál tanulmányát erről a speciális művészetbetegségről, amely a *Chronique Medicale*-ban jelent meg. A színpad művészeinek körében járatos doktor többek közt ezeket írja:

Ha Pierson asszonyt támadja meg a lámpaláz, úgy a hideg borongatja őt végig, szárazságot érez a szájuégben, hangjában pedig reszketést és a szívdobogása majdnem megszűnik. *Bartel* kisasszony a lámpaláz következtében szorultságot érez a szíve tájékán, gőrosösen rángatózik és hideg verejték üt ki rajta. *Worms* gyorsan támadt szárazságot érez ilyenkor és azt hiszi, hogy a gégeje képtelenné válik a funkcióra. Ezzel aztán majdnem egyidejűleg jelentkeznek nála a szívdobogás és a lábai elkezdnek reszketni. *Bouffé* minden új szerepének előlétszása közben egész teste rendszeren annyira gyöngyözött a hideg verejtéktől, hogy az első felvonásokban mindig kénytelen volt inget váltani. *Fauré* kezei a lámpalázról jéghidegnek lesznek s annyira csepeg rólok az izzadság, hogy a sugót nem ritkán befeleskendezte gesztikulációi közben. A lámpaláz hatása alatt a művész önmuralsókat, emlékező és megfigyelő képességéből roppant sokat veszít. *Gótvál* megese, hogy előadás végén azt a kérdést vetette föl, vajjon egészen vége van-e már a darabnak és az ő szerepének. *Bartele* asszonynak rezeg az álla ilyenkor. Nagy művészek kitalálták a módját, hogy miképpen rejtsek el ezt az illuziót rontó lélekállapotot. *Bernhardt* Sára például a lámpaláz következtében a fogai közül beszél, mert valóságos göres szorítja egymáshoz a fogszorait. Ezt a sajátos és abnormis beszédmodort ez a nagy művésznő belevitte szándékosan is az előadási modorába és így ha akarata ellen következik az be, úgy tűnik fel a közönség előtt, mint egyik exotikus vonása annak a lélekállapotnak, melyet a művésznő megrajzolni akar.

Dr. *Hartenberg* et, a lámpaláznak ezt a speciális fáját többten megkérdezték az iránt, hogy lehetne-e valamiképpen e bajnak elejét venni, illetőleg azt meggyógyítani.

A doktor igennel válaszolt.

— Tessék visszavonulni a színpadtól, — ez az egyetlen orvosság a lámpaláz ellen.

Elmaradt megnyitó előadás. A *kopenhágai* Népszínház, mely a nyári szünet után megnyitót előadást akarta megtartani. kellemetlen kis baleset érte. A közönség (*Kopenhágai*-ban, úgy látják, a megnyitó előadásokra is akad közönség!) már elfoglalta helyét, a zenekar előlétszotta a nyitányt s már fel akarták húzni a függönyt, mikor a színház egyszerűen csak elcsúszott. A villamos világítás hirtelen lemondta a szolgálatot. A közönség egy darabig türelmesen várt, mert azt hitte, hogy a világítási zavar pár percig fog tartani, de a világítási gépek macacsul megmaradtak a mellett, hogy a megnyitó előadásra nem fognak világítani. Végre megjelent a függöny előtt az igazgató és a sötétben kijelentette, hogy az előadás elmarad.

Művészek városkaja. Egy *Berlin* közelébe eső városka, *Kummelsburg*, elhatározta, hogy valamennyi utcáját művészekről és drámaírókról kereszteli el. Így van a városban *Sudermann*-utca; ennek egy mellékutcaja *Gerhardt Hauptmann*-utca, amelyből a *Fulda* *Lajos*-utcaba fordul be az ember. A városkában jutott utca *Lenbach*nak, *Böcklin*nek és egyéb német művészhírességeknek.

EGYESÜLETEK.

(Magyar Léghajós Társulat). A fővárosban mozgalom indult meg a Magyar Léghajós Társulat alapítására. A következő felhívást adták ki az eszme fölvetői:

A kultur-népeket lázas tevékenységre serkentő egy problema, a kormányozható léghajó problémája. Oszlónszerűleg érzi mindegyikük, hogy azért lesz a diadal a nemzetek versenyében, aki ezt az eszmét megvalósítja: azért küzd, tervez és áldoz.

Hazánkban is sok elmét foglalkoztat, sok lelket hevít ez eszme, feltaláló is akad bőven; de az erők egyesítve, az elmék irányítva nincsenek, pedig ennélkül a siker nem biztató.

Osszeállottunk tehát többben, az ügy lelkes hívei, tanácskoznak nem lehetne a külföldi példára hazánkban is társulást utáni az ügyet előbbre vinni s a népek versenyében saját nemzetünket is méltó versenytársaként szerepeltetni.

Az alakítandó léghajós-társulat céljai közé felveendők végül: szaklap kiadását előadások rendezését, pályadíjak kitűzését a feltalálóknak szak-könyvtár és szaktanács által való támogatását, végül érdemes feltalálók pénzbeli segélyezését.

Egyelőre csak tájékozdni akarunk, kik és hányan vagyunk mekkora az a csapat, az a szellemi tőke, amelyvel a harcra vonulhatunk s bizunk benne, hogy nem leszünk kevesen.

Felkérjük tehát mindazokat, akik a kormányozható léghajó eszméjért akar tekiniki, akár más szempontból lelkesednek, — s az eszme megvalósítását hazánkban társulást utján előmozdítani hajlandók —

hogy a megkezdett mozgalomhoz csatlakozni, erre való készségüket, esetleg észrevételeiket és véleményeket is a tervezők megbízottjával, Holba István számtiszttel (Budapest, központi városház), mielőbb közöljék.

SPORT.

Az elnöki díj. A hólnapi nap programjának az elnöki díj a disze, egyike legszebb, immáron erősen nagy hosszú versenyeknek. A 2800 méteres és 11.000 koronás díj programján szerepel ezuttal is néhány egészen elsőrangú ló neve, mint *Ritka II., Façon, Patron, Per Butters, High Leicestershire*, de ezek közül alkalmasint csak *Patron* és *High Leicestershire* fut míg a konkurrensok többi része a jó másodikklasszsból adódik. Ilyenek *Bombardier, Akadémia* és *Felemás*. Látni a terheket, mindjárt szembeötlő *Patron* igen nagy chancoa a győzelemre. Báró Rothschild ez idő szerint egyetlen versenylova utóljára a kottíngbrunni nagy díjban futott s ha ott kis kapott *Ignatieff*-től, föltétlenül legjobb három évesüktől, de messzire maga mögött hagyta a minap szépen nyert *Frangepánt* és *Busentól*, melyeknek még 4 kiló teherelőnyt is adott. Ha tehát valami törvény van a turfon, úgy *Patron*nak hólnap legelőll kell járnia az elnöki díjban. *High Leicestershire*, melylyel a királyné-díjra is készülnek, mindnestre leginkább képes. Más kiemelkedőbb száma nincs a hólnapi programnak, csak még az újpésti díj lesz érdekes azon a réven, hogy feltűnően jó kéteves társaság mérkőzik érte. Egyaránt kitűnő chancoa van *Maccának* és *Fancynak*. A típetek hólnapra itt adjuk:

- I. *Sabri—St. Maur.*
- II. *Admiral Rous—Alesia.*
- III. *Patron—High Leicestershire*
- IV. *Malice—Gaudriote.*
- V. *Rózi—Róza Lili.*
- VI. *Springer—istálló—Chatterbox.*
- VII. *Macca—Fancy.*

A Királyné-díj favoritja. Az István-díj „lejárva”, most az Erzsébet királyné-díj jogalkoztatja a fogadókat. Eddig a Királydíj-győztes *Faib* volt a nagy favoritja, de *Rose S.* tegnapi jó futása után *Szomorut* olyan nagy összegekkel fogadták, hogy most 1½ oddszal *Faib*bal egyirton favorit. A két favoriton kívül még *High Leicestershire*t és *Durbant* fogadják, előbbt 4 : 1, utóbbit 6 : 1-el.

A budapesti lövészverseny eredményét mindazok, akik nem mehetnek ki a turtra, a Telefon Hírmondó utján tudhatják meg, mert a Telefon Hírmondó kiküldött tudósítójának telefonjelentései alapján még a versenyek tartama alatt közvetlenül az egyes futások után, kétyversenyekint részletes tudósítást olvastat vel. A versenyeredmények felvételére kétszeres riadójellet hívja fel előzetőli figyelmét a beszélő újság.

TÖRVÉNYSZÉK.

§§ **A gumbinni pör.** A német közvélemény nem tud beletörődni a gumbinni pörben hozott halálos ítéletbe. *Berlin*ben ma, mint levelezőnk táviratozza, az a hír terjedt el, hogy egy *Skopek* nevű ember gára vállalta a bűnösséget. Ezt a hírt azonban megcátozták. Mindentűl hamis híresztelések merülnek föl s nyilván ezek közé tartozik az is, hogy a császárt táviratban értesítették, hogy egy kovácsmester önmaga ellen feljelentést tett. A *Lokalanzeiger* részletesen számol be arról, hogy egy kereskedő az omnibuszon dragonys katonákkal beszélgetve, a katonák úgy nyilatkoztak, hogy *Marfent* okvetlenül föl fogják menteni a halálos ítélet alól, mert az igazi gyilkos Kelet-Azsiában van. A kereskedő a hallottakról jelentést tett a rendőrségnél. Azt is beszélik, hogy a hadbíró-ság tagjai maguk fogják kérni a császárt a halálos ítélet megemissítésére.

§§ **Zsebtolvajok szeszója.** Amikor *Barnum* és *Bailey* cirkusza Budapesten időzött és a kíváncsi népczei lóduktak a látványosság felé, szeszójuk volt a zsebtolvajoknak. Beturakodtak az óriási plakátokat néző közönség közé, hirtelen lecsaptak egy-két órat s mire a károsult a lopást észrevette, már ők ismét másutt próbáltak szerenésőt. Egy *Széky* Károly nevű ifju rézműves azonban, aki lopásért már többször büntetve volt, büvészemesterséget ezuttal rosszul végzete. Az órat sikerült ugyan lecsipnie *Fleischmann* lidior mellényéről, de a gyorszemű *Fleischmann* a tolvajlást azonnal észrevette s lefogta *Széky*et abban a pillanatban, amikor ez az órat egy *Klopper* nevű feles pajtásának a kezébe akart oszutzatni. *Klopper* elemenkűt ugyan de *Széky* Károlyt bekísérték a rendőrségre s nevét kérdezték.

Baumgarten Gézának mondotha magát a lakfát is megjelölte. Minthogy a mendőlt helyen önyleg lakik egy *Baumgarten* Géza nevű egyén, s *früher*gen fut szabadon bocsátották és ő, hogy annak hírezen esetleg alibit is bizonyíthasson, még sznap este elfogatta magát csavargásért.

Számítása azonban rosszul ütött ki, mert később mégis kézrekerítették s ma délelőt tartották meg a végítárgyalást *Oláh* bíró elnöklelte alatt.

A tárgyalás folyamán *Széky* hiába tagadta, hogy ő a lopás színhelyén ott sem volt, a tolvajjal tehát azonos nem lehet, a tanuk ráismertek s eskű alatt vallották, hogy ő volt a tolvaj.

Ez alapon a bíróság *Széky* Károlyt lopásért nyolc havi börtönrre, hamis név bemonadásáért pedig egy napi fogházra ítélte.

Dr. Gruber ügyész megnyugodott, a vádlott föllobbezett.

Nyiltér.

Grác! Szanatorium Grác!

Meerscheinschloss

Idégbetegeknek, hűdülő-betegeknek és morfinumbetegeknek. Legjobb gyógyreendereszk. Komblánit villamos fényfürdő, hízási és más indivi-duális tápláló-gyógymód. Képes prospektusok ingyen.

Byrolin és Byrolin-szappan nélkülözhetetlen mindenkinek, ki a bőrt melegség, por, izzadás, sportmegerőltetés, kftl meg akarja óvni. Kapható gyógyszerárakban, droguistákknál, illatszorkereskedésekben és direkt **Dr. Graf & Comp.** Bécs, VI. Amerlingstrasse 2. a gyárosnál

(Az e rovat alatt közlötteknek sem tartalmáért, sem alakjár nem felelős a szerkesztőség.)

TÁVIRATOK.

Konstantinápoly, augusztus 23. A szultán ma báró *Calica* osztrák-magyar nagykövetet kihallgatáson fogadta.

Brüssel, augusztus 23. A *Petit Bleu*nak ellen-érizhetetlen iorrásból azt írják Galiciából, hogy husz orosz torpedó és több gőzhajó érkezett ma a Dnyeszter torkolatához oly célból, hogy az orosz katonaság mozgósítását a török határon megkezdje.

Simonstown, augusztus 23. A *cornwalli* és *yorki hercegi pár* ma délután az *Ophir* gőzösön Ascensionon át Kanadába utazott.

Königsberg, (Poroszország,) augusztus 23. Brüs-teret melet tegnap elsüllyedt a „*Liban*” stettini postagőzös, mely alkalommal 8 ember a vízbe fullt.

Hága, augusztus 23. *Vilma* királynő nagyfoku hurut miatt orvosai tanácsára nem utazik *Oldenburg*ba. Férje ma egyedül utazik oda, hogy jelen legyen a keresztelőn.

Uralkodók találkozásai.

Páris, augusztus 23. *Loubet* elnök, aki ma reggel *Rambouillet*ből visszatért, hogy este ismét néhány napra *Montelimar*ba édes anyjához látogatába utazzék ma délután az *Elysee*-palotában egy minisztertanácsban elnökelt. Ott *Delcassé* külügyminiszter nagy vonásokban vázolta az orosz császári pár látogatásának programját. A megérkezés napján *Loubet* az északi hajórajtot kísérve az orosz császári pár elé utazik, hogy a francia vízeken üdvözölje. Kíséretében lesznek a kamara és a szenátus elnökei és a miniszterek. Az orosz cár és *Loubet* közvetlenül ezután szemlélt tartanak az északi hajórajt felett és miután *Dünkirchen*ben megreggeliznek, az orosz cárnéval *Compiegne*be mennek. Az orosz cár másnap jelen lesz a nagy hadgyakorlatok *reimsi zárógyakorlat*ain. A negyedik napon szemle lesz, mely után *Loubet* elnök nagy katonai reggelit ad az orosz császári pár tiszteletére. Erre hivatalos lesz a két ház elnöksége és a miniszterek. A minisztertanács további folyamán *Delcassé* külügyminiszter referált kollégáinak azokról az incidensekről, amelyek a portával folytatott tárgyalásokban fennakadást idéztek elő.

Páris, augusztus 23. *Loubet* elnök a cár látogatását valószínűleg a tél folyamán a pétervári *Faure Felix-híd* fölavatása alkalmából fogja vizionozni.

Frankfurt, augusztus 23. A *Frankfurter Zeitung* értesülése szerint a francia kormány hivatalosan értesítette a német kormányt, a cár franciaszágai látogatásáról.

Berlin, augusztus 23. A *Wolff*-ügynökség értesülése szerint az orosz cár elfogadta a német császárnak a danzigi flottagyakorlatokra való meghívását és erről sajátkezü levélben értesítette a császárt.

Bécs, augusztus 23. A külügyminisztériumhoz hivatalos értesítés érkezett, hogy az orosz cár és *Vilmos* császár találkozásai *Danzig*ban fog megtörténni.

Wilhelmshöhe, augusztus 23. *Edvárd* angol király ma délből ideérkezett. A pályaudvaron *Vilmos* császár és kísérete fogadta. *Vilmos* császár angol tengerügyi egyenruhát, *Edvárd* király testőrdragonos egyenruhát viselt. *Edvárd* királyt *Lascelles* nagykövet és a királyi kíséretnek két tagja kísérte. Köcsönös szives üdvözölés után a két uralkodó a kastélyba hajtatott, ahol ebéd volt. Déltűn 4 órakor *Edvárd* király

ismét elutazott. *Vilmos* császár az állomásra kísérte vendégét.

A cár kegye.

Pétervár, augusztus 23. A cár elrendelte, hogy ezentul a Montenegróból és Bulgáriából érkező fiatal embereket, akik orosz katonai iskolákban akarnak tanulni, azonnal föl kell venni az intézetekbe. Eddig csak különös esetekben engedték meg, hogy montenegrói vagy bolgár ifjakat orosz katonai iskolákban neveljenek.

A francia-török konfliktus.

Páris, augusztus 23. Tegnapelőtt óta nem érkezett hír *Constans* konstantinápolyi nagykövét-ről. Ha a napokban nem változik meg a helyzet, akkor *Constans* elhagyja Konstantinápolyt. Párisban azt hiszik, hogy a diplomáciai összeköttetés megszakítása nagy hatású lesz. *Munir* bég párisi török nagykövetnek nem annyira politikai, mint inkább rendőri dolgai vannak Párisban. Az ő foladata ugyanis felügyelni az új-török mozgalomra. Figyelemmel kíséri a Párisban élő új-törökök által közzétett broszúrákat és azokról jelentést tesz a szultánnak. Azt hiszik, hogy a szultánnak nagyon hiányozni fognak *Munir* bég jelentései s aggódni fog, ha tudja, hogy az új-török mozgalmat senki sem kíséri figyelemmel. Számitanak a szultán félelmére, s ez a számítás rendezen be szokott válni a Boszporus uránál.

A macedón mozgalom.

Bukarest, augusztus 23. A külügyminisztériumban egy emlékiratot dolgoznak ki, amelyet valamennyi nagyhatalomnak el fognak küldeni. Az emlékirat ismerteti a macedón bizottság propagandáját egészen *Szaráfov*nak, a bizottság elnökének a minap történt fölmentéséig. A román kormány a jegyzékben kijelenti, hogy a macedón bizottság mozgolódása dolgában minden felelősséget elhárít magáról.

A dél-amerikai zavarok.

Newyork, augusztus 23. *Willemsstad*tól (*Curaçao*) jelentü egy távirat, hogy *Marakaiboból* és *Koroból* nyolcszáz ember, akiket egy venezuelai gőzös hozott, a *Rio Hacha* mellett benyomult *Kolumbia*ba, hogy segítségére legyen *Uribe*nek. A venezuelaiak lövészerekek is segítik a fölkelőket. *Dietrich* fölkezőt, akit nemrég elfogtak, *Castro* elnök szabadon bocsátotta. Újabb poloni hírek szerint *Kolumbia* kormányja szigorú cenzurát gyakorol.

Közgazdasági táviratok.

Bécs, augusztus 23. A bécsi bankokba ma szerfölelt sok arany folyt be. A *Wiener Bankvereinnél* 400.000 dollárt az angol osztrák banknál egy 6millió korona értékű aranyat, a leszámítoló-banknál pedig 250 kiló aranyat váltottak be.

Bécs, augusztus 23. (A *Budapesti Napló* telefonjelentése.) A több nap óta tartó üzleti pangást ma sem váltotta föl élénkebb élet. Az üzleti kedv ma is még nagyon lanyha volt. Az árak mindamelllett nem hanyatlottak, sőt a zab ószre egy-két fillérrel javult.

Jegyzetek: Buza ószre 8.11, buza tavaszra 8.54 — 8.52, rozsz ószre 7.05, zab ószre 6.68, tengeri szeptember—októberre 5.52, tengeri május—júniusra 5.42 — 5.43, tengeri július—augusztusra 5.48—5.50.

Zárlat: Zab ószre 6.66—6.67.

London, augusztus 23. (*Gabonapiac*.) Az irányzat általában nyugodt. Amerikai tengeri 3 p.-vel olcsóbb, 3 többi változatlan. Városi liszt 23—29 sh. *Kepecolaj* 26 sh. 9 p. Tengeri 24 sh. Behozatal buza 10.000 árpa —, zab 30.000 q. Az idő szép.

Liverpool, augusztus 23. (*Gabonapiac*.) Amerikai buza ½ p.-vel olcsóbb. Amerikai tengeri ¼ p.-vel olcsóbb. Amerikai liszt 6 p.-vel olcsóbb. Az idő szép.

New York, augusztus 23. (*Terményfőzede*.) (Zárlat.) *Gyapot:* New Yorkban helyben 8 ½ (8 ½/16), aug-ra 7.62 (7.51). Novemberre 7.72 (7.64). *New-Orleans*ban helyben 8 ½ (8 ½/16). — *Petroleum:* Stand white New Yorkban 7.50 (7.50). Stand white *Philadelphian*ban 7.45 (7.45). Refined in Cases 8.50 (8.50). *Credit Balances* at Oil City 1.25 (1.25). — *Zsír:* Western steam 9.20 (9.15). *Rohe* és *Brothers* 9.25 (9.30). — *Tengeri* irányzata gyenge. — Szept-re 60 ¼ (61 ¼/16). Decemberre 61 ¼ (62 ¼/16). — Májusra 62 ¼ (64.—). — Buza irányzata gyenge. — *Piros* ószai helyben 77 ¼ (78 ¼/16). Szeptemberre 75 ¼ (76 ¼/16). Októberre 76.— (76 ¼/16). Dec-re 77 ¼ (78 ¼/16). Májusra 80 ¼ (81 ¼/16). *Gabona* szállítási díja *Liverpool*ba 0 ¼ (0 ¼/16). — *Kávé:* fair Rio 7. sz. 5 ½ (5 ½/16). Aug-ra 4.90 (4.85). Novemberre 5.05 (5.05). — *Liszt:* Spring Wheat cears 2.80 (2.80). — *Cukor:* 3 ½ (3 ½/16). — *Őn:* 26.12 (26.40). — *Réz:* 16 ½ (16 ½/16). — (A zárójelben lévő számok a tegnapi árakat jelzik.)

Chicago, augusztus 23. (*Terményfőzede*.) (Zárlat.) Buza irányzata gyenge. Szept-re 70 ¼ (70 ¼/16). Okt-re 70 ¼ (71 ¼/16). Tengeri irányzata gyenge. — Szept-re 55.— (56 ¼/16). — *Zsír:* Szeptemberre 8.90 (8.87). — Októberre 8.97 (8.95). — *Szatonna* short clear 8.85 (8.85). — *Serítésus:* Szeptemberre 14.35 (14.30). — (A zárójelben lévő számok a tegnapi árakat jelzik.)

KÜLÖNFÉLÉK.

Erdő, erdő . . .

Erdő, erdő, megrikított erdő,
Olyan, mint a megszagott felhő;
Egy virágos bokroskaja sincsen,
Majdnem olyan üres, mint a szívem . . .

Mikor bokrok ölegették egymást,
Nem voltál itt, csak szivembe folyvást;
Bokor helyett magad vagy itt mostan,
De a szívem, hej, nem tudom, hol van!

Szepessy László.

Fürdőélet Norderneyben.

Norderney, augusztus.

Helgolandban ültem újra hajóra. Óriási hullámok veszekedtek körülöttünk, bukdácsolt a hajó jobbra-balra és engem aggasztó sejtés fogott el, hogy baj lesz ebből.

De még eléggé „seefest” voltam, mikor a Helgolandhoz közel vesztéglő „Gera” mellett siklottunk el, mig Walderseet hozta be Hamburgba, a diadalmas kínai győzőt, akinek arcképével itt tele van minden kirakat.

. . . A tengeri betegség gyönyöreire átesve, megérkeztem Norderneybe. Az itteni fürdőélet olyanforma, mint a fókák élete. — Az éime pihenésére van berendezve minden, a bágysztó fürdőtől kezdve a „triumphstuhli“-ig. Nem igen lehet itt mással foglalkozni, mint üléssel és tékvéssel. Hanem aztán ebben a két foglalkozásban a kitünően szerkesztett ülőkék segítségével nagy változatosságot lehet kifejtetni. Így például árnyékban ülni és napon ülni, két egészen különönmű élvezet.

A napon való ülésben egyébiránt akaratlanul is van részünk. Különösen alkalmas erre a fürdő berendezése. A pedáns rend, mely mindenben uralkodik, ugy gátolja meg a tolkodást és a veszekedést a kabinokért, hogy minden jegyváltó kap egy számot s csak akkor mehet a fürdőbe, mikor a számát egy emelvényen ülő hivatalnok kikijelenti. Így esik meg az emberrel, hogy míg a kikijelentő még csak 330-at kiálolt ki, megkapja az 1901-et. Már most várni kell, a míg ledarálják a közbeeső számmennyiséget. Várunk is türelemmel, befeküdvé a szép parti homokba, a mely lágy és meleg, mint a déli szél. Itt süttetjük magunkat a nappal, a jövő-menő fürdőközönséget nézgetve.

Pár nappal előbb még látni lehetett József Ágost főherceget is, amint kodakjával keresztülisietett a várakozók seregén. A fürdőből kijövőket is nagy élvezettel kapkodta le. Nagyon visszavonult életet éltek a szép Augustus főhercegnével. El-elvegyültek

a triumphstuhli-erdő között s elnézték a kis főherceg pajzánkodó mulatását, amint ásjójával a parti homokban vágkált. Csak a gyász nem illett sehogysem a fiatal pár mosolygó arcához. Augusztus 18-ikán királyunk születése napját itt is fényesen megülték s mikor a bájós főhercegné világoskék selyemruhájában a templomban megjelent, bámulva tekintett a fejedelmi alakra minden szem.

Fel-feltűnik a várakozók seregében Wlassics miniszter is, akit ritkán látni egy nagy csomó akta nélkül. Viszi őket a postára. A zsebeiből német lapok kandikálnak elő, amelyeket a triumphstuhliban mohó érdeklődéssel szokott olvasni.

Mindez a legnagyobb napon történtik, mert hiszen az árnyék a Strandon meglehetősen ismeretlen fogalom.

Árnyék csak annyit van, amennyit a székek és az azokon ülők vetnek. Innen van, hogy azok, akik „strandkorb“-ban nem rendelkeznek, bevonulnak az egyetlen árnyékos helyre, a Seesteghez vezető hid alá. El kell most már képzelni száz meg száz embert székestül, amint egy keskeny szávon összeszorulnak, mint özönvíz idején valami kinyuló szigetre. Olyan zsidongás, tolongás, szorongás és babyloni zürzavar van itt, amely még az északi tenger harsogó hullámmoraját is ellensúlyozni tudja.

De a szünni nem akaró zsongás még csak megjárna — végre is altató dalnak vehetjük — az örökös topogást is elviseljük, amit a fejünk fölött járkálók ütnek, — hanem az örökös surlódások néha már a kipihent idegeket is bizsergésbe hozzák.

A láb kinyújtása lehetetlen, a karokat is egészen be kell vonni a sétatobot is szorosan kell tartani, mert jobbra, balra, előtéd, hátul is ülnek, hevernek alakok, akik pihenőhelyük legkisebb csonkításáért is megnehezelnék.

De nem akarom ócsárolni ezt az életet. Hiszen ezt élvezem napról-napra. Hivatászerűen üzöm az unalmat, ez az egyetlen mulatságom.

Néha mégis magamra parancsolok egy kis szellemi táplálékot. Próbálkozom Horátiusszal, Ciceroval, Salustiuszal, de csakhamar rájövök, hogy a klasszikus olvasmány az iteni élettel nem — kompatibilis.

Könnyebb olvasmányt keresek, újságokat, a „Simplicissimus“ még megbirom, napilapokat, de az olvasás, főként ha valami komoly, tudományosabb tárgy kerül sorra, megint csak arra jó, hogy az emberjókony álomba merüljön. Így a minap a „Kölnische Zeitung“-gal a kezemből két órára nyomott el az álom a zsidongás közepette. A kikijelentő esőngetéses riasztót fel. Népszerű alak, s valamikor pedulus lehetett, mert örökösben latin citátumokat kever a beszédjébe. Szabad perceiben mindenféle holmit árul, s természetesen képes-levelezőlapot is.

A múltkoriban már-már összeülőközésbe kerültem a hatósággal is. A kikijelentő öblös, de érthetetlen han-

gon jelezte a hajóindulást. Szüktem ez elől a hang elől, amíg egy kir. hivatalnok rám nem rivallt. Nem vettem észre hogy arra az utra jutottam, amely „Gesperit für Herren“-jelzéssel van ellátva. Onnan a női fürdőbe nyílik kilátás s nemhiába német és még hozzá államilag kezelt fürdőhely Norderney, — észrevehetőleg örököndek a jó erkölcs föltét. Különösen az alatt az idő alatt volt Norderney szomoruan tisztes, amikor Frigyes császárné halála egy hétre elnémitott minden zenét.

. . . Hát csak visszatértem a régi tanyához: a triumphstuhli. Ott nem fenyeget veszély. Ott az édes semmittevés kecsesgett. Jólles lomaság van a levegőben. Ábrándozásból sikoltozás, kacagás, tapsolás riaszt föl. Főlnézek. Hihetetlen, amit látok. A prüde német hölgyek cipő nélkül, harisnya nélkül, szoknyájukat föllogva járkálnak körülöttem. Kitűnik rögtön, hogy csak kényeszerűségből vetemedtek erre a kalandos lépésre. Utólérte őket velem együtt a dagály. Köröskörül zugnak a szürke hullámok s azzal fenyegetnek, hogy a parányi homokszigetet, amelyen fekdűtünk, előzönlik mibamar. A férfinép lassankint rájön, hogy illik a hölgyeken segíteni. A triumphstuhlok hordszékeké alakulnak s mihamar partra szállítják a szép nemet.

Már biztonságban vagyunk újra. S ülünk tovább mozdulatlanul, csendesen. Tropicus hőség borul ránk, afrikai nap izzó heve bágyszt, déli szél simogat. És érzem, hogyan nehezedik minden tagom, hogyan csukódik le a pilám. — hogyan kerit büvös hatalmába a vegetálás különös gyönyöre . . .

Foka.

† Margit királyné a hegyek közt. Margit özvegy királyné, mielőtt a gyászév letelt, azonnal felkereste az ő kedves gressoney-i hegyeit. Margit királynénak egy lelkes tisztelője, báró Peccoz Luigi, aki egy kirándulás alkalmával a gleccseren a királyné oldala mellett szélhűdéstől érve, holtan lerogyott, a gressoney-i hegyekben egyik villát a másik után építtette az özvegy királyné tiszteletére. Valamennyiben márványtáblát helyeztetett el, amelyen lendületes versek hirdették, hogy e világban savoya: Margit kerestet nyhent megbeszett szíve számára. A báró, mielőtt észrevette, hogy a királynénak a kétezzer méter magas hegyen valamelyik pont megteztett, azonnal villát építtetett arra a helyre. Az özvegy királyné az Alpeekben időlése közben mindig olyan ruhát visel, a minő ott a népviselet. Kirándulásaiiban is rajta van a szokásos tiroli kalap, a rövid, sötét kabát, a nefelejtés és a gyopár és a többi alpesi kellék. A kirándulásról rendszeren öszvéren térnek vissza. Mivel a lakosság nagy része ott a hól a királyné tavaly nyarat. németajku, a királyné is németül viszonzozza az üdvözléseket. A királyné láradhatatlan kiránduló, rendszeren lóháton teszi meg a nagyobb utakat, a szebb helyeken reggelizik, meghall-

REGÉNY.

TÜZZEL-VASSAL.

Írta: SIENKIEWICZ HENRIK.

(3)

— Csodálom! furesa egy parancsolat! hiszen itt a pusztában sok olyan veszedelem fenyegeti uraságodat, amelytől a vizen nyugodtan alhatnék.

— A pusztá most esőndes. En mondom ezt, aki már régen ismerem. Ez a támadás személyes bosszu műve volt.

— Ki üldözi uraságodat ilyen állhatatosan?
— Hosszu história ez! A szomszédom, aki starosztja. Megrontotta már az egész életemet, kihajtott a birtokaimból, megölte a fiamat és most, amint látta, az én nyakamat akarja kitekerni.

— Hiszen önnök is kard van az oldalán. . .
— De van ám! s ugy segítsen meg az isten, hogy csupán őt hívom segítségül majd az elleneimmel szemben, kiáltotta Zenobius. Areáról izzó gyűlölet sugárzott, szeméi fenyegető tüzzel villogtak. A kapitány még faggatta volna, de lódobogás hallatszott. Voltaképpen inkább cuppogott a lovak lába a fölázott talajban. Odafigyelt s már jött is jelenteni az őt, hogy lovasok közelednek.

— Az én embereim, mondotta Abdank. A Tasminnál váltam el tőlük s ide ígertem a találkozózt.
A lovasok már meg is érkeztek s félkörbe álltak a domb körül. A tűz fénye odavilágított a fáradságtól lihegő, remegő orreimpájú lovakra, amelyeknek gazdái szemök fölé emelték kezeiket s ugy kémteltek a tűznél állók arcait.

— Kik vagytok?
— Az uristen harcosai, — felelték a lovasok, mire Zenobius fölismerte a katonáit, magához inté őket. Egyesek legrázták lovajkról s hozzásiettek.

— Jókor jöttünk, atyuska? Nem történt bajod?

— Hát bizony megtámadtak. Chwedko, az áruló, nyomra vezette a kutyákat, itt lestek már reám. Pányvát vetettek a nyakamba.

— Csakhogy megmenekültél! Hát az a lenygel mit keres ott melletted?

Fenyegetőn mérték végig Skrzetuskit és társait, de uruk megnyugtatta őket.

— Jó barátom! A jó istennek és néki köszönhetem, hogy még élek. Készüljetek, mert megynük tovább.

— Hál' isten! Gyerünk!

Az ujjonnan érkezettek közelebb húzódtak a tűzhöz és kezeiket melegengették, mert a derült éjszaka hűvös volt. Negyvenen lehettek, mind izmos, jól föllegyvertett alakok. Skrzetuski gyanakodva nézte őket, mert látta rajtuk, hogy nem igazik kozákok, pedig ha valóban a hetman küldötte Zenobiuszt erre felé, a kényelmes vízi ut helyett a pusztán át, akkor bizonyára a rendes katonaság sorából adott volna melléje kíséretet. A vezetőjük személyét is gyanusnak találta, mert nem kerülte el a figyelmét, hogy a kozákok, akik rendszerint igen bizalmas lábón állanak a vezetőikkel, Zenobius urra olyan tisztelettel néztek, mintha a hetmanjok volna. Előkelő származásu lovag volt, az bizonyos, de Skrzetuski, aki pedig egész Ukrainát ősmerte, sohasem hallott ilyennevű nemesről. Az arca is olyan különös volt: valami titokzatos hatalomnak és a senkitől és semmitől vissza nem riadó megtörhetetlen akarata kifejezése lobogó lángként világolt rajta. Wisniowiecki Jeremiás² heregneki is ilyen volt az arca, ami előkelő születése és korlátlan hatalma folytán természetes is — annyival inkább szembe-tűnőbb volt azonban egy ilyen ősmertlen nevű, pusztákat járó emberről. Skrzetuski gondolkozóba esett ezen s már hajlandóságot érzett, hogy valami hatalmas rablózásnék tartsa az idegent, aki üldözői elől menekült a „vad mezőség“-re, de aztán mégis csak letett erről a gondolatról, mert az ősmertlen viselkedése, beszéde és ruházata ellene

szóltak föltevésének. Mindazonáltal ugy érezte, hogy jó lesz résen lennie.

Ekközben elővezették Zenobius lovat.

— Kapitány uram, az utas embernek tovább kell mennie. Még egyszer megköszönöm a segítségét s ha az isten is akarja, hasonló módon visszonzom majd.

— Nem tudtam, hogy kit mentek meg, sohse köszönje!

— A szerénység, őcsém, vetekszik a bátorsággal. Fogadd hát ezt a gyűrűt.

A kapitány arca elsötétült, hátralépett és végignézte a lovat. De Zenobius figyelmet se vetett felháborodására s szinte atyai hangon, komoly méltósággal szólott:

— Nem az értéke teszi ezt a gyűrűt becsessé, hanem a titkos tulajdonságai. Mikor fiatal koromban a beszurmánok rabtságába estem, egy zarándoktól kaptam, aki a szent földről jött. A gyűrű kövecskéje alatt néhány porszem van: a szent sir porából! Ilyen ajándékot még egy beestelen kezéből is el kell fogadni. Fiatal ember vagy, harcos és minthogy még a sir szélén álló öregek sem tudják, minő sors vár rájuk az utolsó percek előtt, mennyivel inkább kell, hogy az ifjú, aki előtt még hosszú, hosszú ut áll, számot vessen a veszedelmekkel, amelyek reá várnak! Ha jön az utolsó ítéletnapja: ez a gyűrű védeni fog és oltalmazni és mondom néked, hogy ez a nap közelg már, közeleg, át a „vad mezőség“-en.

Mély esőnd volt, csak a lángok lobogása s a lovak horkolása hallatszott. Messzi nádasokból hosszán, gyászos szomorúsággal hangzott a farkas-üvöltés, s Zenobius, mintha csak magához szólána, ismételte:

— Ata, „vad mezőség“-en közeleg már az ítélet napja, s ha ideérkezett: csodákat lát majd a világ!

A kapitány szinte gőpies mozdulattal vette át a gyűrűt. Elkábult étől a megdöbbenő beszédétől. Zenobius pedig lovára pattant.

— Maradj épségben, derék harcos! Olyan időket élünk, amikor a testvér nem hisz a test-

gatja a katonazenét és estére friss erővel visszatér. Vasárnaponként eljár misére a templomba. Ilyenkor a jámbor falusi nép díszbe öltözik, a pappal együtt a templom bejáratánál várja az özvegy királynét. A nők térdelve, gyertyákkal kezükben, a térfiak fedetlen fővel várják a szeretett királynét, aki az imádkozás befejezte után cercelet tart. Boldog az, aki ilyenkor a királyné kezét csókolhatja. A derék hegyi nép valószínűleg ünnepek tekinteti azt a napot, amikor az özvegy királyné köztük van, s csak az bántja őket, hogy miért rendelkez ki nálunk annyi karabinierit a királyné védelmére.

— Amerikai hitzsónokok versenye. Az Egyesült Államok néhány ötletes hitzsónoka igen eredeti módon csóditja hiveit a templomokba. Így például a brooklyni pasztor ködfátyolképeket vetít a meglehetősen elsötétített templom falára s ez által illusztrálja prédikációját. Egy másik amerikai lelkész prédikációja közben énekel is és recitál is. Clevelandban a pap olvasótermet és uszodát létesített a templom tözsomszédságában, hogy hivei megfürdözhessenek és szórakozhassanak az átutasság előtt, vagy után, amint nekik tetszik. New-York egyik külvárosában a hitzsónok legutóbb arról prédikált, ami az amerikaiakat most különösen érdekli: a drótnékül való telegrafálásról. Mikor megkérdezték az iránt, hogy miképpen egyeztetni össze ezt a tudományos témát az ő választó hivatásával, azt adta válaszul, hogy a tudomány erős szövetségese a vallásosságnak s így tehát közös szövekről, váltakozó egymásutánban kell hirdetni mind a kettőt.

Ezeket a merész furcaságokat némileg megmagyarázza az a körülmény, hogy az amerikai pasztorok régóta rivalizálnak egymással és manapság köztük is lábra kapott a tisztességtelen verseny.

— Örökös haldoklás. Franciaországban, Tilly-sur-Seuller falucskában él egy szegény leány, parasztszülők gyermeke. Rose Savarynak hiányok, s teljes tizenegyet esztendeje be nem hunyta szemét és nem evett semmit. Az egyetlen szilárd táplálék, amit gyomra megbír, a szentelt ostra. Tizenegyet esztendő óta halálos kórral viaskodva tekszik fehér ágyán s meggyőződést idegzetet borzasztó kínokat szenved. Emésztőszervei egyáltalán nem működnek. Reggelenként egy kanálnyi tejes kávékat kap a beteg s ez az egész napi táplálék, de sokszor ezt sem veszi be szervezete. A falu népe csodájára jár a sajtóságos betegnek s mindinkább növekszik azoknak a csodatételeknek száma, amelyeket hívő ajkak a titokzatos betegről regélnek. Beszéltek például, hogy öt évvel ezelőtt egyszerre csak hirtelen megvakult Rose. Tizenhárom hónapig volt tökéletesen vak, a mikor a tilly-i pap azt tanácsolta, hogy áldozzék meg Jeanne d'Arc emlékére. A vak megfogadta a tanácsot s mihelyt megáldozott, épp oly

vértnek, te sem tudod hát, hogy kit vettél általmadba. Nem az igazi nevetem mondtam néked az előbb. Chmielnickij Zenobius Bogdán vagyok.

Már akkor vágtatott alatta a ló, s nyomába eredtek a többiek is. Az éjszaka és a köd eltakarta őket, s csak a szél jelezte, hogy lovasok járnak a pusztán; daluknak egy-egy foszlányát szárnyára kapta, s vitte a visszamaradtok felé. Elsőbben érthető volt a dalnak a szavai is.

Urunk! mentd meg szegény szolgálid!
A beszurmánok fegyvertől,
Rabság nehéz vasától.
Derűljön ránk a hajnal,
Szabad legyen ez ország,
Keresztény hitben éljen!
Hallgassd meg Ég, könyörgő szónok,
Ottalmazd meg szegény szolgálid
E rémes mocsarak közt.

Most már a szavakat nem is lehetett érteni, csak a dallama hallatszott még a méla kozáknótának. Azután messzire jutottak már a lovasok s csak a magas fű susogott hajladozva.

II.

Skrzetuski másnap reggel Tsechrinbe érkezett s Jeremiás herceg házában szállott meg. Hosszu volt az ut Krimtől ideig, mert a szárazon kellett jönniök a Dnyeper megdagadt, sodró árja miatt, ráfért hát egy kis pihenés emberre és lóra egyaránt. Maga a kapitány nem sokáig pihent, hanem Saewilichowskit keresete föl, aki azelőtt biztosa volt ennek a szabad-államnak s bár nem a herceget szolgálta, jó lábon állott Skrzetuskival, ki mohón tudakolta most tőle, hogy nem jött-e Lubnieból parancs a számára? A herceg azonban csak azt az üzenetet hagyta hátra, hogy ha kedvező választ hoz a khántól, úgy lassu menetben, embert és lovat kivéve, szépen térjen haza. A khánnal tudnillik valami pörös ügye volt a hercegnek néhány fekete tatár miatt, aki berontott az uradalmaiba. A khán jogosnak találta a herceg panaszát, megígérte, hogy megbünteti a

egyszerre tért vissza látótehetsége, mint ahogy meglepte volt a vakság. Az egész környék csodatevő szentnek tekintti a szegény szenvedőt, aki átszellemült arccal, mosolyogva türi fájdalmait.

— A legujabb szerelmi posta. Hogy a szerelmes embereknek sok az ötlet, ha a szerelmükről van szó, az régi dolog. A szerelmes üzenetek közvetítésének ezer módját találják ki. Most egy előfizetők közli velünk a legujabb postillon d'amour-t. Ez nem más, mint a képes lapok. Egy kávéházban ugyanis a napokban egy illusztrált újságban a következő ceruzával írott sorokat olvasta:

— Anna, hova mégy ma este? Vigyázz! Ne tedd feltűnően! A feleségem ez itt mellettem!

Bizonyos, hogy valamelyik kikapós férj használta szorultságában postillon d'amournak a képes újságot.

KÖZGAZDASÁG.

Ipar és kereskedelem.

Az osztrák kereskedelemért. Az osztrák pénzügyminisztérium vámentesítés, vámkedvezmény vagy forgalmi kedvezmény iránt beadott kérvények hivatalos elintézésének gyorsítása végett elrendelte, hogy ha ilyenmű kérvények felsőbb fokú hatóságokhoz intézettek, azok az első fokú pénzügyi hatóságok kihagyásával a vámhivataloktól közvetlenül a tartományi pénzügyi hatóságokhoz terjesztessenek fel. Ezzel az intézkedéssel különösen azoknak a kérvényeknek gyorsabb elintézését biztosítja, amelyeket vissza-küldött áruk vámentes behozatala, vagy vámvisszatérítés iránt adnak be a felek.

A kecskeméti kiállítás. A nyitramegyei gazdasági egylet kiszegái közül százhuszan ma megtekintették a kecskeméti kiállítást Mérey Lajos ügyvéd és Meskó Pál gazdasági egyleti titkár vezetése alatt. A kiállításon Kada Elek polgármester kalauzolta őket. Különösen a gyümölcsstermesztést bámulták meg és a szállómivelés nagy haladását.

Áruszállítás a Dunán. A Dunagőzhajózási Társaság a regensburgi-galaci Duna-szakaszon, továbbá a Drávan, Szávan és Tiszán való menetrendszerinti áruszállításokról az 1901. évre jegyzéket állított össze, amelyet az érdeklődőknek kívánatra ingyen és bérmentve megküldenek. A társaság az egyetlen határozási vállalat, amely Regensburgtól Galacig és visszafelé — az összes hajóállomások érintésével — rendszeres áruszállítási szolgáltatást tart fenn. Különösen a Budapestről, Vácra, Párkányból, Győről, Pozsonyba és Bécsből Passzauba és Regensburgba irányuló árpakivitel vagy részletküldeményekben, mint egész uszályrakományban való elszállításra céhből az uszályok kirendelésére s pontos elvontatására nagy gond fordítottak. A lehető legolcsóbb fuvardíjtelekekkel és felvilágosításokkal készségesen szolgálnak az igazgatóság.

tatárokat, s mivel szeretett volna jó barátságban maradni a herceggel, egy nemesvérű paripát küldött neki ajándékba. Skrzetuski büszke volt rá, hogy követsége sikerrel járt, s szívesen töltött volna néhány napot Tsechrinben, ahol most olyan idők jártak, amelyek nem igen voltak Saewilichowski kedvére valók. Hogy jól kibészelgethessenek magukat, az oláh Dupula koszmájába indultak, ahol már egész sereg embert találtak. Ma különben vásár napja volt, s itt tartott pihenőt több marhacorda is, amelyet a katonaság számára a táborba hajtottak. A korszmat a zsu-folásig megtöltötte a sok lengyel nemes, kozák-tiszt, a környékbeli bérlokl, a tsechrini hivatalnokok s a gazdatisztek is szép számmal voltak. Telültek a hosszú tölgyfa-asztaok körül a léceket s Chmielnickij szökéséről beszéltek mindannyian. Skrzetuski és Saewilichowski a sarokba ültek s a kapitány megkérdezte barátjától, hogy ki az a Chmielnickij?

— Nem tudod? A szaporogi kozákoknak a főember, Subotowo tulajdonosa, nekem rokonom is. Régóta ósmerjük egymást, sok rosszat láttunk egymás oldalán és ő mindig elérte a célját. Katonadolgokban nincs, aki jártasabb volna nála. Persze nem szabad hangosan kimondanunk: de bizony ő az igazi vezérnek termett, okos, akaratban erős férfi. A kozákok szívesebben engedelmeskednek neki, mint a vezetőiknek, s a tisztjeiknek. Sok erénye van, de nagyon büszke, nagyon nyugtalan és ha meggyűlöli valakit, akkor fölszabadul benne a vérszomjas kegyetlenség is.

— Mit követelt el, hogy szöknie kellett innen?

— Hadilábon állott a starosztával, Tsaplinskivel, állítólag a feleségét is elszerezte. Az a lány ugyanis, akit a starosztá feleségül vett, az ő titkos szerelme volt, akit — nem is hihetetlen, mert a fehérlép könnyelmű jószág — asszonykorában ölelgetett meg. De ez mégsem az igazi ok, hanem ez a másik. A cserkeszek földjén lakik az öreg Barnabás, a híres kozákkapitány, aki jó barátunk. Ennek a Barnabásnak királyi adomány-

Országos állatvásár Budapesten. A legközelebbi országos állatvásár Budapesten e hónap 25-ikén, vasárnap és 26-ikán, hétfőn tartják meg.

Az Anker élet- és járadékbiztosító-társaság (Magyarországi vezérképviselőség: Budapest, VI., Deák-tér „Anker-udvar”) 1901. júliusban benyújtottak 954 ajánlatot 4.606.765 korona biztosított összegre és kiállítottak 932 kötvényt 8.746.956 korona összegre. A befolyt díjak összege 1.089.681 korona, a kifizetett károké 314.929 korona. A jan.-júl. havi időszak alatt benyújtottak 6545 ajánlatot 82.914.916 koronára és kiállítottak 6060 kötvényt 29.058.461 koronára. Díjakért befolyt 9.617.026 korona. Károkért kifizettek 2.037.738 koronát. — A haláleseti biztosítóknaál az A osztálykterv szerint a nyeresémosztalék az elmúlt évben az évi díj 25%-át tette. A vegyes- és takarékpénztári biztosítással a B osztálykterv szerint az összes befizetett díjak 3%-át fizették ki nyeresémosztalék gyanánt. A társaság vagyonja 1900. december 31-ikén 138 millió korona. Biztosítási állomány 505 millió korona. Eddigi kifizetések összege 232 millió korona.

Szeszárak. A kontingens nyersszesz ára Budapesten pénzben 42,— korona, áruban 42.50 korona. Bécsben 41.80 korona pénzben, illetve 42.20 korona áruban

Borjувásár. 1901. évi augusztus hó 23-án. (A budapesti márvásártéri vásár-pénztár részvényirtaságtól.) Felhajtás: Belföldi élő borju 698 drb, leölt borju — db, bécsi borju — db, — db, — db, nővendékmárha 32 darab, bárány élő — darab, leölt bárány — darab, Árjegyzések. — Belföldi élő borju I. rendű 74—84 l.-ig, kivétel 88 l., II. rendű 60—72 l.-ig, I. kilónként, leölt borju I. r. — l.-ig, II. r. — l.-tól — l.-ig, kivét. — l. különként levonás nélkül. Rugott borjukért 50—60 l.-ig. Nővendék márho — l.-tól — l.-ig, I. r. 40—46 l.-ig, középmínőségű — l.-ig, alárendelt — l.-ig, I. kilónként. Bárány élő — k., leölt bárány —, —, — k. kivételesen ár — k.-ig páronként. — Az irányzat élénk volt, az árak 4—8 fillérral kilogrammonként javultak.

Budapesti sertés-konsumvásár. A ferencvárosi petróleum-rakodónál lévő székes-lóvárosi sertés-konsumvásár Árjegyzése 1901. évi augusztus 23. Készlet 477 darab, Erkezett 857 darab, Összesen 1334 darab. Eladott 1300 darab, Maradt 134 darab. Napi árak: 120—180 kg gramm súlyban 89—93 koronáig, 220—280 kilogramm súlyban 88—93 koronáig, 320—380 kgtr. súlyban 88—92 K.-ig. Öreg nehéz páronként 400—500 kilós 82—86 koronáig. Malac 80—korona. A vásár hangulata vontatott volt.

A budapesti gabonatózdsé.

Budapest, augusztus 23.

Gyenge kínálat következtében korlátozott volt a forgalom és 22,000 métermáza buza alig tartott áron került eladásra.

Rozs elhanyagolt, néhány fillérral alacsonyabb. Egyéb gabonameműekben nem történt változás.

Eladott:

Uj buza, Tiszavidéki: 800 mm. 79-5 k. 8 K. 25 l., 100 mm. 81 k. 8 K. 12½ .. 100 mm. 80 k. 8

levelek és régi kiváltságok voltak a birtokában, amelyek ugyancsak nekiszíthatták a nemeseknek a kozákokat. Barnabás azonban békeszerető ember, elzárta a titkos okmányokat, nem is beszélt rólok senkinek. Hanem Chmielnickij neszét vette a dolgoknak, s mikor egyszer itt időzött a városunkban a kapitány, rárontott a védetlenül maradt házára s erőszakkal elszedte a feleségétől az okmányokat, aztán elinalt velök. Most aztán attól félünk, hogy fóbujtatja velök a kozákokat s még valami lázadást csinál, ami ki is telik tőle, mert amint mondtam már, rettenetes egy ember. Azt se tudjuk még, hogy merre jár?

— Megasalt a huncut! — kiáltotta Skrzetuski. Nekem azt hazudta, hogy Saslawski herceg kozákkapitánya.

— Találkoztál vele?

— Ha találkoztam-e? Ma éjszaka én szedtem le a nyakáról a pányvát, amit a pusztai zsványok vetettek reá. Azt mondtotta, hogy a herceg Kudakba küldte, hogy leveleket visz Grodsicki urhez, amit azonban kötve hittem neki, mert gyanusnak találtam, hogy nem a vizen utazik.

— Ulysszenél is ravaszabb ember! Hol találkoztál vele?

— Az Omelnickonál, a Dnyeper jobb partján. A szjeczij* felé tartott. Vagy negyven ember volt vele, de az én katonáim nélkül ott fulladt volna meg a pányván, amelyet a starosztá szolgálai vetettek a nyakába.

— Ohó, ez fontos dolog! Azt mondd, hogy a starosztá szolgálai lestek reá?

— Ó mondtotta nekem.

— Hogyan tudhatta egyedül a starosztá, hogy merre jár ez az ember, mikor az egész város hiába kutatta a nyomait?

— Engem ne kérdezzetek. Talán hazudott az a Chmielnickij s a rablók támadását bosszúból fogta a starosztára?

(Folytatása következik.)

* Szjeczij: a kozákok öröditett vára.

K. 20 f., 200 mm. 80 k. 8 K. 10 f., 100 mm. 80 k. 8 K. 12 1/2 f., 200 mm. 80 k. 7 K. 60 f., felső, úszkös, 150 mm. 80 k. 8 K. 07 1/2 f., 600 mm. 79 5 k. 8 K. 20 f., 500 mm. 79 5 k. 8 K. 07 1/2 f., 500 mm. 79 5 k. 8 K. 05 f., 300 mm. 79 5 k. 8 K. 20 f., 100 mm. 78 5 k. 7 K. 85 f., 100 mm. 78 5 k. 7 K. 85 f., 100 mm. 79 k. 7 K. 85 f., 450 mm. 79 k. 8 K. 07 1/2 f., 200 mm. 70 k. 8 K. 07 1/2 f., 500 mm. 79 k. 8 K. 12 1/2 f., 100 mm. 79 k. 7 K. 97 1/2 f., 100 mm. 79 k. 7 K. 95 f., 100 mm. 78 5 k. 7 K. 90 f., 180 mm. 78 5 k. 8 K. — f., 100 mm. 78 5 k. 7 K. 95 f., 100 mm. 78 k. 7 K. 95 f., 100 mm. 78 k. 7 K. 90 f., 200 mm. 79 k. 7 K. 95 f., 300 mm. 78 5 k. 7 K. 95 f., felső, 200 mm. 78 5 k. 7 K. 95 f., felső, 400 mm. 78 k. 8 K. 05 f., 100 mm. 78 k. 8 K. — f., 500 mm. 77 5 k. 7 K. 97 1/2 f., 150 mm. 77 5 k. 7 K. 90 f., felső, 300 mm. 77 5 k. 7 K. 95 f., 100 mm. 77 5 k. 7 K. 90 f., 1700 mm. 77 k. 8 K. 10 f.

Hódmező-Vásárhelyi: 4600 mm. 77 k. 8 K. 05 f. Bihari: 200 mm. 77 7 k. 7 K. 80 f. Füzés-Abonyi: 1200 mm. 78 k. 8 K. — f. Fehérmezei: 100 mm. 77 k. 7 K. 95 f., 200 mm. 76 5 k. 7 K. 85 f.

Pestmegyevidéki: 200 mm. 78 5 k. 7 K. 50 f., úszkös, 300 mm. 77 5 k. 7 K. 95 f. 300 mm. 76 8 k. 7 K. 60 f.

Ó buza, Tiszavidéki: 300 mm. 80 k. 8 K. 25 f. 1100 mm. 80 k. 8 K. 25 f., 300 mm. 79 5 k. 8 K. 20 f., 100 mm. 79 5 k. 8 K. 10 f., 400 mm. 79 k. 8 K. — f., 200 mm. 79 k. 8 K. — f., 150 mm. 79 k. 7 K. 95 f.

Ujszászi: 1850 mm. 77 k. 8 K. 07 1/2 f. Raktárú: 600 mm. 76 3 k. 7 K. 70 f., Babatai: 2000 mm. 78 5 k. 8 K. — f.

Mind három hónapra. Rozs: 100 mm. 6 K. 57 1/2 f., 150 mm. 6 K. 50 f., 100 mm. 6 K. 50 f., 350 mm. 6 K. 50 f., K. ab Üllő. Arpa: 300 mm. 6 K. 05 f., 100 mm. 6 K. 05 f., 150 mm. 6 K. — f. Zab: 300 mm. 6 K. 65 f., 100 mm. 6 K. 60 f., 1000 mm. 6 K. 57 1/2 f., 100 mm. 6 K. 37 1/2 f.

Kézpénzfizetés mellett. A készáru hivatalos jegyzése a budapesti árú- és értéktőzsde szokásai szerint kézpénzben 50 kilogrammonként. — A minőség hektoliterenként és kilogrammonként.

Table with columns: B u z a, Kilós, 50 kilogramm Ára, 100 kilogramm Ára. Rows include Tiszavidéki, Fehérmezei, Pestvidéki, Bánási, Bicska, Rozs, Arpa, Zab, Tengeri, Repece, Kőles.

Table with columns: Egyéb gabonafélék, Kilós, 50 kilogramm Ára, 100 kilogramm Ára. Rows include Rozs, Arpa, Zab, Tengeri, Repece, Kőles.

A határvidéklet folyamán a következő kőteések történtek: Buza októberre... 7.97-7.96-7.95-7.94-7.95. Aprilisi buza 1902... 8.39-8.38-8.37-8.35-8.36. Rozs októberre... 6.68-6.69. Zab októberre... 6.38-6.34. Tengeri szeptemberre... 5.23-5.21. Májusi tengeri 1902... 5.17-5.15-5.16-5.14-5.13. Augusztusi repece... —.

Déli egy óraker a következő záróárakat állapították meg hivatalosan a tőzsdén: Buza októberre... 7.95 pénz 7.96 áru. Aprilisi buza 1902... 8.36 " 8.37 " Rozs októberre... 6.68 " 6.69 " Zab októberre... 6.34 " 6.34 " Tengeri szeptemberre... 5.21 " 5.22 " Májusi tengeri 1902... 5.13 " 5.14 " Repece augusztusra... 13.70 " 13.80 "

Délután fél óraker zárul: Buza októberre... 7.94-7.95. Buza aprilisa... 8.36-8.37. Rozs októberre... 6.68-6.69. Zab októberre... 6.31-6.33. Tengeri szeptemberre... 5.20-5.21. Májusi tengeri 1902... 5.12-5.13. Repece augusztusra... —.

A budapesti értéktőzsde.

A mai előtőzsde kedvezőbb irányzat feltűntetése mellett nyit meg. A spekuláció reménykedik, hogy a török-francia konfliktus nem fog kiélesedni s azonnal jó hatást keltett az Osztrák-Magyar Bank elhatározása az aranyfizetmények fakultatív felvételét illetőleg. A vezető értékek néhány koronával javultak.

A helyi piac előtőzsdénken el volt hanyagolva. A déli tőzsde kedvezőbb hírekre és bécsi magasabb árfolyamokra nyugodt irányzatu lett, az értékek további 1-2 korona áremelkedést értek el, s bár csekély forgalom mellett, de mégis szilárdan zárultak. A valuták és ércváltók tartottak. Az előtőzsde: csendes.

Kötötték: Magyar hitelrészvény 640.—641.—. Osztrák hitelrészvény 630.50-633.—. Államvasuti részvény 632.—632.75. Jelzálogbank 439.—korona. A déli tőzsde javultabb irányzatu. Jegyzetek: Magyar hitelrészvény 641.—642.—. Osztrák hitelrészvény 632.—633.50. Államvasutak 632.—632.50. Jelzálogbank 438.—. Rimamurányi 443.50-444.—korona.

Forgalomban került továbbá: Anglo-bank 267.—269.—. Központi takarékpénztár 1370.—1375 korona. Utőtőzsde. A 4 órai zárlatok maradt: Osztrák hitelrészvény 633.75. Magyar hitelrészvény 641.50. Leszámlító bank 429.—. Rimamurányi vasmű részvény 443.—. Osztrák-Magyar államvasutak 632.—. Közúti vasut 570.—. Villamos vasut részvény 274.—korona.

A budapesti terménytőzsde.

A terményüzletben a szezonzerző hangulatnak megfelelően alakultak az árak és végül a terményüzleti árjegyző-bizottság hivatalosan a következő árfolyamokat állapította meg:

Jegyzések: Heremag: lucerna magyar —, —, — korona, vörös aprószemű —, —, — korona, vörös erdélyi —, —, — korona, vörös bánási —, —, — korona, középszemű —, —, — korona, nagyszemű —, —, — korona. Disznózsír: budapesti: 51.—51.50 korona, vidéki —, —, — korona. Táblaszalonna: légszárazított vidéki —, —, — korona, városi 4 darabos 42.50-43.—, korona, 3 darabos 44.—44.50 korona, üstölt —, —, — korona. Szilva: boszniai, szokás szerinti minőség 12.—12.25 korona 120 darabos —, —, — korona, 100 darabos 13.25-13.75 korona, 85 darabos 15.—15.50 korona, azonnali szállításra. Szerbiai szokás szerinti minőség 10.50-11.—korona, 100 darabos 11.75-12.25 korona, 85 darabos 13.25-13.50 korona. Szilvai: slavníci 19.25-20.—korona, szerbiai 17.75-18.25 korona, azonnal való szállításra.

A bécsi értéktőzsde.

Bécs, augusztus 23. (Magyar értékek zárlata). 4 1/2%-os aranyjárdék 118.50. Tiszai és szegedi kölcsön sorsjegy 144.—. Magyar vasúti kölcsön ezüstben 100.40. Magyar keleti vasúti állami kötvény 118.60. Magyar eszámító- és pénzváltóbank —. Rimamurányi vasmű részvény 444.—. Magyar koronajárdék 92.95, 4 1/2%-os Magyar földterem. kötvény 92.40. Magyar hitelbank részvény 640.—. Magyar nyereményi kölcsön sorsjegy 174.—. Kassa-óderbergi vasúti részvény 352.—. Magyar kereskedelmi bank —. Magyar cukoripar —.

Bécs, augusztus 23. (Osztrák értékek zárlata). 4 1/2%-os papírjárdék 98.90. 4 1/2%-os osztr. aranyjárdék 118.80. 1860-os sorsjegy 130.35. Osztrák hitelsorsjegy 394.—. Angol-osztrák bank 268.50 Bécsi bankjegyszámló 445.—. Osztrák-magyar bank 1672.—. Déli vasut 90.—. Dunagőzhajózási részvény 732.—. Dohányrészvény 284.—. Császári és királyi arany 11.34. Német bankváltók 117.15. 4 1/2%-os ezüst járdék 98.80. Osztrák koronajárdék 92.95. 1864-iki sorsjegy 208.50. Osztrák hitelintézeti részvény 633.50. Unionbank 531.—. Osztrák Lánberbank 401.—. Osztrák-magyar államvasutak 632.—. Elbavölgyi vasut 475.—. Eszaknyugati vasut részvény 466.—. Dohányrészvény 284.—. Rimamurányi vasmű 445.—. Alpesi bányarészvény 418.—. Májusi járdék 98.90 Magyar korona járdék 92.95 Török sorsjegy 98.—. Német birodalmi márká 117.21-25. Napoleon d'or 19.03.

Külföldi értéktőzsde.

Berlin, augusztus 23. (Tőzsdéi tudósítás). A mai tőzsde gyöngye volt a kifejezett kedveltség miatt, az a körülmény, hogy a külföldi tőzsdék tegnap a francia-török konfliktus miatt gyöngén zárultak, kedvezőtlenül hatott az irányzatra. A legtöbb üzletgátló a forgalom jelentéktelen volt, csak közénrészvényekben fejlődött élénkebb üzlet alacsony árfolyamok mellett. Vasutak nagyon csendesek, csak Northern-Pacific részvények emelkedtek az augusztus második hetéről kimutatott 87.976 dollárnyi bevétel többlete. Belföldi járdékokban nem volt verődékv. Utolsó német 3%-os Magánélesztésimint kamatláb 2 1/2%.

Berlin, augusztus 23. (Zárlat). 4 1/2%-os papírjárdék —. 4 1/2%-os osztrák aranyjárdék —. Elbavölgyi vasut —. Magyar koronajárdék 94.25. Osztrák-magyar államvasut 135.40. Kassa-óderbergi vasut —. Bécsi váltóár 85.25. Magyar vasúti beruházási kölcsön —. Alpesi bányarészvény —. Disconto-Commandit 175.40. Aitalános villamosági Edison 180.—. Geisenkircheni 175.60. Laura-kohó 187.50. 4 1/2%-os ezüstjárdék 99.25. 4 1/2%-os magyar aranyjárdék 100.—. Osztrák hitelrészvény 199.75. Déli vasut 219.00. Karolyi Lajos vasut —. Orosz bankjegyek 216.40. 4 1/2%-os új orosz kölcsön 95.80. Török dohányrészvény —. Olasz járdék 98.75. Magyar hitelbank —. Dynamit Trust 151.—. Harpeni 154.25. Az irányzat szilárd.

Berlin, augusztus 23. (A Budapesti Napló tudósítójának távirata). Esti forgalom. 4 1/2%-os magyar aranyjárdék 100.—. Magyar koronajárdék 94.—. Osztrák hitelrészvény 199.40. Osztrák-magyar államvasut 135.40. Déli vasut 219.00. Eszaknyugati vasut —. Elbavölgyi vasut —. Orosz bank-

jegy készpénz 216.40. Buschtiehradi —. Orosz bankjegyek —. (Ultimeo) Lombard —. Frankfurt, augusztus 23. (Zárlat). 4 1/2%-os papírjárdék 99.25. 4 1/2%-os osztrák aranyjárdék 101.50. Magyar koronajárdék 94.10. Osztrák-magyar bank 119.90. Déli vasut 219.00. Elbavölgyi vasut 121.—. Lendói váltóár 204.27. Bécsi bankjegyszámló 113.30. Villamos részvény 122.10. 3 1/2%-os magyar aranykölcsön 84.50. 4 1/2%-os ezüstjárdék 99.05. 4 1/2%-os magyar aranyjárdék 100.05. Osztrák hitelrészvény 199.10. Osztrák-magyar államvasut 135.80. Eszaknyugati vasut 117.40. Bécsi váltóár 852.83. Párisi váltóár 609.83. Unio bank —. Alpesi bányarészvény 212.—. Az irányzat nyugodt.

Frankfurt, augusztus 23. (A Budapesti Napló tudósítójának távirata). Árfolyamok jánarrá. Esti forgalom. Osztrák hitelrészvény 199.60. Német bank —. Disconto 175.25. Berlini kereskedelmi bank —. Geisenkircheni 165.90. Harpeni 154.75. Laura-kohó —. Olasz járdék —. Szilárd.

Hamburg, augusztus 23. (Zárlat). 4 1/2%-os ezüstjárdék 98.90. 1860. sorsjegy 141.—. Déli vasut 217.50. 4 1/2%-os osztrák aranyjárdék 101.65. Osztrák hitelrészvény 199.45. Osztrák-magyar államvasut 135.25. Olasz járdék 98.75. 4 1/2%-os Magyar aranyjárdék 100.25. Az irányzat szilárd.

Páris, augusztus 23. (Zárlat). Osztrák-magyar államvasut —. 4 1/2%-os osztrák aranyjárdék 102.25. Osztrák Lánberbank —. 3 1/2%-os francia járdék 101.57. Ottomanbank 526.—. 3 1/2%-os francia járdék 101.60. Alpesi bányarészvény —. Déli vasut —. 4 1/2%-os magyar aranyjárdék 101.70. Párisi bankrészvény 101.60. Olasz járdék 98.60. Francia törleszt. járdék —. Osztrák földhitelintézeti részvény 1210.—. Török dohányrészvény 315.—. Az irányzat tartott.

Budapest-köbányai sertéskereskedelmi csarnok jelentése.

Augusztus 23. A sertésüzlet irányzata változatlan. A Hízott sertések ára: I. A Magyar elsőrendű: Oreg nehéz (páronként 400 kilogramm felüli súlyban) 82-84 fillér. Oreg közép (páronként 300-340 kilogramm terjedő súlyban) — fillér. Fialat nehéz (páronként 320 kilogramm felüli súlyban) 90-92 fillér. Fialat közép (páronként 251-320 kilogramm terjedő súlyban) 90-92 fillér. Fialat könnyű (páronként 250 kilogramm terjedő súlyban) 90-92 fillér. II. Magyar szedett: Nehéz (páronként 280 kilogramm felüli súlyban) — fillér. Közép (páronként 240-280 kilogramm súlyban) — fillér. Könnyű (páronként 240 kilogramm terjedő súlyban) — fillér. III. Romániai: Nehéz (páronként 320 kilogramm felüli súlyban) — fillér. Közép (páronként 250-320 kilogramm terjedő súlyban) — fillér. Könnyű (páronként 250 kilogramm terjedő súlyban) — fillér. IV. Romániai eredeti (Stachi). Nehéz (páronként 400 kilogramm terjedő súlyban) — fillér. Könnyű (páronként 240 kilogramm terjedő súlyban) — fillér. V. Szerbiai: Nehéz (páronként 280 kilogramm felüli súlyban) 88-90 fillér. Közép (páronként 240-280 kilogramm terjedő súlyban) 87-88 fillér. Könnyű (páronként 240 kilogramm terjedő súlyban) 87-88 fillér.

Sertésélesztés a m. 1901. augusztus 23. napján felkészült 45.121 darab. — 1901. augusztus 22. napján felhajtott 486 darab. 1901. augusztus 22. napján elszállított 558 darab 1901. augusztus 23. napjára maradt készletben 45.409 darab.

Vizállás.

Table with columns: Aug. Aug. 22. 23. méter, Aug. Aug. 22. 23. méter. Rows include Dunán, Dráva, Mura, Száva, Zala, Tisza, Bodrog, Sajó, Hernád, Berettyó, Körös, Topolya, Mátyás, Yemcs.

Napirend.

Napló. Szombat, augusztus 24. — Római katolikus: Bertalan ap. — Protestáns: Bertalan. — Görög-orsz.: (augusztus 11.) Euplast. — Zsidó: Elul 9. Sabbath. Ki-Therez. — Nap két 4 óra 23 percek. — Nyugszik 6 óra 38 percek. — Hold két délután 2 óra 54 percek. — Nyugszik: este 11 óra 59 percek. A miniszterek nem fogadják. Nemzeti Múzeum. Keptár és a néprajzi osztály (Csülag-utca 15. szám.). Nyitva van d. e. 9 óratól 1 óráig. Többi tárai i korona belépődíjjal tekinthetők meg. A Nemzeti Szalon kiállítás d. e. 9 óratól este 7 óráig. Belépődíj 50 fillér. Országos Keptár az Akadémiában van. Iparművészeti múzeum zárva. Technológiai iparmúzeum zárva. Mezőgazdasági Múzeum d. e. 9-1 óig. Földtani Intézet múzeuma (Stefánia ut 14.) nyitva délelőtt 10 óratól délután 1 óráig. Belépődíj 1 korona. Közlekedési Múzeum a Városligetben zárva. Az Akadémia Goethe-szobája zárva. A könyvtárak zárva. Az új országúti kupaletcsarnok és lépcsőháza délelőtt 10 óratól 1 óráig 40 fillér, azontul este 6 óráig 1 korona. Állatok a Városligetben nyitva egész nap. Belépődíj 60 fillér. Magyar Kereskedelmi Múzeum. Igazgatóság, kereskedelmi számkönyvtár és keleti miniatúr. V. kerület Váci-körút 32. szám alatt. Hivatalos orák: délelőtt 9-10 délután 2 óráig. Hazai termékek állandó kiállítása és kereskedelmörtönéti

Színházak, szórakozó helyek.

MAGYAR SZÍNHÁZ.

Szombat, 1901. augusztus hó 24-én.

New-York szépe.

Operette 2 felvonásban, 6 képbén. Irta Hugh Morton. Fordította Salgó Ernő és Makai Emil. Zenéjét szerzte Gustavo Kerker.

Személyek:

Eronson	Sziklai	Cora	Margó
Harry	Ráthonyi	Kenneth	Giróth
Kurt	Boross	Blinky	Palásthy
Snifkins	Mátrai	Gray	Radványi
Füf	Ledofsky	Kissie	Rózsa

Kezdeté 7 1/2 órakor.

FOVAROSI NYARI SZÍNHÁZ.

Szombat, 1901. augusztus hó 24-én.

Z a z a.

Színmű 5 felvonásban. Irta Berton és Simon. Fordította Heljai Jenő.

Kezdeté 7 órakor.

VAROSLIGETI SZINKÖR.

Szombat, 1901. augusztus hó 24-én.

Németh József vendégfelléptével.

A törökök.

Vig operett 3 felv. Irta H. Cremieux. és Ad. Janio. Zenéjét szerz. Hervé. Ford. Zempléni P. Gyula.

Kezdeté 7 1/2 órakor.

KISFALUDY SZÍNHÁZ.

Szombat, 1901. augusztus hó 24-én.

Lili.

Énekes színmű 3 felvonásban.

Kezdeté 7 1/2 órakor.

URANIA SZÍNHÁZ.

Szombat, 1901. augusztus hó 24-én.

Monte-Carlo és a Riviera.

Irta Salamon Ödön.

Kezdeté 7 1/2 órakor.

Fővárosi Orfeum

(Nagymező-utca 17.)

Még csak rövid ideig;

SALERNO

a földművelésügyi szonglór.

LES PEREZ

a bámulatos létra-ekvilibrista.

LIDIA

a pikáns párisi nő és a nagy megnyitó program.

Jegyek előre válthatók a pénztárnál naponta d. e. 10-11-ig. Kezdeté 8 órakor.

ŐS-BUDAVARA

Ma szombaton f. év augusztus hó 24-én

est. 6 órától reggel 4 óráig fényes kivilágítás mellett

nagyszerű remekvarieté-műsor

RAPOLI! RAPOLI!

a világhírű champion-jongleur, a remek Heidenreich-féle nagy párisi repülő-ballet.

The Louisiana Amazon-Guard

a párisian léger dal- és tánc-estét és a híbbi újonnan szerződöttet különlegesekkel.

A variété-előadás kezdete fél 10 órakor.

A m. kir. bpesti honvéderületi zenekar hangverseny.

A „Folies-Caprice” vendéjjátéka.

BEN-ALI-BEY varázsszínháza

Olasz bersaglieri zenekar és sok más érdekes szórakozás.

Beleépődik 60 fillér. Gyermekeknek 12 éven alól 20 fillér. A kedvezményes jegyek minden főtiszben.

A földalatti villamos éjjeli 1/2 óráig közlekedik. Társasokosik egész éjjel.

Az angol Premier Helical kerékpárok

27 év óta legjobb hírnevűek a világon.

Kiállítás anyag és munka tekintetében felülmúlhatatlan!

A delafrikai tábori csendőrség

Évek óta a Premier kerékpárokat használja, mert azok a legrosszabb terpeken is beváltak!

Gyárak (Angolország) Coventry, Nürnberg-Doos és Eger.

Kaphatók az eredeti gyári áron, esetleg igen előnyös ártételekkel a magyarországi forrásokban.

Láng Jakab és Fia

kerékpár nagyraktárban

Budapest, József-körút 41. Fiók: Rottenbiller-u. 1.

Árjegyzék ingyen.

Használt kerékpárok legmagasabb áron becsenélítenek.

Saját szakértői javító-műhely.

Minden gondot és fáradtságot megtakarítanak a t. BUTORVEVŐK, ha egyszerden a régi elismert hírnevű Sárkány és Schütz butorvéghez

Budapest, VII., Erzsébet-körút 12. szám a New-York kávéházzal szemben

fordulnak, a hol is mindenkor dusan felszerelt raktára található a minden fajtaú masszív idvített butoroknak a legjutányosabb áronk irásbéli jótállás mellett. — Személyes megközölésre kéri föl a t. butorvásárló közönséget

Sárkány és Schütz butorcég

kárpitások és díszítők

Budapest, VII., Erzsébet-körút 12. szám, a New-York kávéházzal szemben.

SZIGETI LAJOS

UTÓDAI

Héjj és Stiaszny

szilj-, nyereggártók és bőröndösök

BUDAPEST, MUZEUM-KÖRUT 10.

Legelőszarűbb a minden izlésnek és árak megfelelő, a legjobb minőségű utazó-bőröndök, kezi-, oliai-, uri- és női-táskák, berendezett és különféle becseltó, természet vadász-társaságok, fegyverek és kazetták, kosci- és löszerszámok, női-, uri- és gyermek-nyergeszek, kosci- és lovagló- és hajtó agarrász-ostorok, lovaglóvesz- szok és botok, szivar-, szivar- és penztárcák mono- grammal vagy elmekekkel, áns választék lemmáltott áronk. Képes árjegyzék bérmentve. Tartalékok tisz- teknek nyeregszerok is kölcsönöztenek.

Olcsó iskolakönyvek!!

Bármely gymnasium, reál-, polgári, kereskedelmi iskola és tanítóképzőben előírt tan- és segédkönyv szép és hiánytalan példányban kapható a „F. A. K. H. N. Y. Á. V. Y. Á. H. U. E. B. A. S. Y. Budapest, VII., Erzsébet-körút 23. szám. Árjegyzéket kivanatra ingyen és bérmentve küld.

Legszébb Legjobb Legolcsóbb PAP IAN PAP IAN PAP IAN

1 ószahajtható vasgőz 3 db kivethető matracal	10.-	1 aed sodrony ágybetét	6.-
1 rouge paplan	1.90	1 tengeritű matrac	4.50
1 prima	2.50	1 ágygőz	5.-
1 cachmir paplan	3.80	1 löszőr	12.-
1 satin	3.40	1 ablak köper függöny	3.-
1 alász cachmir	3.80	1 tunis	4.50
1 selyem alász paplan	8.50	1 gyapjú	1.50
1 fodros selyem al. papl.	13.50	2 ág. 1 asszaltortó bouret	5.50
1 jő váson paplan lepedő	2	1 gyapjú	12.-
1 selyem alász paplan	1.30	1 nagy szobaszőnyeg	2.50
1 flanel ágytakaró pokróc	1.50	1 ágylőke I.	0.85
1 gyapj	2.50	1 tapaszir ágylőke	1.50
1 jő löpkórc	5.90	1 mir. jő futószőnyeg	40
1 téli pokróc	4.00	1 mir. miniatúrt	75
1 szép fall szőnyeg	7.90		

GICHNER JÁNOS
paplan, matrac és kárpitószeru gyáros, szőnyeg, függöny, vas- butor stb. nagy raktára

Budapest, VII., Erzsébet-körút 20.

Árjegyzéket kivanatra ingyen és bérmentve küld. Viteki meg- rendelések pontosan teljesültenek, nem letetű árak kiserelők- nek, vagy a pénz visszadatik.

„The Gresham” életbiztosító-társaság Londonban Magyarországi fiók:

Budapest, V., Ferenc József-tér 5-6. a társaság házában.

A társaság vagyona 1899. decem- ber 31-én kor. 177,000.451.—

Évi bevétel biztosítások és kamat- ból 1899. évi december 31-én 30,835.871.—

Kifizetések, biztosítási és járadéki szerződések, valamint víz-szv- sársások stb. után a társaság fennállása óta (1848) 383,793.872. —

Az 1899. évben a társaság 5838 kötvényt állított ki 56,097.103.—

összeg értékekben. — Prospektusokkal és díjtáblá- zatokkal, melyek alapján a társaság kötvényeket ki- állít, továbbá ajánlatokkal, díjmentesen szolgál a magyarországi- és a kelet flókja Budapestben, vala- mint ennek ügynökei a flók minden nagyobb váro- sában.

10,000 korona

Jószágigazgatók,

uradalmi intézők, közjegyzők, magasabb rangú tisztviselők s más előkelő társadalmi állást betöltő urak, egyes uradalmak és nagyobb földbirtokokra vonatkozó adatok megnevezése által előkelő és

50 milliót elhelyezni szándékozó intézetnél

évi 10,000 (tízezer) korona és még több **állandó** és **biztos** jövede- lemre tehetnek szert. Csakis részletes adatokkal ellátott ajánlatok „**Bizalmas 14159**” jelöje alatt a kiadóhivatalba küldendők.

évi jövedelem

ÉN Z T

SORSJEGYEKRE ÉRTEKPAPIROKRA (visszavethető tet- szőn szerinti kisebb részletekben is) bár- mely összegget igen olcsón ad

Kövér Ármín
bank- és váltó-tízto osztályvezető. Debrecen. IV. k. Ferenciek-tere 9. Gróf Cziráky-palota.

Kassay Adolf.
Legnagyobb levelező, önművőd és házi titkár. A közönséges életben előforduló mindenféle levelek, meghívások, ajánlatok, szerződések stb. mintával. Ára félve 2 kor., köve 2 kor., 40 fill. Az összeg előzetes beki- ldesé esetén bérmentve küldetik meg. Megrendelhető: Lampel Róbert (Wodianer F. és Fia) ra. és bír. udvari könyvtára- kedésében, Budapest, Andrássy- ut 21. szám.

Kétkrajcáros levelezőlapon tett megrendelése ele- gendő, hogy meggyőző- dést szerezzen cipőim jósa- gáról, mely ha nem felel meg, a pénz haladé- talanul visszaadom. Minden ci- pőért egy évi jótá- lást válla- lok, ha az általam föltalált „Guzi” konocsael, melyet ingyen adok, bekeni. Mertéknék elegendő egy paplapon harisnyában a lábtalp rajza. **Kérje ké- pes árjegyzéket ingyen.**

Férfi sima vixcipő 3.—
Férfi elegans vix fűzős 3.20
Sárga bagaria fűzős 3.50
Boxcalw. bőr v. szalon- lakk, elegans, fűzős 4.—
Női zerge ougos vagy fűzős 3.—
Angol box calw. bőr v. szlonlakk fűzős vagy gombos 3.50

Agulár Dávid fia, Deák-tér 6. szám.

Legnagyobb budapesti BUTOR-áruház

Varga Mihály és Társai

magy. butoripar-társasága Budapest, IV. Koronaherceg-utca 2.

Több száz szoba dívtalos asztalos és kárpitós butor, u. m.: barokk, angol, szoecserli, ósmenet stb. ellében a leggyorsabbított a legmodernebb faszóban, a garnitúrok behuzása selyem, plüss, francia- és angolévelekekkel, készen, raktáron kizárólag jó minőségben.

A tartósságról több évi közszegét nyitunk.

Az árak olyan olcsók mint bárhol.

A legújabb butorabumunkát több mint 400 képpel 50 fillér bekiildése ellenében bérmentve küldjük. Bevásárlás esetén az 50 fillért visszadjuk.

SPORT-JÁTEKOK

legolcsóbb megbízható beszerzési forrása

SEFFER ANTAL BUDAPEST

IV. KAROLY-UTCA 1.

KÖTÉLKÉNYEK, ZSINEGEK, ZSAROK, PONYVAK, FÜGGÁGYAK, TORNAESZKÖZÖK és mindenféle HALÓK IPARTELEPE.

TENNIS-TEREK ELKÉSZÍTÉSE. TORNA TERMEK FELSZERELÉSE.

GYÁR: VII. BOSNYAK-UTCA 20. SAJ/7 HÁZ

Győr szab. kir. város által fentartott felső kereskedelmi iskolában

a tanulók szabályszerű felvétele **f. évi szeptember hó három első napján** fog megtörténni.

Az intézet, mely teljesen azonos az eddigi keresk. akadé- miáknak nevezett iskolákkal, illetőleg a külföldi keres- kedelmi akadémiákkal, biztosítja végzett növendékeinek az egyéves önkéntesség kedvezményét és kvalifikál a keres- kedelmi életpályá minden ágazatára, nemkülönbön az 1882. évi tisztviselők minősítéséről szóló I. t.-c. által a felső kereskedelmi iskolát (keresk. akadémiát) végzett tanulóknak biztosított életpályákra.

Bővebb felvilágosítást készséggel ad:
Győr, 1901. június 20.

az intézet igazgatósága.

